

Πρακτικά
3ης Επιστημονικής Συνάντησης Υποψηφίων Διδασκόντων και Μεταπτυχιακών Φοιτητών

Η Έρευνα στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση / Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη

22 – 23 Ιουνίου 2018

ΕΛ.Ε.ΕΤ.Π.Ε.Α.
Ελληνική Επιστημονική Εταιρεία
για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση
για την Αειφορία

ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

- Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία
- Τμήμα Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας
- ΠΜΣ "Θεωρία, Πράξη και Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Έργου" - Κατεύθυνση: Περιβαλλοντική Εκπαίδευση για την Αειφορία

Επιστημονική Επιμέλεια:

Ευγενία Φλογαΐτη, Καθηγήτρια, ΤΕΑΠΗ/ΕΚΠΑ
Μαρία Δασκολιά, Αναπλ. Καθηγήτρια, ΦΠΨ/ΕΚΠΑ

Φιλολογική Επιμέλεια:

Μαρία Πλιώτα
Απόφοιτος ΠΜΣ ΘΕΠΑΕΕ/ΕΚΠΑ

Αθήνα, 2018

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΗΝ ΑΛΦΑΒΗΤΙΚΗ ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΤΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ

Η προώθηση της εκπαίδευσης για το περιβάλλον και την αειφορία μέσω των ερευνητικών εργασιών στα Λύκεια της Διεύθυνσης Εκπαίδευσης Πειραιά	5
Αλέξανδρος Αβαγιανός	5
Κριτική ανασκόπηση των θεωρητικών καταβολών της βιωματικής εκπαίδευσης.....	7
Αγάογλου Χαρά.....	7
Ανάλυση εικονογραφημένων παραμυθιών προσχολικής ηλικίας με περιβαλλοντικό περιεχόμενο σχετικά με τη διαχείριση των απορριμμάτων	9
Ελένη Αδαμοπούλου.....	9
Διερεύνηση των αντιλήψεων των μαθητών της ΣΤ΄ τάξης δημοτικών σχολείων της δημοτικής κοινότητας Καματερού για τα απορρίμματα και τη διαχείρισή τους.....	11
Ιωάννα Αθανασοπούλου	11
Σχολεία σχεδόν μηδενικής ενεργειακής κατανάλωσης: Αξιολογώντας τις προοπτικές και τα εμπόδια σε ένα σχολικό συγκρότημα του Βόλου.....	13
Κωνσταντίνος Αμυγδαλίτης.....	13
Διερεύνηση των αξιών που διέπουν την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση – Μία εφαρμογή στους νέους από την κίνηση του προσκοπισμού	15
Αλέξιος Γεωργαλής.....	15
Η Προσέγγιση του Φαινομένου της Κλιματικής Αλλαγής μέσα από τα σχολικά εγχειρίδια φυσικών επιστημών της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, από τη σκοπιά μιας Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφορία	17
Αθηνά Γεωργούση.....	17
Ερευνώντας την κριτική σκέψη των μελλοντικών εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης	19
Νεκταρία Γούναρη	19
«Διαβαίνοντας όρια...» -Εκπαιδευτική πρακτική και ταυτότητα του εκπαιδευτικού στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση	21
Παναγιώτα – Μαρία Γρίλια	21
Η Διερεύνηση των Αντιλήψεων των Εκπαιδευτικών πάνω στο Αμφιλεγόμενο θέμα των Γενετικά Τροποποιημένων Οργανισμών και της Ικανότητας τους να το προσεγγίσουν στην τάξη.....	23
Ευφροσύνη Δουβίτσα	23
Ανάπτυξη και Πιλοτικός Έλεγχος μιας Ρουμπρίκας Αξιολόγησης Ψηφιακών Παιχνιδιών και Προσομοιώσεων για το Φαινόμενο του Θερμοκηπίου και την Κλιματική Αλλαγή.....	25
Ελένη Θέου.....	25

Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και Τέχνη: Προσεγγίζοντας τη δημιουργική σκέψη των παιδιών, μέσα από τη διερεύνηση ενός περιβαλλοντικού ζητήματος στο νηπιαγωγείο.....	28
Μαριάνθη Καλαφάτη.....	28
Διαχείριση του αστικού ποτάμιου οικοσυστήματος Πικροδάφνης του Νομού Αττικής: Οι αντιλήψεις των πολιτών	30
Ιωάννης Καλύβας.....	30
Σχολικός κήπος και αστική γεωργία στο πλαίσιο της Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφορία: Έρευνα σε εκπαιδευτικούς Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης	32
Γεώργιος Κέκερης.....	32
Διερεύνηση της επιρροής του ήχου στη σχέση των παιδιών με το άμεσο περιβάλλον τους ..	34
Αριέττα Κούλου.....	34
Ανάπτυξη, εφαρμογή και αξιολόγηση μιας διδακτικής μαθησιακής ακολουθίας (DMA) για τη διδασκαλία του ενεργειακού αποτυπώματος σε μαθητές δημοτικού	36
Ελένη Κωνσταντινίδου	36
Η Κοινωνία που οραματιζόμαστε και Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη: Διερεύνηση της εξέλιξης των απόψεων προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών μετά από τη συμμετοχή τους σε αντίστοιχα βιωματικά εργαστήρια	38
Αθανάσιος Μακρής.....	38
Μουσειακή μάθηση και περιβαλλοντική γνώση. Σχεδιασμός μουσειοσκευής για τον θαλάσσιο κόσμο της Μεσογείου, απευθυνόμενη σε παιδιά προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας.	40
Ελένη Μαυρουδή.....	40
Αντιλήψεις και στάσεις μελλοντικών εκπαιδευτικών για τη χρήση ποδηλάτου	42
Φωτεινή Μπαλτούμα.....	42
Λιγνιτική Δραστηριότητα και Περιβαλλοντική Μετανάστευση στη Δυτική Μακεδονία: Οι Απόψεις των Εκπαιδευτικών και η Παιδαγωγική Προσέγγιση του Ζητήματος στο Σχολείο	44
Φανή Μπούσδα	44
Αειφορικές στρατηγικές και δράσεις στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση: Το μοντέλο του αειφόρου σχολείου στην Ευρώπη και στην Ελλάδα	46
Χρυσούλα Μπουτζιλούδη.....	46
Ζητήματα και διαστάσεις της πρακτικής του εκπαιδευτικού στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση/ Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη. Μια αφηγηματική έρευνα	48
Αικατερίνη Νταή	48
Κίνητρα εμπλεκόμενων εκπαιδευτικών με την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση.....	50
Ειρήνη Ντόνα	50
Περιβαλλοντικό παραμύθι και Εκπαίδευση για το Περιβάλλον και την Αειφορία: Βιώματα και προσεγγίσεις "εμψυχωτών"	52

Καλλιόπη Ξανθοπούλου	52
Αναζητώντας τη βιωματική μάθηση στη φύση. Μια αφηγηματική έρευνα.....	54
Κωνσταντίνα Παπαγεωργίου	54
Εκπαιδευτική πολιτική και καινοτόμες δράσεις στην εκπαίδευση. Μια πρόταση εφαρμογής περιβαλλοντικού προγράμματος με έμφαση στη δημιουργία βιολογικού σχολικού κήπου...	56
Αθανασία Παπαδοπούλου.....	56
Η Ομάδα Συνάντησης ως εργαλείο Βιωματικής Προσέγγισης της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.	58
Αικατερίνη Πετροπούλου	58
Απόψεις και στάσεις της Τοπικής Αυτοδιοίκησης για τον ρόλο του αστικού πρασίνου και για τις δυνατότητες αξιοποίησης του σε περιβαλλοντικές και κοινωνικές δράσεις : Η περίπτωση του Δήμου Θεσσαλονίκης και των όμορων Δήμων του πολεοδομικού συγκροτήματος Θεσσαλονίκης	60
Ελένη Σακαλή	60
Το Θέατρο των Καταπιεσμένων του Augusto Boal για τη θάλασσα του Περάματος σε ένα Πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.....	62
Παναγιώτα Σιαπλαούρα.....	62
Η φύση και το περιβάλλον στα έργα των C. Fauriel "Chants populaires de la Grèce moderne" (1824-1825) και Ν.Γ. Πολίτη "Εκλογαί από τα τραγούδια του ελληνικού λαού" (1914)	64
Σωτήριος Στάης	64
Γνώσεις και Στάσεις Μαθητών Δημοτικού Σχολείου σχετικά με τα Απειλούμενα Ζώα	66
Ερασμία Σταμούλη.....	66
Από την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στην Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη: Η ελληνική εκπαιδευτική πολιτική	68
Ιωάννης Τίγκας.....	68
Προσέγγιση της εκπαίδευσης για την αειφορία μέσα από την αξιοποίηση των φυσικών επιστημών και των νέων τεχνολογιών στο πλαίσιο τυπικής και μη τυπικής εκπαίδευσης.....	70
Μαρία Τοπολιάτη.....	70
Σχεδιασμός Εκπαιδευτικού Προγράμματος Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης με θέμα την Ηθική της τροφής, με τη χρήση μεθόδων βιωματικής Εκπαίδευσης. Μελέτη αλλαγής στάσεων και αντιλήψεων μαθητών Δ' Δημοτικού μετά την εφαρμογή του στην τάξη	71
Βικτωρία Χατζηαργυρίου	71
Σχεδιασμός εκπαιδευτικού υλικού για τους υγροτόπους: Η περίπτωση του υγροτόπου της Επανομής.....	73
Νιόβη Χατζηνικολάου	73
Αλλαγές και μετασχηματισμοί στο αστικό περιβάλλον του Βόλου με την έλευση και την εγκατάσταση των προσφύγων στη Θεσσαλική πόλη (2016). Ανάπτυξη μιας πρότασης για ένα σχέδιο ανασυγκρότησης του αστικού ιστού με στόχο την εγκατάστασή τους	75

Μαρία Χιώτη	75
Αντιλήψεις και εμπειρίες παιδιών προσχολικής ηλικίας για το αστικό πάρκο στα πλαίσια της Π.Ε. και Ε.Α.Α. Μια αφηγηματική έρευνα	76
Κατερίνα Χουλιανά	76
Μια Ανθρωποκεντρική Προσέγγιση στις Γεωεπιστήμες και την Περιβαλλοντική Παιδεία στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση	78
Μαρία Χρηστάκη.....	78
Διερεύνηση και αποτύπωση των γνώσεων και απόψεων μαθητών της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης του Νομού Έβρου σε περιβαλλοντικά ζητήματα	80
Μαρία Ψαρρά	80
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	84

Η προώθηση της εκπαίδευσης για το περιβάλλον και την αειφορία μέσω των ερευνητικών εργασιών στα Λύκεια της Διεύθυνσης Εκπαίδευσης Πειραιά

Αλέξανδρος Αβαγιανός

**Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών «Επιστήμες της Αγωγής»
Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο**

**Επιβλέπουσα: Ευγενία Φλογαΐτη, Καθηγήτρια ΕΚΠΑ
Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία**

Λέξεις-κλειδιά

Εκπαίδευση για το περιβάλλον και την αειφορία, ερευνητικές εργασίες, Γενικό Λύκειο

Θεωρητικό υπόβαθρο/ πλαίσιο

Η εκπαίδευση για το περιβάλλον και την αειφορία αντιτίθεται στις παραδοσιακές εκπαιδευτικές πρακτικές που υιοθετούν την παθητική μετάδοση της γνώσης, την επιστημονική κατάκτηση και τις ιεραρχικές δομές επικοινωνίας. Η εκπαίδευση για το περιβάλλον και την αειφορία, ως η νέα γενιά της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, χαρακτηρίζεται από διεπιστημονικές προσεγγίσεις και θέλει τον εκπαιδευόμενο ενεργό, με κριτική σκέψη και με χαρακτηριστικά πρωτοβουλίας, συνεργασίας και επικοινωνίας.

Οι ερευνητικές εργασίες εισάγονται από τον Σεπτέμβριο του 2011 ως διακριτή ενότητα στο πρόγραμμα σπουδών. Αποτελούν μια εκπαιδευτική καινοτομία που βασίζεται στην διαθεματικότητα, στην ομαδική συνεργασία και στην διερευνητική προσέγγιση της μάθησης, όπου αναπτύσσονται ικανότητες συλλογικής και κριτικής διερεύνησης ζητημάτων και διαχείρισης συγκρουσιακών καταστάσεων. Προκύπτει έτσι η κριτική σκέψη, η συμμετοχή και η δράση των μαθητών που είναι ζητούμενα στην εκπαίδευση για το περιβάλλον και την αειφορία.

Η εκπαίδευση για το περιβάλλον και την αειφορία στα Γενικά Λύκεια, υλοποιείται μέσα από τα προαιρετικά περιβαλλοντικά προγράμματα και η αξιοποίηση των Ερευνητικών Εργασιών ως κατάλληλο εκπαιδευτικό εργαλείο, σε συνδυασμό με την παρουσία τους στο υποχρεωτικό πρόγραμμα, μπορεί να συμβάλει στην προώθηση της Εκπαίδευσης για το περιβάλλον και την αειφορία στα γενικά λύκεια.

Σκοπός/ βασικά ερευνητικά ερωτήματα

Στόχος της έρευνας είναι να διερευνήσει την αξιοποίηση των ερευνητικών εργασιών στα Γενικά Λύκεια της Διεύθυνσης Εκπαίδευσης Πειραιά για την προώθηση της εκπαίδευσης για το περιβάλλον και την αειφορία.

Ερευνητικά ερωτήματα:

- Για ποιους λόγους οι εκπαιδευτικοί θα πρότειναν για τις ερευνητικές εργασίες των μαθητών θέματα για το περιβάλλον και την αειφορία;
- Υλοποιούν οι εκπαιδευτικοί το μάθημα των ερευνητικών εργασιών με θεματολογία για το περιβάλλον και την αειφορία;

- Η ειδικότητα των εκπαιδευτικών σχετίζεται με την υλοποίηση του μαθήματος ερευνητικών εργασιών με θέματα για το περιβάλλον και την αειφορία;
- Η υλοποίηση του μαθήματος των ερευνητικών εργασιών με θέματα για το περιβάλλον και την αειφορία συνδέεται με την ύπαρξη σχετικής επιμορφωτικής εμπειρίας των εκπαιδευτικών;

Μέθοδος

Η μέθοδος που ακολουθούμε στην έρευνα είναι εκείνη της ποσοτικής προσέγγισης και προέκυψε από τη διατύπωση των ερευνητικών ερωτημάτων που αφορά την διερεύνηση ποσοτικών δεικτών. Ο πληθυσμός στόχος της έρευνας μας αφορά τους εκπαιδευτικούς Γενικών Λυκείων της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης διεύθυνσης Πειραιά που έχουν αναλάβει ερευνητικές εργασίες.

Ο τρόπος συλλογής δεδομένων θα γίνει με ερωτηματολόγιο που θα αποτελείται από ερωτήσεις κλειστού τύπου.

Θα προηγηθεί έλεγχος και τυχόν διορθώσεις του ερωτηματολογίου με μικρής έκτασης δειγματοληψίας από το πληθυσμό στόχο.

Σε μετέπειτα φάση θα επιχειρήσουμε να κάνουμε ανάλυση και ερμηνεία των δεδομένων προσπαθώντας να καταλήξουμε σε συμπεράσματα και να δούμε αν απαντήθηκαν τα ερευνητικά μας ερωτήματα.

Στάδιο στο οποίο βρίσκεται η εργασία

Σε εξέλιξη

Κριτική ανασκόπηση των θεωρητικών καταβολών της βιωματικής εκπαίδευσης

Αγάογλου Χαρά

Διατμηματικό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών «Ειδίκευση στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση»

Τμήμα Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαίδευσης & Τμήμα Βιολογίας,
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Επιβλέπων: Αλέξανδρος Γεωργόπουλος, Καθηγητής ΑΠΘ
Διδακτορική εργασία

Λέξεις-κλειδιά

Εκπαίδευση, βιωματική μάθηση, περιβαλλοντική εκπαίδευση

Θεωρητικό υπόβαθρο/ πλαίσιο

Τις τελευταίες δεκαετίες έχει προκύψει μια έντονη συζήτηση γύρω από τη βιωματική μάθηση, η οποία αποδίδει πρωτεύοντα ρόλο στα προσωπικά βιώματα του ατόμου στα πλαίσια της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Αδιαμφισβήτητα, ο θεμελιωτής της βιωματικής εκπαίδευσης θεωρείται ο John Dewey. Το παιδαγωγικό του έργο αποτέλεσε το εναρκτήριο λάκτισμα για την βιωματική εκπαίδευση να πάρει σάρκα και οστά. Στο πέρασμα των χρόνων διαμορφώθηκε μέσα από έναν πλουραλισμό προσεγγίσεων, προερχόμενες άλλοτε από το χώρο της φιλοσοφίας ή της ψυχολογίας και άλλοτε από αυτό της κοινωνιολογίας. Το ζήτημα που παρουσιάζεται αφορά την πρακτική υιοθέτηση της βιωματικής μάθησης ως εκπαιδευτική προσέγγιση. Σύγχρονοι διανοητές γράφουν πως η βιωματική εκπαίδευση είναι ένας όρος υπό κατασκευή ακόμη, γι' αυτό και απουσιάζει ένας κοινά αποδεκτός ορισμός. Ταυτόχρονα, ενώ έχει γραφτεί μια πληθώρα κειμένων για τη σημασία των προσωπικών εμπειριών, παρόλα αυτά η σύγχρονη βιβλιογραφία υπολείπεται ενός καθολικά αποδεκτού πλαισίου αναφοράς σε σχέση με τη διευκόλυνση αυτής της μάθησης. Επιπρόσθετα, είναι τόσο βαθιά και ευρεία, όσο η ίδια η εκπαίδευση. Κρίνεται τελικά απαραίτητο να εμβαθύνουμε στο τι συνιστά τη βιωματική εκπαίδευση για να γίνουμε παιδαγωγοί οι οποίοι διδάσκουν μέσα από την κατανόηση του αντικειμένου τους, κι εφαρμόζουν ουσιαστικά τη φιλοσοφία της βιωματικής μάθησης ώστε να επωφεληθούμε από τα πλεονεκτήματά της.

Σκοπός / βασικά ερευνητικά ερωτήματα

Ο γενικός σκοπός της έρευνας είναι το να γίνει μια κριτική ανάλυση και συσχέτιση των κυρίαρχων ιδεών, σε σχέση με το πώς αυτές έχουν επηρεάσει τη θεωρία της βιωματικής εκπαίδευσης. Με άλλα λόγια, η παρούσα έρευνα αποσκοπεί στην κριτική μελέτη και αποτύπωση των παιδαγωγικών θεωριών που έχουν αποτελέσει τους θεμέλιους λίθους της φιλοσοφίας της βιωματικής εκπαίδευσης. Το ερευνητικό ερώτημα που καθοδηγεί την έρευνα είναι: Ποια είναι η συμβολή των John Dewey, Paulo Freire, Kurt Hahn, Alexander Sutherland Neill και Carl Rogers στη βιωματική εκπαίδευση και πώς συσχετίζονται οι ιδέες των σημαντικών αυτών εκφραστών της Βιωματικής Εκπαίδευσης;

Μέθοδος

Η παρούσα εργασία αποτελεί μία αυτοτελή βιβλιογραφική έρευνα, εκπονημένη με τη μέθοδο της βιβλιογραφικής επισκόπησης (literature review). Υπό την ομπρέλα της βιβλιογραφικής επισκόπησης, βρίσκεται η κριτική επισκόπηση (critical review) η οποία συνίσταται στα εξής βήματα

- Βήμα 1: Καταγραφή κάθε ερευνητικού βήματος που έλαβε χώρα.
- Βήμα 2: Οριοθέτηση του προβλήματος.
- Βήμα 3: Αναζήτηση σχετικής βιβλιογραφίας.
- Βήμα 4: Ταξινόμηση των κειμένων.
- Βήμα 5: Δημιουργία περιληπτικής βάσης δεδομένων.
- Βήμα 6: Επισήμανση των κύριων θεμάτων και αναζήτηση συσχετισμών.
- Βήμα 7: Αναζήτηση αντιθετικών ευρημάτων.
- Βήμα 8: Αξιοποίηση συμφοιτητών ή επιβλεπόντων στην επικύρωση των ευρημάτων.

Αποτελέσματα

Η βιβλιογραφία μελετήθηκε συσχετιστικά μέσα από τέσσερα διαφορετικά πρίσματα: μάθηση, δάσκαλος, μαθητής και παιδαγωγική πρόταση. Τα αποτελέσματα που προέκυψαν οργανώθηκαν σε 10 θεματικές ενότητες-θεμέλιους λίθους της φιλοσοφίας της βιωματικής εκπαίδευσης, όπως αυτές συνέπιπταν ως ιδέες μεταξύ τους στη σχετική βιβλιογραφία: η βιωματικότητα, η πράξη, ο αναστοχασμός, η επιθυμία, η ελευθερία, το αυτεξούσιο, η προσωπική-συναισθηματική ανάπτυξη, η σχέση, το κίνητρο και το κοινωνικό γίνεσθαι. Τέλος, η βιωματική εκπαίδευση φαίνεται να εμφορείται από αρχές που χαρακτηρίζουν και την ΕΑΑ, όπου οι μαθητές αναλαμβάνουν ενεργό ρόλο στη μάθησή τους, διερευνούν το περιβάλλον τους και συμμετέχουν ως ενεργοί και δημοκρατικοί πολίτες σε κοινωνικό επίπεδο.

Στάδιο στο οποίο βρίσκεται η εργασία

Ολοκληρωμένα

Ανάλυση εικονογραφημένων παραμυθιών προσχολικής ηλικίας με περιβαλλοντικό περιεχόμενο σχετικά με τη διαχείριση των απορριμμάτων

Ελένη Αδαμοπούλου

**Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών «Επιστήμες της Αγωγής»
Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο**

**Επιβλέπουσα: Σοφία Χατζηλεοντιάδου, ΣΕΠ - ΕΑΠ
Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία**

Λέξεις-κλειδιά

Εικονογράφηση, παραμύθια, διαχείριση απορριμμάτων, εννοούμενος αναγνώστης.

Θεωρητικό υπόβαθρο/ πλαίσιο

Η παρούσα εργασία διερευνά τα εικονογραφημένα παραμύθια με περιβαλλοντικό περιεχόμενο και συγκεκριμένα ασχολείται με τα παραμύθια που απευθύνονται σε παιδιά προσχολικής ηλικίας και ως θέμα τους έχουν την ολοκληρωμένη διαχείριση των απορριμμάτων. Όσον αφορά το θεωρητικό υπόβαθρο της παρούσης εργασίας αναφέρονται οι βασικές έννοιες τόσο της εικονογράφησης όσο και του θεματικού πυρήνα των περιβαλλοντικών παραμυθιών. Αρχικά προσδιορίζεται εννοιολογικά το πλαίσιο της εικονογράφησης, εξηγώντας τους όρους «εικονογράφηση» και «εικονογραφημένο παιδικό βιβλίο». Εξετάζονται τα χαρακτηριστικά του εικονογραφημένου βιβλίου και επιχειρείται μια ιστορική αναδρομή στο παρελθόν έτσι ώστε να δούμε πότε πρωτοεμφανίστηκε η εικονογράφηση και ποιο ήταν το πρώτο εικονογραφημένο παιδικό βιβλίο. Ακόμη, προσδιορίζονται τα κριτήρια εικονογράφησης. Εν συνεχεία γίνεται αναφορά στην ολοκληρωμένη διαχείριση των απορριμμάτων σημειώνοντας τις μεθόδους διάθεσης τους καθώς και τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις τους. Παράλληλα, μέσα από την ανάλυση των παραμυθιών επιχειρείται μια προσέγγιση ορισμού της έννοιας του εννοούμενου αναγνώστη. Επίσης, καταγράφεται το θεωρητικό πλαίσιο της ανάλυσης περιεχομένου, του ερευνητικού σχεδιασμού της παρούσας διπλωματικής εργασίας. Λειτουργικοποιούνται οι έννοιες που υπάρχουν στην κλείδα ανάλυσης και συμβάλλουν στη συλλογή και ανάλυση των δεδομένων.

Σκοπός/ βασικά ερευνητικά ερωτήματα

Σκοπός της παρούσης εργασίας είναι η ανάλυση της οπτικής τροπικότητας καθώς και της κειμενικής σε επτά εικονογραφημένα παραμύθια με περιβαλλοντικό περιεχόμενο σχετικά με τη διαχείριση των απορριμμάτων.

Συγκεκριμένα, τα τέσσερα ερευνητικά ερωτήματα είναι:

Πώς αποτυπώνεται η διαχείριση των απορριμμάτων στα υπόψη παραμύθια μέσα από:

- 1) το γνωστικό περιεχόμενο;
- 2) την οπτική τροπικότητα;
- 3) τη σχέση κειμένου-εικόνων;
- 4) τον εννοούμενο αναγνώστη;

Ειδικότερα, εξετάζεται η σχέση κειμένου-εικόνας, καθώς και η θέση των μορφικών στοιχείων της εικόνας στο χώρο του κειμένου, αφού κατά τον Μπονίδη (2004) ανάλογα με τη θέση τους στο χώρο, έχουν διαφορετικό συμβολισμό. Ακόμη μελετάται το γνωστικό περιεχόμενο των παραμυθιών και καταγράφεται ο τρόπος παρουσίασης του ξεχωριστά σε κάθε παραμύθι. Επιπλέον διερευνάται η έννοια του εννοούμενου αναγνώστη. Εξετάζει εάν το βιβλίο απευθύνεται σε αναγνώστες παιδιά ή αναγνώστες ενήλικες μέσω των στοιχείων που εντοπίζονται και συλλέγονται, τόσο εντός του περιεχομένου όσο και στο περιεχόμενο, εξώφυλλο/οπισθόφυλλο του κάθε βιβλίου-παραμυθιού.

Μέθοδος

Η παρούσα ερευνητική εργασία ως μεθοδολογικό εργαλείο χρησιμοποιεί την ανάλυση περιεχομένου διότι είναι η πιο κατάλληλη μέθοδος για την μελέτη έντυπου υλικού. Η ανάλυση περιεχομένου συνίσταται στη μελέτη γραπτού υλικού όπως είναι τα εικονογραφημένα βιβλία και η επιτυχία της εξαρτάται από τη σωστά οργανωμένη κατηγοριοποίηση του υπό έρευνα υλικού. Στο πλαίσιο της παρούσας έρευνας αξιοποιήθηκαν η ποσοτική και η ποιοτική προσέγγιση στην ανάλυση περιεχομένου. Η ποσοτική ανάλυση περιεχομένου μετράει τη συχνότητα εμφάνισης μιας κατηγορίας σε κάθε παραμύθι θεωρώντας το ως αυτοτελή μονάδα ανάλυσης. Η ποιοτική ανάλυση περιεχομένου αναζητά τον τρόπο παρουσίασης ενός χαρακτηριστικού κατά την ανάλυση του ερευνητικού υλικού (παραμύθια). Επιπλέον κατασκευάστηκε μια Κλείδα Ανάλυσης με τέσσερις κύριους άξονες σε αντιστοιχία με τα ισάριθμα ερευνητικά ερωτήματα. Ο κάθε άξονας ήταν χωρισμένος σε κατηγορίες και υποκατηγορίες προκειμένου να γίνει καλύτερη διαχείριση του υπό έρευνα υλικού.

Αποτελέσματα

Κατά τον Άξονα Α' καταγράφονται πληροφορίες σχετικά με το πρόβλημα των απορριμμάτων και ειδικότερα την ολοκληρωμένη διαχείρισή τους. Από την ανάλυση των αποτελεσμάτων διαπιστώνεται ότι δεν προωθείται επαρκώς η έννοια της ολοκληρωμένης διαχείρισης των απορριμμάτων. Επιπλέον, κατά την παράθεση κάποιων εννοιών υπάρχουν εσφαλμένες αντιλήψεις που δε συνάδουν με την επιστημονική ορολογία. Όσον αφορά την ανάλυση της εικονογράφησης κατά τον Άξονα Β' παρατηρείται ότι το περιεχόμενο της στο σύνολο των παραμυθιών τόσο εντός όσο και στο περιεχόμενο έχει χαρακτηριστικά κατά πλειοψηφία που την εντάσσουν στην καινοφανή φανταστική κατηγορία. Επιπλέον αναλύοντας τη σχέση κειμένου-εικόνας κατά τον Άξονα Γ' εντός του παραμυθιού, συμπεραίνεται ότι σε όλα τα παραμύθια διακρίνεται μια σχέση παράλληλης αφήγησης και ενίσχυσης. Παράλληλα στην εξέταση του εξώφυλλου/οπισθόφυλλου υπάρχει σχέση ενίσχυσης μεταξύ τους. Κατά τον Άξονα Δ' διερευνήθηκε η έννοια του εννοούμενου αναγνώστη στο κείμενο και στις εικόνες. Από την καταχώρηση των ευρημάτων συμπεραίνεται ότι ως εννοούμενο αναγνώστη έχουν το παιδί, αφού ο τρόπος παρουσίασης της επιστημονικής πληροφορίας, στο σύνολο των παραμυθιών, γίνεται αντιληπτός από τα παιδιά. Επίσης διαπιστώνεται ότι καλλιεργείται μια θετική στάση απέναντι στην ολοκληρωμένη διαχείριση απορριμμάτων για όλους τους αναγνώστες είτε πρόκειται για παιδιά ή για ενήλικες.

Στάδιο στο οποίο βρίσκεται η εργασία

Ολοκληρωμένη

Διερεύνηση των αντιλήψεων των μαθητών της ΣΤ΄ τάξης δημοτικών σχολείων της δημοτικής κοινότητας Καματερού για τα απορρίμματα και τη διαχείρισή τους

Ιωάννα Αθανασοπούλου

**Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών «Επιστήμες της Αγωγής»
Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο**

**Επιβλέπουσα: Ευγενία Φλογαΐτη, Καθηγήτρια ΕΚΠΑ
Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία**

Λέξεις-κλειδιά

Απορρίμματα, διαχείριση απορριμμάτων, αντιλήψεις μαθητών.

Θεωρητικό υπόβαθρο/ πλαίσιο

Μεταξύ πολλών και ποικίλων περιβαλλοντικών προβλημάτων το πρόβλημα της διαχείρισης των απορριμμάτων είναι από τα σοβαρότερα που αντιμετωπίζει η ελληνική κοινωνία. Οι χωματερές ως συνοδευτικές της οικονομικής και βιοτικής ανάπτυξης της Ελλάδας αποτέλεσαν, μέχρι πολύ πρόσφατα, το μοναδικό αποδέκτη του συνεχώς αυξανόμενου όγκου των παραγόμενων σκουπιδιών. Η λύση του προβλήματος μπορεί να υπάρξει και πρέπει να είναι πολυεπίπεδη, άμεση, ριζική και τολμηρή. Αυτό όμως που πραγματικά μπορεί να οδηγήσει στην λύση είναι η αλλαγή της στάσης της κοινωνίας και η ειλικρινής εμπλοκή της συντεταγμένης πολιτείας.

Οι σημερινοί μαθητές και αυριανοί καταναλωτές μπορούν και πρέπει να είναι οι φορείς της ριζικής αυτής αλλαγής. Επομένως καθίσταται εξαιρετικά χρήσιμη και επουσιώδης η διερεύνηση των αντιλήψεων των μαθητών για τα απορρίμματα και τη διαχείρισή τους. Μόνο έτσι θα μπορέσουμε να διαμορφώσουμε καλύτερα την περιβαλλοντική εκπαίδευση ώστε πιο στοχευμένα και ολοκληρωμένα να βοηθήσει στη διαμόρφωση ορθών αντιλήψεων και συμπεριφορών των αυριανών καταναλωτών.

Σκοπός/ βασικά ερευνητικά ερωτήματα

Σκοπός της παρούσας ερευνητικής εργασίας είναι η διερεύνηση των αντιλήψεων των μαθητών της ΣΤ΄ τάξης δημοτικών σχολείων της δημοτικής κοινότητας Καματερού για τα απορρίμματα και τη διαχείρισή τους

Ερευνητικά Ερωτήματα

- Να διερευνηθούν οι αντιλήψεις των μαθητών για το ζήτημα των απορριμμάτων και τους τρόπους διαχείρισής τους.
- Να διερευνηθούν οι αντιλήψεις των μαθητών για την ανακύκλωση.
- Να διερευνηθούν οι τρόποι ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης και πληροφόρησης των μαθητών για περιβαλλοντικά θέματα πέραν του σχολικού πλαισίου.

Μέθοδος

Η έρευνα ακολουθεί την ποσοτική μέθοδο. Ειδικότερα, για τη συλλογή των πληροφοριών επιλέχθηκε ως καταλληλότερο εργαλείο το ερωτηματολόγιο. Τα ερωτηματολόγια συνιστούν

ένα αποτελεσματικό εργαλείο με τη χρήση του οποίου μπορούν να συλλεχθούν πληροφορίες από ένα σχετικά μεγάλο αριθμό ατόμων σε σύντομο χρονικό διάστημα και με χαμηλό κόστος. Επίσης, τα ερωτηματολόγια επιτρέπουν την ανωνυμία που μπορεί να αυξήσει σημαντικά το βαθμό ανταπόκρισης και προθυμίας για συμμετοχή.

Στάδιο στο οποίο βρίσκεται η εργασία

Σε εξέλιξη

Σχολεία σχεδόν μηδενικής ενεργειακής κατανάλωσης: Αξιολογώντας τις προοπτικές και τα εμπόδια σε ένα σχολικό συγκρότημα του Βόλου

Κωνσταντίνος Αμυγδαλίσης

**Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών «Επιστήμες της Αγωγής»
Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο**

**Επιβλέπουσα: Αναστασία Δημητρίου, Καθηγήτρια ΔΠΘ
Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία**

Λέξεις-κλειδιά

Κτίρια σχεδόν μηδενικής ενεργειακής κατανάλωσης, Σχολικά κτίρια, Ενεργειακή αποδοτικότητα, Εκπομπή αερίων του θερμοκηπίου, Αλλαγή συμπεριφοράς

Θεωρητικό υπόβαθρο/ πλαίσιο

Σε συνεδρίαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου το Μάρτιο του 2007 τέθηκαν οι στόχοι για τη οικοδόμηση μίας οικονομίας με χαμηλή εξάρτηση από τα ορυκτά καύσιμα (low-carbon economy). Οι στόχοι αυτοί αποτελούν μέρος της στρατηγικής της ΕΕ (Europe 2020 strategy) ενώ είναι γνωστοί ως «20-20-20». Ειδικότερα, τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα πρέπει ως το 2020:

- να μειώσουν τις εκπομπές των αερίων του θερμοκηπίου κατά 20% αναφορικά με τα επίπεδα του 1990,
- να αυξήσουν το ποσοστό της παραγόμενης ενέργειας από ΑΠΕ στο 20%,
- να βελτιώσουν την ενεργειακή αποδοτικότητα κατά 20%.

Εστιάζοντας στον κτιριακό τομέα, αυτός ευθύνεται για το 40% της συνολικής ενεργειακής κατανάλωσης και το 36% των συνολικών εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου.

Στην Ελλάδα, τα σχολεία εκπροσωπούν το 14,2% των δημόσιων κτιρίων, η πλειονότητα των οποίων έχει κατασκευαστεί πριν την εφαρμογή του Κανονισμού Θερμομόνωσης Κτιρίων, το 1979.

Η παλαιότητα, η έλλειψη κατασκευαστικής ποιότητας των νέων σχολικών κτιρίων, η πλημμελής συντήρηση και η μη ορθολογική χρήση της ενέργειας, ευθύνονται για τη χαμηλή ενεργειακή τους αποδοτικότητα.

Επιπρόσθετα, τα σχολικά κτίρια ως τμήμα του τριτογενή τομέα, αποτελούν μία από τις πολλές διαστάσεις ενός συνθετότερου προβλήματος, τόσο για την Ελλάδα όσο για άλλα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που σχετίζεται με την μικρή πρόοδο των ενεργειών, για τη μετατροπή του κτιριακού αποθέματος σε κτίρια σχεδόν μηδενικής ενεργειακής κατανάλωσης (near Zero Energy Buildings, nZEB), μέχρι το 2020.

Σκοπός/ βασικά ερευνητικά ερωτήματα

Σκοπός της μελέτης ήταν η αξιολόγηση των προοπτικών και των εμποδίων για τη μετατροπή και λειτουργία ενός σχολικού συγκροτήματος του Βόλου, ως Κτιρίου σχεδόν Μηδενικής Ενεργειακής Κατανάλωσης.

Διατυπώθηκαν τα ακόλουθα ερευνητικά ερωτήματα:

- Ποια είναι η υφιστάμενη κατάσταση αναφορικά με τις απαιτήσεις του συγκροτήματος στον τομέα της ενέργειας;
- Ποιες είναι οι στάσεις και οι συμπεριφορές των διευθυντών των σχολικών μονάδων σε ζητήματα κατανάλωσης/εξοικονόμησης ενέργειας;
- Με ποια εναλλακτικά σενάρια παρεμβάσεων μπορεί να συντελεστεί η ενεργειακή αναβάθμιση των κτιρίων του συγκροτήματος ώστε να χαρακτηριστούν ως κτίρια σχεδόν μηδενικής ενεργειακής κατανάλωσης;

Μέθοδος

Μεθοδολογικά δεν υιοθετήθηκε ένα μοναδικό ερευνητικό εργαλείο.

Η ερευνητική διαδικασία αναπτύχθηκε παράλληλα σε τρεις τομείς:

- Στη δημιουργία του ενεργειακού προφίλ του κτιρίου που εξετάστηκε (περιπτωσιολογική μελέτη).
- Στη διερεύνηση των στάσεων και των συμπεριφορών των διευθυντών που υπηρετούν στις συστεγαζόμενες σχολικές μονάδες (ποιοτική προσέγγιση με ημιδομημένες συνεντεύξεις).
- Στην ενεργειακή επιθεώρηση και στη μελέτη σεναρίων μείωσης της καταναλισκόμενης ενέργειας με επιλεκτική ανακαίνιση και καταγραφή της επίδρασης στην ενεργειακή συμπεριφορά του κτιρίου (επιτόπιες μετρήσεις, επεξεργασία δεδομένων, έκδοση ΠΕΑ).

Αποτελέσματα

Αναδείχθηκε η υπεροχή των εμποδίων έναντι των προοπτικών. Όπως η πλειονότητα των σχολικών κτιρίων, το συγκρότημα που εξετάστηκε εμφανίζεται ενεργειακά ως μη αποδοτικό, παρά την εκμετάλλευση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Ταυτόχρονα, η περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση στους τομείς της εξοικονόμησης ενέργειας, των στελεχών της διοίκησης και των υφισταμένων τους, εμφανίζει μία ασυνέχεια από το προσωπικό στο επαγγελματικό περιβάλλον. Η ασυνέχεια δεν αποτελεί αντικείμενο συνειδητής επιλογής, αλλά απόρροια ενός διαχρονικού παθογενούς πλαισίου, που ευνοεί την ανορθολογική χρήση των δημόσιων πόρων. Περαιτέρω διερεύνηση των προοπτικών και των εμποδίων μετεξέλιξης των σχολικών κτιρίων σε nZEB κρίνεται απαραίτητη, με συνεκτίμηση της σχέσης αλληλεπίδρασης ανάμεσα στο κτίριο και το χρήστη.

Στάδιο στο οποίο βρίσκεται η εργασία

Ολοκληρωμένη

Διερεύνηση των αξιών που διέπουν την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση – Μία εφαρμογή στους νέους από την κίνηση του προσκοπισμού

Αλέξιος Γεωργαλής

**Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών "Θεωρία, Πράξη και Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Έργου" Κατεύθυνση σπουδών «Περιβαλλοντική Εκπαίδευση για την Αειφορία»
Τμήμα Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών**

**Επιβλέπουσα: Μαρία Δασκολιά, Αναπλ. Καθηγήτρια ΕΚΠΑ
Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία**

Λέξεις-κλειδιά

Προσκοπισμός, αξίες, ευαισθητοποίηση, Περιβαλλοντική Εκπαίδευση

Θεωρητικό υπόβαθρο/ πλαίσιο

Προσωπικές και κοινωνικές αξίες όπως ειρήνη, αγάπη, σεβασμός, ευτυχία, υπευθυνότητα, εργασία, τιμιότητα, ταπεινότητα, ανεκτικότητα, ενότητα, αποτελούν σημαντικούς στόχους προσωπικής ανάπτυξης και ζωής. Ενα άτομο για να υιοθετήσει κάποια ή κάποιες από τις παραπάνω αξίες ζωής πρέπει να την βιώσει και εσωτερικεύσει. Επίσης, κάθε άτομο υιοθετεί αξίες σε διαφορετικό βαθμό ανάλογα με τη σημασία που αποδίδει σε αυτές. Έτσι, μια αξία μπορεί να αποτελεί προτεραιότητα για κάποιο άτομο, ενώ για άλλο να είναι μικρής σημασίας. Οι αξίες καλύπτουν ένα ευρύ επιστημονικό πεδίο. Στην ξενόγλωσση βιβλιογραφία οι αξίες αποτελούν σημαντικό πεδίο κοινωνικής, ψυχολογικής και εκπαιδευτικής έρευνα. Οι ερευνητές, προκειμένου να κατανοήσουν και να προβλέψουν την συμπεριφορά ενός ατόμου, δίνουν έμφαση στη σπουδαιότητα που έχει κάθε αξία για αυτό, αν και η ερευνητική προσέγγιση είναι εξαιρετικά πολύπλοκη διαδικασία.

Η περιβαλλοντική εκπαίδευση, ύστερα από δεκαπέντε και πλέον χρόνια εφαρμογής της στην εκπαίδευση, αποτελεί μια από τις πιο ολοκληρωμένες και δυναμικές κινήσεις, που μπορεί να αλλάξει την εκπαιδευτική διαδικασία και να αντικρούσει τη μονοτονία και καθημερινότητα της εκπαιδευτικής σχολικής ζωής. Η συμμετοχή των μαθητών σε περιβαλλοντικά εκπαιδευτικά προγράμματα αλλά και δραστηριότητες, όπως «παιχνίδια», περιβαλλοντικές εκπαιδευτικές εκδρομές, δενδροφυτεύσεις, παρακολούθηση ντοκιμαντέρ περιβαλλοντικού περιεχομένου, χαρακτηρίζεται από ενδιαφέρον και ζήλο για δράση, χωρίς να στερούνται οι δραστηριότητες αυτές μορφωτικής αξίας και μάθησης. Οι στόχοι της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης είναι η ευαισθητοποίηση γύρω από το περιβάλλον και τα περιβαλλοντικά προβλήματα, η ανάπτυξη σχετικής γνώσης, η καλλιέργεια των απαραίτητων ικανοτήτων για τη διαχείριση και τη διευθέτηση των περιβαλλοντικών ζητημάτων, η ανάπτυξη περιβαλλοντικών αξιών, στάσεων και συμπεριφορών και ενός συναισθήματος ευθύνης σε σχέση με το περιβάλλον, καθώς και η ανάπτυξη δράσης για επίλυση των περιβαλλοντικών προβλημάτων.

Ο Προσκοπισμός σήμερα προσφέρει στους νέους ένα καινοτόμο και σύγχρονο πρόγραμμα δράσεων και εκπαίδευσης που περιλαμβάνει μεταξύ άλλων: ζωή στη φύση, περιπέτεια και δράση, πολυσχιδείς δραστηριότητες περιβαλλοντικής αγωγής και ανάπτυξη περιβαλλοντικής

συνείδησης, εκμάθηση στην πράξη της αξίας των συμμετοχικών-δημοκρατικών διαδικασιών οργάνωσης, διοίκησης και λήψης αποφάσεων, πρωτότυπους τρόπους γνωριμίας και μελέτης της πολιτιστικής μας κληρονομιάς, πρωτοβουλίες και ευκαιρίες για ανάπτυξη δεξιοτήτων και ικανοτήτων, βιωματική εκπαίδευση και καλλιέργεια στάσεων και συμπεριφορών που προάγουν το σεβασμό στη διαφορετικότητα και στα ανθρώπινα δικαιώματα. Το Σώμα Ελλήνων Προσκόπων ως φορέας μη επίσημης εκπαίδευσης, με τα προγράμματα και τις δραστηριότητες των Τμημάτων του αποσκοπεί στο να αναπτύξει τις ψυχικές, πνευματικές, κοινωνικές, ηθικές και φυσικές δυνατότητες των μελών του, ώστε να καταστούν χρήσιμοι, ενεργοί και υπεύθυνοι πολίτες, με επίγνωση της ευρύτερης αποστολής τους ως μέλη της τοπικής, εθνικής και διεθνούς κοινότητας, να καλλιεργήσει αξίες για την προστασία του περιβάλλοντος και τη δημιουργία περιβαλλοντικής συνείδησης, και να δημιουργήσει ίσες ευκαιρίες για αγόρια και κορίτσια, άνδρες και γυναίκες.

Σκοπός/ βασικά ερευνητικά ερωτήματα

Ο σκοπός της παρούσης έρευνας είναι να εξετάσει πώς οι αξίες του διέπουν τον προσκοπισμό διαμορφώνουν και επηρεάζουν τις περιβαλλοντικές αξίες των προσκόπων νεαρής ηλικίας (15-18 ετών), και πώς αυτές οι αξίες επιδρούν στην ευαισθητοποίηση των άλλων ανθρώπων για δράση και περιβαλλοντική συμπεριφορά.

Τα ερευνητικά ερωτήματα που τίθενται είναι τα παρακάτω:

- Ποιες οι αξίες του προσκοπισμού;
- Ποιες οι αξίες που διέπουν τους προσκόπους μαθητές σχετικά με τα προβλήματα του περιβάλλοντος;
- Πώς οι αξίες του προσκοπισμού επιδρούν στη δημιουργία θετικών στάσεων όσον αφορά την ενασχόλησή τους με ζητήματα περιβάλλοντος και αειφορίας;
- Ποιες οι απόψεις των προσκόπων σχετικά με τις προσκοπικές περιβαλλοντικές δράσεις και πώς μπορούν να συμβάλλουν στην ευαισθητοποίηση του κοινού;

Μέθοδος

Στην παρούσα έρευνα θα συμμετάσχει δείγμα που θα αποτελείται από 120 Ανιχνευτές (πρόσκοποι ηλικίας 15-18). Οι συμμετέχοντες θα είναι από τις περιοχές της Ανατολικής Αττικής, της Ρόδου και της Ξάνθης. Η μέθοδος που έχει επιλεγεί για την πραγματοποίηση της έρευνας είναι συνδυασμός ποσοτικής και ποιοτικής (με χρήση ημιδομημένης συνέντευξης). Για την ποσοτική έρευνα θα γίνει χρήση ερωτηματολογίου, το οποίο θα συμπληρωθεί από τους προσκόπους των περιοχών με την παρουσία ενηλίκου στελέχους κατά τη λήξη της εβδομαδιαίας συνάντησης στην προσκοπική εστία. Για την πραγματοποίηση της ποιοτικής έρευνας θα πραγματοποιηθούν συνεντεύξεις σε 8 προσκόπους.

Η επιλογή της μικτής μεθόδου (ποσοτικής και ποιότητας) θα βοηθήσει τον ερευνητή να εξάγει χρήσιμα συμπεράσματα, καθώς θα συνδυαστούν τα ποσοτικά δεδομένα με αυτά από τις συνεντεύξεις, που θα δίνουν την ευκαιρία στους προσκόπους μαθητές να εκφράσουν τις απόψεις τους με έναν πιο ελεύθερο τρόπο.

Στάδιο στο οποίο βρίσκεται η εργασία

Σε εξέλιξη

Η Προσέγγιση του Φαινομένου της Κλιματικής Αλλαγής μέσα από τα σχολικά εγχειρίδια φυσικών επιστημών της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, από τη σκοπιά μιας Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφορία

Αθηνά Γεωργούση

Διατμηματικό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών «Ειδίκευση στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση»

Τμήμα Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαίδευσης & Τμήμα Βιολογίας
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Επιβλέπουσα: Πολυξένη Ράγκου, Επίκ. Καθηγήτρια ΑΠΘ
Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία

Λέξεις-κλειδιά

Κλιματική αλλαγή, σχολικά εγχειρίδια, Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη

Θεωρητικό υπόβαθρο/ πλαίσιο

Είναι πλέον ευρέως αποδεκτό ότι το παγκόσμιο κλίμα μεταβάλλεται συνεχώς, ως αποτέλεσμα ανθρωπίνων δραστηριοτήτων που εντείνουν το φαινόμενο του θερμοκηπίου. Η κλιματική αλλαγή επιδρά τόσο στο φυσικό όσο και στο ανθρωπογενές περιβάλλον με σημαντικότερες οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις. Η παγκόσμια κοινότητα έχει κινητοποιηθεί με σκοπό την πρόληψη των δυσμενών συνεπειών της κλιματικής αλλαγής, υπογράφοντας διεθνείς συμβάσεις. Για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής, ωστόσο, απαιτείται παράλληλα η εκ βαθέων αλλαγή της συνείδησης των πολιτών, η ανάπτυξη κριτικής διάθεσης απέναντι στο κυρίαρχο μοντέλο οικονομικής μεγέθυνσης και η ανάληψη πρωτοβουλιών και δράσεων για την αντιμετώπιση του προβλήματος. Η αλλαγή αυτή μπορεί να επιτευχθεί μέσα από μια ριζοσπαστική εκπαίδευση, με πολιτικά και κοινωνικά κριτικό χαρακτήρα, που προωθεί την ολιστική και συστημική προσέγγιση της γνώσης καθώς επίσης και την ανάπτυξη αξιών και στάσεων συμβατών με τις αξίες της οικολογικής και κοινωνικής αειφορίας.

Κεντρικός φορέας γνώσης στα πλαίσια της τυπικής εκπαίδευσης αποτελεί το σχολικό εγχειρίδιο, το οποίο φέρει τη βαρύνουσα ευθύνη προσέγγισης και των περιβαλλοντικών ζητημάτων. Κατά πόσο όμως τα σχολικά εγχειρίδια προσεγγίζουν τα περιβαλλοντικά ζητήματα μέσα από τις αρχές και τη φιλοσοφία μιας Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφορία;

Σκοπός/ βασικά ερευνητικά ερωτήματα

Σκοπός της έρευνας ήταν η διερεύνηση του τρόπου προσέγγισης της κλιματικής αλλαγής στα σχολικά εγχειρίδια φυσικών επιστημών, υπό το πρίσμα της Εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη.

Τα ερευνητικά ερωτήματα διαμορφώθηκαν ως εξής:

- Η ανάλυση του φαινομένου γίνεται με τρόπο που να ικανοποιεί τα χαρακτηριστικά και τις κατευθυντήριες αρχές της ΕΑΑ;

- Παρουσιάζεται ως ένα σύνθετο φαινόμενο στην πρόκληση και αντιμετώπιση του οποίου εμπλέκεται πλήθος παραγόντων – οικονομικών, πολιτικών, κοινωνικών, περιβαλλοντικών;
- Προωθείται η υιοθέτηση ενός συστήματος αξιών, συμβατό με την ΕΑΑ;
- Προωθείται η ανάληψη δράσης για την αντιμετώπιση της;
- Προσεγγίζεται το πρόβλημα σε διαφορετικές κλίμακες χώρου και χρόνου;

Μέθοδος

Για τους σκοπούς της έρευνας επιλέχθηκε ως μέθοδος η ανάλυση περιεχομένου με την κατασκευή μιας λίστας ελέγχου που αποτέλεσε το εργαλείο ανάλυσης. Οι κατηγορίες της λίστας ελέγχου δομήθηκαν εκ των προτέρων (top-down λίστα), με βάση τα χαρακτηριστικά και τις αρχές της Εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη. Ως πρωτογενές υλικό της έρευνας επιλέχθηκαν τα σχολικά εγχειρίδια φυσικών επιστημών, γυμνασίου και λυκείου και συγκεκριμένα το βιβλίο μαθητή, το τετράδιο εργασιών και ο εργαστηριακός οδηγός. Ως μονάδα ανάλυσης επιλέχθηκε το θέμα και ως μονάδα μέτρησης η σελίδα (έντυπη και εικονογραφημένη).

Αποτελέσματα

Από την ανάλυση του δείγματος προέκυψε ότι η προσέγγιση των ζητημάτων της κλιματικής αλλαγής δεν ακολουθεί τις αρχές της ΕΑΑ. Συγκεκριμένα, τα σχολικά εγχειρίδια αποτυγχάνουν να προσεγγίσουν το πρόβλημα ολιστικά και συστημικά, αναδεικνύοντας τους ποικίλους παράγοντες (περιβαλλοντικούς, οικονομικούς, κοινωνικούς κ.λπ.). Τα σχολικά εγχειρίδια δεν προωθούν ένα συμβατό με την Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη σύστημα αξιών. Αντίθετα προωθούν μια εκπαίδευση ελεύθερη αξιών και κριτικής προσέγγισης των περιβαλλοντικών ζητημάτων. Τέλος ο τρόπος προσέγγισης ενός θέματος όπως η κλιματική αλλαγή, αποτυγχάνει να κινητοποιήσει τον εκπαιδευόμενο στην συνειδητοποίηση κοινωνικής ευθύνης και στην ανάληψη κοινωνικής δράσης για την αντιμετώπιση του προβλήματος.

Στάδιο στο οποίο βρίσκεται η εργασία

Ολοκληρωμένη

Ερευνώντας την κριτική σκέψη των μελλοντικών εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης

Νεκταρία Γούναρη

Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Επιβλέπουσα: Ευγενία Φλογαΐτη, Καθηγήτρια ΕΚΠΑ
Διδακτορική εργασία

Λέξεις-κλειδιά

ΕΑΑ, Κριτική σκέψη

Θεωρητικό υπόβαθρο/ πλαίσιο

Δεδομένου ότι η Κριτική Θεωρία υπογραμμίζει τα συστημικά προβλήματα τα οποία σχετίζονται με την κυριαρχία και την καταπίεση, που συνιστούν κατά βάθος τις αιτίες της μη αειφόρου κατάστασης, εξυπακούεται πως μπορεί να υπηρετήσει δεόντως τη διαδικασία δημιουργίας ενός αειφόρου μέλλοντος. Παρόλο που η εκπαίδευση δεν αποτελεί πανάκεια για όλα τα ζητήματα, εντούτοις, οι κατάλληλες μορφές εκπαίδευσης, που βασίζονται στην Κριτική Θεωρία, μπορούν να συμβάλουν στον πολιτικό αγώνα για την προώθηση και υιοθέτηση πιο αειφόρων μορφών ανάπτυξης. Μια τέτοια εκπαίδευση συνιστά η Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη (ΕΑΑ), η οποία συνδέεται άρρηκτα με την Κριτική Θεωρία.

Η ΕΑΑ είναι μια εκπαίδευση ριζοσπαστική, πολιτική και συμμετοχική. Λαμβάνει μια κριτική στάση έναντι στα κοινωνικά και εκπαιδευτικά δρώμενα, για αυτό και χαρακτηρίζεται ως κριτική. Επηρεάζει τις εξελίξεις και στηρίζει τις μεταρρυθμίσεις στην εκπαίδευση αλλά παράλληλα διατηρεί τον χαρακτήρα μιας εκπαίδευσης για την επίτευξη των επιθυμητών αλλαγών που συνάδουν με την αειφορία. Κατά την ίδια, αποσκοπεί στη διάπλαση αυτόνομων και ενεργών πολιτών, οι οποίοι είναι ευαισθητοποιημένοι στα ζητήματα αειφορίας, διαθέτουν τις απαιτούμενες ικανότητες για δράση ως παράγοντες αλλαγών, έχουν οράματα και αξίες, διερευνούν και σκέπτονται κριτικά, συμμετέχουν σε διαδικασίες λήψης αποφάσεων και είναι σε θέση να παρεμβαίνουν με δυναμικό και δημοκρατικό τρόπο στα κοινωνικά δρώμενα, αποβλέποντας στις απαιτούμενες αλλαγές για τη διαμόρφωση συνθηκών αειφορίας.

Σκοπός/ βασικά ερευνητικά ερωτήματα

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η διερεύνηση των γνώσεων των μελλοντικών εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης σχετικά με την έννοια «κριτική σκέψη», η καταγραφή των τεχνικών που θεωρούν ως καταλληλότερες για την ανάπτυξή της κατά τη διδασκαλία, καθώς και η διαπίστωση του κατά πόσον οι ίδιοι ως εκπαιδευτικοί έχουν αναπτύξει την κριτική τους σκέψη.

Ειδικότερα, η έρευνα θα αποπειραθεί να απαντήσει αναλυτικά και διεξοδικά στα παρακάτω καίρια, τρέχοντα και ταυτόχρονα κρίσιμα ερωτήματα, τα οποία συνθέτουν και τους επιμέρους στόχους της έρευνας:

- Υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των παραγόντων που αφορούν στην κριτική σκέψη φοιτητών και τη διδασκαλία της κριτικής σκέψης, με την υποκειμενική άποψη των φοιτητών για

το βαθμό της κριτικής σκέψης που διαθέτουν, καθώς και τη δυνατότητά τους να διδάξουν την κριτική σκέψη;

- Είναι δυνατή η σύγκριση και συσχέτιση των 4 θεματικών ενοτήτων (Αξιολόγηση, Ερμηνεία, Ανάλυση, Συνεπαγωγή) που συγκροτούν τον παράγοντα «Γνώση κριτικής σκέψης»;

Μέθοδος

Οι φοιτητές κλήθηκαν να απαντήσουν σε ένα αυτοσχέδιο ερωτηματολόγιο κλειστών ερωτήσεων 5 σημείων τύπου Likert (απαντητικές κατηγορίες: 1. Διαφωνώ, 2. Μάλλον διαφωνώ, 3. Ούτε συμφωνώ ούτε διαφωνώ, 4. Μάλλον συμφωνώ, 5. Συμφωνώ), το οποίο κατασκευάστηκε από την ερευνήτρια.

Η δομή του ερωτηματολογίου, εκτός από τα δημογραφικά – προσωπικά στοιχεία, περιλαμβάνει τους εξής παράγοντες (υποκλίμακες – διαστάσεις):

- I. Κριτική σκέψη (τι είναι κριτική σκέψη): ερωτήσεις α1 - α20
- II. Διδασκαλία κριτικής σκέψης: ερωτήσεις, α21 – α36 και
- III. Κριτική σκέψη των φοιτητών: ερωτήσεις α37 – α44

Αποτελέσματα

Η μεγάλη πλειοψηφία των φοιτητών φοιτά στο 8ο εξάμηνο (92,6%) και έχει παρακολουθήσει 1 ή 2 μαθήματα (73,7%) σχετικά με το περιβάλλον και την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση (το 17,6% κανένα μάθημα) και χρησιμοποιεί ως μέσο ενημέρωσης σχεδόν αποκλειστικά το διαδίκτυο (87,9%) και ελάχιστα εφημερίδες, βιβλία και τηλεόραση.

Επίσης, βαθμολογούν τον εαυτό τους σχετικά ψηλά όσον αφορά στην κατοχή κριτικής σκέψης (Μέση τιμή 7,26, με άριστα το 10 και τυπική απόκλιση 1,814), ενώ λιγότερο ψηλά όσον αφορά στη δυνατότητα διδασκαλίας της κριτικής σκέψης (Μέση τιμή 5,78, με άριστα το 10 και τυπική απόκλιση 1,877).

Παρατηρείται ότι υπάρχει στατιστικά σημαντική συσχέτιση μεταξύ της υποκειμενικής άποψης του φοιτητή (βαθμολογία που ο ίδιος απέδωσε στον εαυτό του) αφενός όσον αφορά στην κριτική σκέψη που ο ίδιος θεωρεί ότι διαθέτει και αφετέρου στη δυνατότητα διδασκαλίας της κριτικής σκέψης που θεωρεί ότι διαθέτει και της άποψης που αντιστοιχεί στους παράγοντες του ερωτηματολογίου, Διδασκαλία κριτικής σκέψης και Κριτική σκέψη φοιτητών.

Στάδιο στο οποίο βρίσκεται η εργασία

Σε εξέλιξη

«Διαβαίνοντας όρια...» -Εκπαιδευτική πρακτική και ταυτότητα του εκπαιδευτικού στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση

Παναγιώτα – Μαρία Γρίλλια

Τμήμα Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας (ΦΠΨ)
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Επιβλέπουσα: Μαρία Δασκολιά, Αναπλ. Καθηγήτρια ΕΚΠΑ
Διδακτορική εργασία

Λέξεις-κλειδιά

Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, ταυτότητα εκπαιδευτικού, εκπαιδευτική πρακτική, θεωρία διάβασης συνόρων, αφηγηματική έρευνα

Θεωρητικό υπόβαθρο/ πλαίσιο

Η προτεινόμενη διδακτορική έρευνα εντάσσεται στο γνωστικό πεδίο της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (ΠΕ), εστιάζοντας στη σχέση της ταυτότητας του εκπαιδευτικού που ασχολείται διδακτικά με αυτή ως μέρος της εκπαιδευτικής πρακτικής του/της, μέσα από την οπτική και με απώτερο στόχο την επαγγελματική του/της ανάπτυξη. Πιο συγκεκριμένα, με την έρευνα αυτή επιδιώκεται να αναδειχθούν και εξεταστούν διαστάσεις που σχετίζονται με την ταυτότητα του εκπαιδευτικού πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που εμπλέκεται ουσιαστικά και συστηματικά με τη διδασκαλία της ΠΕ στο σχολείο και αφορούν στη σε βάθος διερεύνηση της εξελικτικής διαμόρφωσης της ταυτότητάς του μέσα από την προσπάθειά του να προσεγγίσει θεωρητικά και να αντιμετωπίσει στην πράξη απαιτήσεις και προκλήσεις που θέτει η ιδιαιτερότητα του αντικείμενου και της διδακτικής της ΠΕ. Η διερεύνηση αυτή θα επιχειρηθεί μέσα από το πρίσμα της θεωρίας της 'διάβασης των συνόρων' (boundary crossing theory), η οποία μπορεί να προσφέρει μια νέα οπτική προσέγγισης και ερμηνείας των υπερβάσεων που καλείται ο εκπαιδευτικός να κάνει και η οποία αντιμετωπίζει τα 'σύνορα' όχι ως εμπόδια ή περιοριστικούς παράγοντες για τον ίδιο αλλά ως δυνητικούς μαθησιακούς μηχανισμούς που μπορούν να διαμορφώσουν την ταυτότητά του και να επηρεάσουν την εκπαιδευτική πρακτική του τόσο στο πλαίσιο της ΠΕ όσο και γενικότερα.

Σκοπός/ βασικά ερευνητικά ερωτήματα

Η διδακτορική αυτή έρευνα επιδιώκει να εξετάσει θεωρητικά και εμπειρικά πώς διαμορφώνεται η ταυτότητα και η εκπαιδευτική πρακτική του εκπαιδευτικού πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, με άξονα την προσπάθειά του αφενός να διαχειριστεί και υπερβεί τα 'όρια' που θέτουν οι διαφορετικοί επιστημονικοί χώροι και τα εκπαιδευτικά αντικείμενα που συνθέτουν και υποστηρίζουν το γνωστικό αντικείμενό της ΠΕ και αφετέρου να διαβεί τα 'σύνορα' περιχαρακωμένων αντιλήψεων, προσεγγίσεων και πρακτικών, προκειμένου να συντονιστεί με τις απαιτήσεις της ΠΕ και τις προσδοκίες για το ρόλο του σε αυτή.

Ενδεικτικά αναφέρονται τα ακόλουθα ερευνητικά ερωτήματα:

- Ποια είναι τα 'όρια' ή τα 'σύνορα' που καλούνται να υπερβούν στην εκπαιδευτική τους πρακτική στην ΠΕ και τι σημασία αποδίδουν οι ίδιοι σε αυτά ;
- Ποιες διαδικασίες και μηχανισμοί 'διάβασης συνόρων' ενεργοποιούνται από τον εκπαιδευτικό κατά την εκπαιδευτική πρακτική του/της στην ΠΕ;

- Με ποιους τρόπους τα 'σύνορα' που καλείται να υπερβεί ο εκπαιδευτικός πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που ασχολείται με την ΠΕ επηρεάζουν την εκπαιδευτική πρακτική του στην ΠΕ αλλά και γενικότερα;
- Με ποιους τρόπους τα 'σύνορα' που καλείται να υπερβεί ο εκπαιδευτικός πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που ασχολείται με την ΠΕ κατά την εκπαιδευτική πρακτική του στην ΠΕ διαμορφώνουν την ταυτότητά του;

Μέθοδος

Για την επιλογή της μεθοδολογικής προσέγγισης λήφθηκαν υπόψη τα ακόλουθα δύο βασικά κριτήρια:

(α) αφενός η προσέγγιση που θα υιοθετηθεί στην έρευνα να είναι προσανατολισμένη σε μια ερμηνευτική λογική που να συνάδει και να εξυπηρετεί το σκοπό του προτεινόμενου ερευνητικού αντικειμένου,

(β) αφετέρου να είναι συμβατή με το επίπεδο εφαρμογής της έρευνας, με την έννοια ότι πρέπει να διευκολύνει και να υποστηρίζει την εμβάθυνση στην πολυπλοκότητα της ταυτότητας του ατόμου καθώς και την έμφαση στο τοπικό και το συγκεκριμένο.

Με βάση τα κριτήρια αυτά επιλέχθηκε η ποιοτική έρευνα και ειδικότερα το μεθοδολογικό πλαίσιο της 'Αφηγηματικής Έρευνας' (Narrative Inquiry). Η 'Αφηγηματική Έρευνα' αναγνωρίζεται ως μια προσέγγιση στο χώρο της ποιοτικής έρευνας, η οποία αξιοποιεί ως σημείο εκκίνησης την εμπειρία του ατόμου, όπως αυτή εκφράζεται μέσα από ιστορίες και αφηγήματα. Κεντρικό χαρακτηριστικό της 'αφηγηματικής έρευνας' αποτελεί ο βαθιά συμμετοχικός χαρακτήρας της. Ο ερευνητής εμπλέκει τους συμμετέχοντες στην έρευνα σε μια αναστοχαστική και συνεργατική διαδικασία δημιουργίας/ κατασκευής των προσωπικών ιστοριών τους διατηρώντας τους διαρκώς παρόντες κατά τη διάρκεια της έρευνας.

Στάδιο στο οποίο βρίσκεται η εργασία

Σε εξέλιξη

Η Διερεύνηση των Αντιλήψεων των Εκπαιδευτικών πάνω στο Αμφιλεγόμενο θέμα των Γενετικά Τροποποιημένων Οργανισμών και της Ικανότητας τους να το προσεγγίσουν στην τάξη

Ευφροσύνη Δουβίτσα

**Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία,
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών**

**Επιβλέπουσα: Ευγενία Φλογαΐτη, Καθηγήτρια ΕΚΠΑ
Διδακτορική εργασία**

Λέξεις-κλειδιά

Αμφιλεγόμενα ζητήματα, γενετικά τροποποιημένοι οργανισμοί, διδακτικές προσεγγίσεις

Θεωρητικό υπόβαθρο/ πλαίσιο

Αμφιλεγόμενα ζητήματα χαρακτηρίζονται εκείνα τα οποία διαφορετικοί άνθρωποι έχουν διαφορετικές απόψεις, κάτι που αποτελεί και χαρακτηριστικό μιας πλουραλιστικής κοινωνίας. Συνήθως είναι πολύπλοκα και οι διαστάσεις τους ποικίλουν: πολιτικές, κοινωνικές, οικονομικές, ηθικές, πολιτιστικές, περιβαλλοντικές. Η επεξεργασία τους και η λύση τους δεν είναι τεχνοκρατική και δεν επιλύεται με περισσότερη επιστημονική έρευνα ή με ορθολογικούς τρόπους, καθώς η μεταμοντέρνα θεώρηση των θεμάτων απορρίπτει την θετικιστική κοσμοθεωρία.

Σαφώς η πλειοψηφία θεωρεί πως πρέπει να διδάσκονται τα αμφιλεγόμενα ζητήματα στην τάξη, κάτι που όμως δεν είναι τόσο απλό γιατί δεν είναι σαφές εάν οι εκπαιδευτικοί είναι κατάλληλα προετοιμασμένοι αλλά ούτε και οι ενδεδειγμένες πορείες που πρέπει να ακολουθηθούν είναι ξεκάθαρες. Τα σχετικά ερευνητικά δεδομένα είναι περιορισμένα γύρω από το θέμα αλλά σίγουρα δεν ενδείκνυνται οι παραδοσιακοί τρόποι μετωπικής διδασκαλίας. Το αντικείμενο της ΠΕ απαρτίζεται από διάφορων ειδών περιβαλλοντικά θέματα και προφανώς ισχύουν όλα όσα είναι σχετικά με τα χαρακτηριστικά των αμφιλεγόμενων ζητημάτων. Για τα περιβαλλοντικά θέματα που έχουν επιστημονική φύση υπάρχουν και επιστημονικές αντιφάσεις που αφορούν τις απόψεις για τις αιτίες δημιουργίας τους, τις επιπτώσεις τους καθώς και τις προτεινόμενες λύσεις.

Σχετικό παράδειγμα είναι αυτό των Γενετικά Τροποποιημένων Οργανισμών, καθώς είναι ένα ζήτημα που παρουσιάζει διχογνωμία μεταξύ απόψεων στο ευρύ κοινό, όπου όχι μόνο η επιστημονική κοινότητα έρχεται σε αντιπαράθεση μεταξύ των μελών της αλλά και με τις περιβαλλοντικές οργανώσεις, δημιουργώντας υποστηρικτές και πολέμιους.

Σκοπός/ βασικά ερευνητικά ερωτήματα

- Επιλέγουν οι εκπαιδευτικοί να διδάξουν ένα αμφιλεγόμενο ζήτημα στην τάξη τους;
- Μπορούν οι εκπαιδευτικοί να διδάξουν τα αμφιλεγόμενα ζητήματα στην τάξη;
- Οι αντιλήψεις τους γύρω από ένα αμφιλεγόμενο ζήτημα επηρεάζουν την διδασκαλία τους για το συγκεκριμένο θέμα;
- Ποιες οι αντιλήψεις των εκπαιδευτικών για τους Γενετικά Τροποποιημένους Οργανισμούς;

Μέθοδος

Η μέθοδος που έχει επιλεγθεί είναι ποσοτική και θα γίνει με τη βοήθεια ερωτηματολογίου σε μεγάλο δείγμα. Αυτή τη στιγμή είναι υπό διαμόρφωση το συγκεκριμένο εργαλείο.

Στάδιο στο οποίο βρίσκεται η εργασία

Σε εξέλιξη

Ανάπτυξη και Πιλοτικός Έλεγχος μιας Ρουμπρίκας Αξιολόγησης Ψηφιακών Παιχνιδιών και Προσομοιώσεων για το Φαινόμενο του Θερμοκηπίου και την Κλιματική Αλλαγή

Ελένη Θέου

Πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών «Επιστήμες της Αγωγής» - Κατεύθυνση σπουδών «Φυσικές Επιστήμες στην Εκπαίδευση»

Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης

Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Επιβλέπων: Κώστας Γαβριλάκης, Επίκ. Καθηγητής Παν. Ιωαννίνων

Μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία

Λέξεις-κλειδιά

Φαινόμενο του θερμοκηπίου, κλιματική αλλαγή, ψηφιακά παιχνίδια, προσομοιώσεις, ρουμπρίκες

Θεωρητικό υπόβαθρο/ πλαίσιο

Η ευαισθητοποίηση των μαθητών σε περιβαλλοντικά θέματα μπορεί να επιτευχθεί με την ένταξη των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (ΤΠΕ) στην ΠΕ/ΕΑΑ, αξιοποιώντας ψηφιακά παιχνίδια και προσομοιώσεις στη μαθησιακή διαδικασία. Το εγχείρημα αυτό, ωστόσο, καθιστά απαραίτητη την αξιολόγηση αυτών των εφαρμογών προκειμένου να ελεγχθεί η καταλληλότητά τους για αξιοποίηση στη σχολική τάξη. Με αυτόν τον τρόπο μπορούν να χρησιμοποιηθούν με εποικοδομητικό τρόπο, που θα αποφέρει σημαντικά μαθησιακά αποτελέσματα. Μια μέθοδος αξιολόγησης ψηφιακών παιχνιδιών και προσομοιώσεων είναι οι ρουμπρίκες. Πρόκειται για ειδικά διαμορφωμένα εργαλεία τα οποία, με τη βοήθεια διαβαθμισμένων κριτηρίων, αξιολογούν εφαρμογές σε διάφορες διαστάσεις τους, όπως ο διδακτικός τους σχεδιασμός, το περιεχόμενο και τα τεχνικά τους χαρακτηριστικά. Στη διεθνή βιβλιογραφία καταγράφονται μερικές γενικές ρουμπρίκες για την αξιολόγηση ανοικτών εκπαιδευτικών πόρων, ψηφιακών παιχνιδιών και προσομοιώσεων, και ελάχιστες για εκπαιδευτικό υλικό ΠΕ/ΕΑΑ. Διαπιστώνεται όμως έλλειμμα μιας ρουμπρίκας που θα μπορούσε να αξιολογεί ψηφιακά παιχνίδια και προσομοιώσεις με συγκεκριμένα θέματα, όπως το φαινόμενο του θερμοκηπίου και η κλιματική αλλαγή.

Σκοπός/ βασικά ερευνητικά ερωτήματα

Η παρούσα εργασία χωρίζεται σε τρία ερευνητικά επίπεδα. Το πρώτο αποσκοπεί στον εντοπισμό ελεύθερων ψηφιακών παιχνιδιών και προσομοιώσεων με αντικείμενο το φαινόμενο του θερμοκηπίου και την κλιματική αλλαγή. Το δεύτερο αποσκοπεί στη δημιουργία ενός εργαλείου αξιολόγησης – μιας ρουμπρίκας – της καταλληλότητας τέτοιων εφαρμογών για την εκπαιδευτική διαδικασία. Το τρίτο επίπεδο προσανατολίζεται στον πιλοτικό έλεγχο της ρουμπρίκας.

Ερευνητικά ερωτήματα:

- Σε ποιον βαθμό έχουν αναπτυχθεί ψηφιακά παιχνίδια και προσομοιώσεις σχετικά με το φαινόμενο του θερμοκηπίου και την κλιματική αλλαγή, τα οποία βρίσκονται online και ελεύθερα για εκπαιδευτική χρήση;
- Εφόσον, υπάρχουν τέτοια παιχνίδια και προσομοιώσεις, ποια είναι τα βασικά τους χαρακτηριστικά (π.χ. τύπος, προέλευση, εκπαιδευτικό επίπεδο, δημιουργός κ.ά.);
- Μπορεί να αναπτυχθεί μια ειδική ρουμπρίκα αξιολόγησης ψηφιακών παιχνιδιών και προσομοιώσεων για το φαινόμενο του θερμοκηπίου και την κλιματική αλλαγή, ικανή να αξιοποιηθεί από εκπαιδευτικούς;
- Μπορεί η νέα ρουμπρίκα αξιολόγησης να χαρακτηριστεί λειτουργική, έγκυρη και αξιόπιστη από τους εκπαιδευτικούς;

Μέθοδος

Α' επίπεδο: Αναζήτηση και κατηγοριοποίηση, σύμφωνα με συγκεκριμένα κριτήρια, ψηφιακών παιχνιδιών και προσομοιώσεων για το φαινόμενο του θερμοκηπίου και την κλιματική αλλαγή.

Β' επίπεδο: Ανάπτυξη νέας ρουμπρίκας αξιολόγησης, με βάση τη σχετική διεθνή βιβλιογραφία, διαμορφώνοντας κριτήρια/ δείκτες αξιολόγησης με διαβάθμιση κλίμακας 0-2 και έλεγχος της ρουμπρίκας από τρεις ειδικούς στα πεδία ΠΕ/ΕΑΑ και ΤΠΕ.

Γ' επίπεδο: Έλεγχος της λειτουργικότητας της ρουμπρίκας με πιλοτική έρευνα, ώστε να αποδοθούν εμπειρικά αποτελέσματα, να εντοπιστούν τα προβληματικά σημεία του εργαλείου και να διαμορφωθεί η καταλληλότερη οριστική δομή του. Αξιοποιήθηκε δείγμα 23 εκπαιδευτικών (εν ενεργεία και εν δυνάμει) σχετικών με το πεδίο ΠΕ/ΕΑΑ και χρησιμοποιήθηκαν δυο εφαρμογές, ένα ψηφιακό παιχνίδι και μια προσομοίωση. Η ανάλυση των αποτελεσμάτων πραγματοποιήθηκε με τη χρήση της περιγραφικής στατιστικής και της συλλογής ποσοτικών δεδομένων σε πίνακες συχνότητας και ποιοτικών δεδομένων με την καταγραφή των σχολίων των αξιολογητών της ρουμπρίκας για κάθε κριτήριο ξεχωριστά και για τη συνολική εικόνα του εργαλείου.

Αποτελέσματα

Α' επίπεδο: Συγκεντρώθηκαν συνολικά 18 εφαρμογές, 7 ψηφιακά παιχνίδια και 11 προσομοιώσεις, τα οποία κατηγοριοποιήθηκαν με βάση συγκεκριμένα γνωρίσματά τους, όπως η χώρα δημιουργίας τους, ο τύπος του ιστότοπου στον οποίο φιλοξενούνται, οι γλώσσες στις οποίες διατίθενται κ.ά.

Β' επίπεδο: Η νέα ρουμπρίκα που δημιουργήθηκε αποτελείται από 4 διαστάσεις αξιολόγησης: Διδακτικός Σχεδιασμός, Παιδαγωγική Προσέγγιση ΠΕ/ΕΑΑ, Περιεχόμενο (Φαινόμενο του Θερμοκηπίου - Κλιματική Αλλαγή) και Τεχνολογία - ΤΠΕ (Ψηφιακά Παιχνίδια και Προσομοιώσεις). Διαμορφώθηκαν 27 κριτήρια αξιολόγησης με την προσθήκη επιπλέον πεδίων για την προαιρετική επεξήγηση της απάντησης των αξιολογητών. Η βαθμονόμηση των κριτηρίων ακολούθησε την ολιστική στρατηγική, χαρακτηρίζοντας την εκάστοτε εφαρμογή ως υποδειγματική, μέτρια ή ανεπαρκή.

Γ' επίπεδο: Με βάση τα αποτελέσματα της πιλοτικής έρευνας το ψηφιακό παιχνίδι που χρησιμοποιήθηκε, κατατάχθηκε στην κατηγορία των μέτριων εφαρμογών, μετά την ανάλυση των απαντήσεων των αξιολογητών σε κάθε κριτήριο, ενώ η προσομοίωση κατατάχθηκε στις υποδειγματικές εφαρμογές. Όσον αφορά στα σχόλια για τη λειτουργικότητα της ρουμπρίκας, το εργαλείο χαρακτηρίστηκε λειτουργικό και ικανό να εκπληρώσει τον σκοπό δημιουργίας του, κυρίως για τις προσομοιώσεις, αλλά και για τα ψηφιακά παιχνίδια, αφού πραγματοποιηθούν ορισμένες βελτιωτικές αλλαγές σε συγκεκριμένα κριτήρια αξιολόγησης.

Στάδιο στο οποίο βρίσκεται η εργασία
Ολοκληρωμένη

Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και Τέχνη: Προσεγγίζοντας τη δημιουργική σκέψη των παιδιών, μέσα από τη διερεύνηση ενός περιβαλλοντικού ζητήματος στο νηπιαγωγείο

Μαριάνθη Καλαφάτη

Τμήμα Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία,
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Επιβλέπουσα: Ευγενία Φλογαΐτη, Καθηγήτρια ΕΚΠΑ
Διδακτορική εργασία

Λέξεις-κλειδιά

Περιβαλλοντική εκπαίδευση, Δημιουργικότητα, Προσχολική εκπαίδευση, Έρευνα Δράσης, Τέχνη

Θεωρητικό υπόβαθρο/ πλαίσιο

Η έμφαση της παρούσας μελέτης δόθηκε στην έννοια της δημιουργικότητας, καθώς αποτελεί μια από τις ικανότητες-κλειδιά για τον 21ο αιώνα. Από τα τέλη της δεκαετίας του 1990, η δημιουργικότητα αναγνωρίζεται ως μια ανθρώπινη προδιάθεση την οποία θα πρέπει ο άνθρωπος να αναπτύξει, προκειμένου να ανταποκριθεί σε ένα αβέβαιο και ταχέως μεταβαλλόμενο κόσμο. Νοείται ως μια έμφυτη ικανότητα που στηρίζεται στη φαντασία του ατόμου και επιτρέπει την παραγωγή ενός πρωτότυπου αποτελέσματος (ιδέα, πράξη, προϊόν), το οποίο έχει νόημα και αξία. Η σύγχρονη εκπαιδευτική έρευνα επικεντρώνεται με ολοένα αυξανόμενο ενδιαφέρον στη 'δημιουργικότητα της τάξης', με ένα πλήθος νέων ερευνητικών προσπαθειών να λαμβάνουν χώρα προκειμένου να συλλάβουν, να ενσωματώσουν και να αξιολογήσουν παιδαγωγικές στρατηγικές που ενισχύουν τη δημιουργικότητα στο σχολικό πλαίσιο. Η Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη (ΕΑΑ) ως μετεξέλιξη της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (ΠΕ), αποτελεί μια καινοτόμα εκπαιδευτική πρόταση, η οποία βοηθά τους μαθητές να κατανοούν τα σύγχρονα περιβαλλοντικά ζητήματα και τους ενδυναμώνει ώστε να αναλαμβάνουν ενεργό δράση για την αντιμετώπισή τους. Λόγω της συστημικής και διεπιστημονικής της φύσης, αλλά και των καινοτόμων και συμμετοχικών παιδαγωγικών προσεγγίσεων που αξιοποιεί προκειμένου να επιτύχει τους στόχους της, παρουσιάζει σημεία σύγκλισης με το πεδίο της δημιουργικότητας. Η παρούσα εργασία επιχειρήσε να μελετήσει την επίδραση της ΠΕ/ΕΑΑ στην εκδήλωση και την ανάπτυξη της δημιουργικότητας των παιδιών του νηπιαγωγείου, αξιοποιώντας την τέχνη ως βασικό μεθοδολογικό εργαλείο.

Σκοπός/ βασικά ερευνητικά ερωτήματα

Σκοπός της παρούσας έρευνας ήταν να εξετάσει εάν και με ποιο τρόπο προωθεί η ΠΕ/ΕΑΑ τη δημιουργικότητα των παιδιών της προσχολικής ηλικίας, μέσα από την επεξεργασία ενός περιβαλλοντικού ζητήματος στο νηπιαγωγείο, αξιοποιώντας την τέχνη ως βασικό μεθοδολογικό εργαλείο. Το κύριο ερευνητικό ερώτημα είναι:

Εάν και με ποιους τρόπους προωθεί η ΠΕ/ΕΑΑ τη δημιουργική σκέψη των παιδιών, στο πλαίσιο της προσχολικής εκπαίδευσης;

Με τα παρακάτω επιμέρους υποερωτήματα:

- Ποιοι παράγοντες επιδρούν καθοριστικά στην ανάπτυξη της δημιουργικής σκέψης των παιδιών, κατά τη διεξαγωγή μιας παιδαγωγικής παρέμβασης ΠΕ/ΕΑΑ στο νηπιαγωγείο;
- Πώς επιδρά η τέχνη στην εκδήλωση της δημιουργικότητας των παιδιών της προσχολικής ηλικίας, μέσα από την επεξεργασία ενός περιβαλλοντικού ζητήματος;
- Ποια είναι η σχέση που προκύπτει μεταξύ ΠΕ/ΕΑΑ και δημιουργικότητας στο πλαίσιο της προσχολικής εκπαίδευσης;

Μέθοδος

Η μέθοδος που κρίθηκε ως η πλέον κατάλληλη για την ερευνητική προσέγγιση της παρούσας μελέτης ήταν η εκπαιδευτική Έρευνας Δράσης (Action Research). Η εκπαιδευτική έρευνα δράσης έχει χειραφετικό χαρακτήρα που επιτρέπει στον εκπαιδευτικό-ερευνητή να στοχάζεται και να κατανοεί το έργο του, με σκοπό τη βελτίωσή του. Η επιλογή αυτή κρίθηκε ως η πλέον κατάλληλη, καθώς σκοπός της ερευνήτριας ήταν να μελετήσει την εκπαιδευτική διαδικασία μέσα στη δική της τάξη, έχοντας δηλαδή διπλό ρόλο, αυτό του εκπαιδευτικού και του ερευνητή. Η ερευνητική πορεία ακολούθησε τη σπειροειδή διαδικασία της έρευνας δράσης, υιοθετώντας το μοντέλο του Kemmis (1980) το οποίο περιλαμβάνει τις φάσεις του σχεδιασμού, της δράσης, της παρατήρησης και του στοχασμού, με σκοπό τον επανασχεδιασμό μιας νέας δράσης ως ένα αναθεωρημένο σχέδιο το οποίο προκύπτει από την παρατήρηση και τον στοχασμό, κ.ο.κ.

Τα επιμέρους ερευνητικά εργαλεία που αξιοποιήθηκαν ήταν:

- α. Σημειώσεις παρατήρησης
- β. Ημερολόγιο έρευνας
- γ. Παραγωγές και εικαστικά έργα των παιδιών
- δ. Συζητήσεις ερευνήτριας με την «κριτική φίλη»

Αποτελέσματα

Σύμφωνα με τα πορίσματα της έρευνας, το παιδαγωγικό πλαίσιο της ΠΕ/ΕΑΑ ενίσχυσε σημαντικά τη δημιουργική διαδικασία, καθώς αξιοποιεί καινοτόμες συμμετοχικές παιδαγωγικές προσεγγίσεις που προωθούν τη σκέψη και τη φαντασία των μαθητών. Ειδικότερα, η ανάπτυξη της δημιουργικότητας των παιδιών του νηπιαγωγείου φαίνεται πως επηρεάζεται από τους εξής παράγοντες: α) το βαθμό ελέγχου που αποκτούν πάνω στις συνθήκες και το περιεχόμενο της μάθησής τους, β) τη συνάφεια των δράσεων με τις ανάγκες, τα βιώματα και τα ενδιαφέροντά τους, γ) τη στάση του εκπαιδευτικού, η οποία θα πρέπει να απορρέει από μία στοχαστικοκριτική διάθεση απέναντι στις αντιλήψεις του ως προς τη φύση και τα όρια της δημιουργικότητας, αλλά και την καθημερινή πρακτική του στην τάξη, προκειμένου να ενεργοποιήσει τη δημιουργική σκέψη των παιδιών, δ) τη μαθησιακή διαδικασία, η οποία φαίνεται πως ενθαρρύνει τη δημιουργικότητα, όταν στηρίζεται σε ανοιχτές, ομαδοσυνεργατικές παιδαγωγικές προσεγγίσεις. Επίσης, κομβικό ρόλο στην ερευνητική διαδικασία έπαιξε η τέχνη, καθώς η αλληλεπίδρασή της με την ΠΕ/ΕΑΑ, όπως προέκυψε, επηρέασε σημαντικά την ανάπτυξη της δημιουργικής σκέψης των παιδιών.

Στάδιο στο οποίο βρίσκεται η εργασία

Σε εξέλιξη

Διαχείριση του αστικού ποτάμιου οικοσυστήματος Πικροδάφνης του Νομού Αττικής: Οι αντιλήψεις των πολιτών

Ιωάννης Καλύβας

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών «Επιστήμες της Αγωγής»
Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

Επιβλέπουσα: Ευγενία Φλογαΐτη, Καθηγήτρια ΕΚΠΑ
Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία

Λέξεις-κλειδιά

Αποκατάσταση αστικών ρεμάτων, εγκιβωτισμός ρεμάτων, ρέμα Πικροδάφνης, καταπάτηση δημόσιας έκτασης.

Θεωρητικό υπόβαθρο/ πλαίσιο

Η προβληματική της εργασίας πηγάζει από το γεγονός ότι το ποτάμιο/ρεματικό οικοσύστημα Πικροδάφνης, απειλείται. Απειλείται από τη διαχρονική αδιαφορία, ανοχή και ενοχή της πολιτείας, από τα εκτελούμενα και σχεδιαζόμενα έργα πάνω στο ρέμα, τις αποδεδειγμένα αυθαίρετες καταλήψεις-καταπατήσεις κοινόχρηστων ρεματικών εκτάσεων από ιδιώτες και Δήμους και από φαινόμενα αστικής ρύπανσης. Η πολιτεία, παρά τη διεθνή τάση αποκατάστασης των ποταμών, συνεχίζει να τα αντιμετωπίζει ως υδραυλικά συστήματα. Έτσι, βασιζόμενη σε τεχνικά και οικονομικά κριτήρια, θεωρεί τα ποτάμια/ρέματα ως πεδίο δημοσίων έργων και επιπρόσθετα, νομιμοποιεί καταπατημένες δημόσιες εκτάσεις. Όμως, η ύπαρξη και αποδοχή αλληλεξάρτησης περιβάλλοντος-ανθρώπου αναδεικνύει την ανάγκη ευαισθητοποίησης των πολιτών σε περιβαλλοντικά θέματα (και την ανάληψη δράσεων των ενεργών πολιτών για τη διατήρηση και ανάπτυξη του οικοσυστήματος. Ενώ έχει εντοπισθεί η ιστορική κοίτη του (1939), πριν τις ανθρωπογενείς παρεμβάσεις, όπου αποκαλύπτεται το μέγεθος καταπάτησής του, δεν προκύπτει η οριοθέτησής του στην αρχική κατά το δυνατόν μορφή. Όμως, είναι χαρακτηρισμένο ως ιδιαίτερου περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος (ΦΕΚ.281/Δ'/1993), κύριο υδατόρευμα Α'-προτεραιότητας και υγρότοπος Β'-προτεραιότητας (Ν.4277/ΦΕΚ 156/Α'/2014). Έτσι, η αναγκαιότητα της εκπονούμενης διπλωματικής εργασίας, απορρέει, από την ανάγκη ενεργοποίησης των πολιτών, ώστε να συμβάλλουν στην προστασία, διατήρηση, ανάδειξη και αποκατάσταση του οικοσυστήματος.

Σκοπός/ βασικά ερευνητικά ερωτήματα

Στην παρούσα διπλωματική εργασία αποσκοπούμε στη διερεύνηση των αντιλήψεων των πολιτών της περιοχής του ποτάμιου αστικού οικοσυστήματος Πικροδάφνης σχετικά με τη διάσωση, προστασία, ανάδειξη και αποκατάστασή του.

Ερευνητικά ερωτήματα:

- Ποιες είναι οι πηγές ενημέρωσης των πολιτών, για ζητήματα του οικοσυστήματος της Πικροδάφνης;
- Ποια θεωρούν ότι είναι τα οφέλη από την ύπαρξη του οικοσυστήματος;
- Ποιες είναι οι αντιλήψεις των πολιτών για το οικοσύστημα της Πικροδάφνης;

Μέθοδος

Πληθυσμός-στόχος της έρευνας αποτέλεσαν πολίτες της περιοχής του οικοσυστήματος. Με ποσοτική προσέγγιση και ερωτηματολόγιο που κατασκευάσαμε για τις ανάγκες της εργασίας, συλλέξαμε 162 απαντητικά τον Μάρτιο του 2018. Τα 25 με απλή τυχαία δειγματοληψία και τα 137 ηλεκτρονικά με δειγματοληψία-χιονοστοιβάδα.

Η πιλοτική έρευνα συνέβαλε στην εγκυρότητα του τελικού ερωτηματολογίου, ενώ η αξιοπιστία ως προς τη συνέπεια των τιμών του, ελέγχθη με το συντελεστή Alpha του Cronbach, που περιέχεται στο στατιστικό πακέτο SPSS-24.

Για το τέταρτο τμήμα της έρευνας πραγματοποιήσαμε παραγοντική ανάλυση και διασταυρώσαμε τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των πολιτών του δείγματος με τις μεταβλητές που προέκυψαν από την παραγοντική ανάλυση.

Στάδιο στο οποίο βρίσκεται η εργασία

Σε εξέλιξη

Σχολικός κήπος και αστική γεωργία στο πλαίσιο της Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφορία: Έρευνα σε εκπαιδευτικούς Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης

Γεώργιος Κέκερης

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών "Θεωρία, Πράξη και Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Έργου" Κατεύθυνση σπουδών «Περιβαλλοντική Εκπαίδευση για την Αειφορία»
Τμήμα Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Επιβλέπουσα: Ευγενία Φλογαΐτη, Καθηγήτρια ΕΚΠΑ
Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία

Λέξεις-κλειδιά

Αειφορία, Αστική Γεωργία, Σχολικοί Κήποι, Εκπαίδευση

Θεωρητικό υπόβαθρο/ πλαίσιο

Το κίνημα της αστικής γεωργίας δίνει το ευρύτερο πλαίσιο, μέσα στο οποίο εντάσσονται οι σχολικοί κήποι και λαχανόκηποι, καθώς εμφανίζουν μια αυξανόμενη τάση τα τελευταία χρόνια. Οι έρευνες έχουν αναδείξει τον κήπο σε ένα πολυσχιδές περιβάλλον μάθησης, το οποίο ικανοποιεί τις βασικές αρχές των αλληλεπιδραστικών θεωριών μάθησης, ανταποκρίνεται στις σύγχρονες τάσεις της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης/ Εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη (ΠΕ/ΕΑΑ) και προωθεί βασικές επιδιώξεις της σύγχρονης παιδαγωγικής. Ο σχολικός κήπος αναδύθηκε από τα ενδιαφέροντα των σχολικών περιβαλλοντικών ομάδων, χωρίς να υπάρχει κεντρική οδηγία ή σχετικό αφιερωματικό έτος και συναντάται τόσο σε σχολεία της περιφέρειας, όσο και σε σχολεία των αστικών κέντρων. Η εξάπλωση των σχολικών κήπων συνέπεσε με την παράλληλη ανάπτυξη της αστικής καλλιέργειας με τη μορφή δημοτικών και συλλογικών λαχανόκηπων. Ως εκ τούτου το ενδιαφέρον, αλλά και οι ανάγκες για επιμόρφωση και ενημέρωση των εκπαιδευτικών αλλά και των απλών πολιτών είναι ιδιαίτερα αυξημένο. Ο σκοπός της παρούσας έρευνας εκφράζεται με το βασικό ερευνητικό ερώτημα που διερευνά αν οι εκπαιδευτικοί Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης, που εκπονούν πρόγραμμα σχολικού λαχανόκηπου, συμπεριλαμβάνουν την πολιτική και κοινωνική διάσταση που προτάσσει η αστική γεωργία ως έννοια της αειφορίας.

Σκοπός / βασικά ερευνητικά ερωτήματα

Κύριος σκοπός της παρούσας έρευνας είναι να εξεταστεί αν οι εκπαιδευτικοί της Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης προσδίδουν στα προγράμματα σχολικού λαχανόκηπου που εκπονούν με τους μαθητές τους, την κοινωνική και πολιτική διάσταση που η αστική γεωργία ως παράμετρος της αειφορίας θέτει σε πρώτο πλάνο. Προς αυτό το σκοπό τέθηκε το ακόλουθο ερώτημα: Οι εκπαιδευτικοί που εκπονούν πρόγραμμα σχολικού λαχανόκηπου προσδίδουν σε αυτό την πολιτική και κοινωνική διάσταση που η αστική γεωργία ως παράμετρος της αειφορίας θέτει ως σημαντικό στόχο; Το ερώτημα ανάγεται στα παρακάτω υποερωτήματα:

1. Ποια είναι τα κίνητρα που τους ώθησαν να υλοποιήσουν ένα πρόγραμμα που αφορά το σχολικό λαχανόκηπο.
 2. Ποιους στόχους είχαν θέσει στο πρόγραμμα; Τους συνδύασαν με την αειφορία και την αστική γεωργία;
 3. Ποια μεθοδολογία ακολούθησαν κατά την εκπόνηση του προγράμματος;
- Επιπλέον εξετάστηκε: Ποιά είναι η σχέση του κοινωνικού και εκπαιδευτικού υπόβαθρου των εκπαιδευτικών με την απόφασή τους να υλοποιήσουν πρόγραμμα σχολικού λαχανόκηπου;

Μέθοδος

Το αντικείμενο και ο σκοπός της παρούσας έρευνας υποδεικνύουν τη θεωρητική και μεθοδολογική επιλογή που υιοθετήθηκε για την διεξαγωγή της ερευνητικής διαδικασίας. Εφόσον σκοπός είναι η διερεύνηση της κοινωνικής και πολιτικής διάστασης που η αστική γεωργία ως παράμετρος της αειφορίας θέτει στα προγράμματα σχολικού λαχανόκηπου, θεωρήθηκε ως καταλληλότερη επιλογή μία ποιοτική ερευνητική μέθοδος, γεγονός που σχετίζεται κυρίως με το είδος των δεδομένων που αξιοποιούνται. Επιπλέον, η ποιοτική έρευνα είναι καταλληλότερη για τη διερεύνηση τρόπων δράσης, δηλαδή, προσανατολισμούς, κίνητρα, υπολογισμούς, στρατηγικές. Πραγματοποιήθηκαν ημιδομημένες συνεντεύξεις με εκπαιδευτικούς Α/Βαθμιας Εκπαίδευσης.

Μέθοδος

Οι εκπαιδευτικοί έχουν έναν ειλικρινή προβληματισμό για την περιβαλλοντική υποβάθμιση, έχουν κατανοήσει τη σημασία της φύσης για τη διατήρηση της ανθρώπινης ποιότητας ζωής και ως βασικό κίνητρο έχουν την επιθυμία τους να ενημερώσουν και να ευαισθητοποιήσουν τους μαθητές τους, προκειμένου να αναλάβουν δράση ως αυριανοί πολίτες. Ωστόσο, παρά τις καλές προθέσεις τους, τα προγράμματα σχετικά με το σχολικό λαχανόκηπο που εκπονούν, δεν είναι προς την κατεύθυνση της αειφορίας. Οι εκπαιδευτικοί δεν έχουν ακόμα διασαφηνίσει την έννοια της αειφορίας και αυτό φαίνεται από τις απαντήσεις τους, καθώς θεωρούν πως τα προγράμματα επειδή ασχολούνται με το περιβάλλον αυτόματα έχουν σχέση με την αειφορία. Έτσι όμως παραβλέπουν τους άλλους δύο πολύ σημαντικούς πυλώνες της αειφορίας, την κοινωνία και την οικονομία.

Στάδιο στο οποίο βρίσκεται η εργασία

Ολοκληρωμένη

Διερεύνηση της επιρροής του ήχου στη σχέση των παιδιών με το άμεσο περιβάλλον τους

Αριέττα Κούλου

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Επιστήμες της Αγωγής: Δημιουργικά περιβάλλοντα μάθησης και παιχνίδι».

Παιδαγωγικό Τμήμα Προσχολικής Εκπαίδευσης
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας

Επιβλέπουσα: Ίριδα Τσεβρένη, Επίκ. Καθηγήτρια, Παν. Θεσσαλίας
Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία

Λέξεις-κλειδιά

Βιωματική μάθηση, ακουστική οικολογία, ήχοι περιβάλλοντος, άμεσο περιβάλλον των παιδιών

Θεωρητικό υπόβαθρο/ πλαίσιο

Η παρούσα εργασία στοχεύοντας στη διερεύνηση της επιρροής των φυσικών ήχων στη σχέση των παιδιών με το άμεσο περιβάλλον τους, καλείται να συνθέσει βασικές έννοιες από τρεις θεωρητικούς άξονες.

Αρχικά, θα στηριχθεί στην περιβαλλοντική εκπαίδευση βασισμένη στις αισθήσεις και στο βίωμα, καθώς η εμπειρία για τα νήπια είναι η βάση της βιωματικής μάθησης, αρκεί η βιωματική μαθησιακή διαδικασία να εμπλέκει τα παιδιά άμεσα σε μια αισθητηριακή διαδικασία και να τους προσφέρει δυνατότητες αλληλεπίδρασης με τα εκάστοτε φαινόμενα προς παρατήρηση και στην προκειμένη περίπτωση με τους φυσικούς ήχους του περιβάλλοντος. Το άμεσο περιβάλλον δύναται να αποτελέσει εύφορο έδαφος μάθησης και αγωγής για τα μικρά παιδιά, καθώς είναι πλούσιο σε ερεθίσματα και αποτελεί πηγή εμπειριών.

Στη συνέχεια, απαραίτητη θεωρητική βάση για την έρευνα είναι η ακουστική οικολογία, που πραγματεύεται τους ήχους και εστιάζει στην αίσθηση της ακοής και στην ενεργητική ακρόαση των ήχων του περιβάλλοντος- του ηχοτοπίου. Οι ήχοι με τους οποίους ερχόμαστε σε επαφή ασκούν ιδιαίτερη επιρροή στη σχέση που διαμορφώνουμε με το περιβάλλον μας και στα συναισθήματα που αναπτύσσουμε για αυτό.

Τέλος, αναφορικά με τη σχέση που αναπτύσσουν τα παιδιά με το άμεσο περιβάλλον τους, αντλούμε στοιχεία από την εκπαίδευση βασισμένη στον τόπο, η οποία κι αυτή με τη σειρά της εστιάζει στην εμπειρία και στη μελέτη της υποκειμενικής και συναισθηματικής σχέσης που αναπτύσσουν τα παιδιά με το άμεσο περιβάλλον τους. Έτσι, συνδυάζοντας τους τρεις παραπάνω άξονες επιδιώκουμε να ερευνήσουμε πώς μπορεί να ενισχυθεί η επαφή και ο δεσμός των παιδιών με το περιβάλλον τους μέσα από την αίσθηση της ακοής.

Σκοπό/ βασικά ερευνητικά ερωτήματα

Σκοπός-στόχος της ερευνητικής αυτής προσπάθειας είναι η διερεύνηση της ανταπόκρισης των παιδιών στους φυσικούς ήχους του περιβάλλοντός τους και η ευαισθητοποίησή τους σε αυτούς. Ακόμη, σκοπό της εργασίας αποτελεί η διερεύνηση της συμβολής της ακρόασης

φυσικών ήχων στη σύναψη σχέσης των παιδιών με το άμεσο περιβάλλον τους, στο πλαίσιο της αισθητηριακής βιωματικής περιβαλλοντικής εκπαίδευσης. Η έρευνα αποσκοπεί στο να προσεγγίσει τους τρόπους μάθησης που λαμβάνουν χώρα, όταν η βίωση του περιβάλλοντος πραγματοποιείται μέσα από την αίσθηση της ακοής.

Τα ερευνητικά ερωτήματα της παρούσας έρευνας είναι:

- Πώς συμβάλλει η αίσθηση της ακοής στην ενίσχυση της σχέσης των παιδιών με το άμεσο περιβάλλον τους και στην ενδυνάμωση της περιβαλλοντικής τους συνείδησης;
- Πώς μπορούν να αξιοποιηθούν (δημιουργικά) οι εμπειρίες των παιδιών με ερέθισμα τον ήχο, στο πλαίσιο της βιωματικής περιβαλλοντικής εκπαίδευσης;

Μέθοδος

Στην έρευνα θα συμμετάσχουν παιδιά νηπιακής ηλικίας του Νομού Μαγνησίας, τα οποία θα συμμετέχουν σε ένα πρόγραμμα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης με επίκεντρο τους φυσικούς ήχους. Η μεθοδολογική προσέγγιση βασίζεται στην ερμηνευτική φαινομενολογία, τόσο για τη συλλογή όσο και για την ανάλυση των δεδομένων, εφόσον μας ενδιαφέρει να μελετήσουμε τη βιωμένη εμπειρία των παιδιών, στο πλαίσιο της επαφής τους με τους ήχους της φύσης, συμπεριλαμβανομένων των συναισθημάτων, των ιδεών και των σκέψεών τους. Για τη συλλογή των δεδομένων, τα μεθοδολογικά εργαλεία που θα χρησιμοποιηθούν θα στοχεύουν στην καταγραφή λόγου και περιλαμβάνουν τη συμμετοχική παρατήρηση κατά τον ηχοπερίπατο που θα λάβει χώρα στην αυλή του νηπιαγωγείου, ημιδομημένες συνεντεύξεις-διηγήσεις των παιδιών και τη συμμετοχική κατασκευή ηχητικού παιχνιδιού.

Στάδιο στο οποίο βρίσκεται η εργασία

Σε εξέλιξη

Ανάπτυξη, εφαρμογή και αξιολόγηση μιας διδακτικής μαθησιακής ακολουθίας (ΔΜΑ) για τη διδασκαλία του ενεργειακού αποτυπώματος σε μαθητές δημοτικού

Ελένη Κωνσταντινίδου

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Εκπαίδευση στις Φυσικές Επιστήμες, το Περιβάλλον και την Τεχνολογία»

Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης
Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Επιβλέπων: Γεώργιος Μαλανδράκης, Επίκ. Καθηγητής ΠΔΜ
Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία

Λέξεις-κλειδιά

Ενεργειακό αποτύπωμα, μαθητές/τριες, Ε' τάξη, Διδακτική Μαθησιακή Ακολουθία

Θεωρητικό υπόβαθρο/ πλαίσιο

Το θεωρητικό πλαίσιο της εργασίας στηρίζεται στην έννοια του ενεργειακού αποτυπώματος και της εκπαίδευσης μαθητών/τριών στο συγκεκριμένο θέμα επιδιώκοντας, εκτός από την κατανόησή του, και την υιοθέτηση συμπεριφορών για τη μείωσή του. Ως ενεργειακό αποτύπωμα ορίζεται η ποσότητα των θερμοκηπιακών αερίων τα οποία παράγονται στον συνολικό κύκλο ζωής ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας (παραγωγή, μεταφορά, χρήση, απόσυρση). Το ενεργειακό αποτύπωμα μπορεί να μετρηθεί είτε αυτόνομα, σε τόνους ή κιλά ισοδύναμου CO₂, είτε ως μέρος του ευρύτερου οικολογικού αποτυπώματος και μετριέται σε παγκόσμια εκτάρια (gha). Οι εκπομπές καυσαερίων (αέρια θερμοκηπίου) συνδέονται άμεσα με το φαινόμενο του θερμοκηπίου, την αύξηση της μέσης θερμοκρασίας της γης και την κλιματική αλλαγή. Τα αποτελέσματα του υπολογισμού του ενεργειακού αποτυπώματος καταδεικνύουν σαφώς ότι οι ανάγκες σε ενέργεια για την διατήρηση του βιοτικού επιπέδου των πολιτών των προηγμένων χωρών υπερβαίνουν κατά πολύ την ικανότητα της γης να απορροφήσει τους εκπεμπόμενους ρύπους για την παραγωγή της απαιτούμενης ενέργειας η οποία γίνεται κυρίως με τη χρήση ορυκτών καυσίμων. Γι αυτό και η εκπαίδευση πάνω στο συγκεκριμένο θέμα θα πρέπει να κινηθεί προς την κατεύθυνση της διαμόρφωσης ατομικών στάσεων και συμπεριφορών προς μια περισσότερο βιώσιμη κατεύθυνση.

Σκοπός/ βασικά ερευνητικά ερωτήματα

Σκοπός της Διδακτική Μαθησιακή Ακολουθία (ΔΜΑ) είναι να γνωρίσουν οι μαθητές τις έννοιες-όρους που συνδέονται άμεσα και έμμεσα με το ενεργειακό αποτύπωμα ώστε να γίνουν «ενεργειακά εγγράμματοι», να ευαισθητοποιηθούν και να δραστηριοποιηθούν για την μείωσή του. Βασικό ερευνητικό ερώτημα της εργασίας είναι κατά πόσο και μέσα από ποιες διαδικασίες είναι δυνατό να βελτιωθεί η κατανόηση μαθητών/ριών Ε' τάξης για το ενεργειακό αποτύπωμα και κατά πόσο μπορούν αυτοί οι μαθητές/τριες να ενεργοποιηθούν για την μείωσή του.

Μέθοδος

Η μέθοδος έρευνας είναι η ημιπειραματική (αξιολόγηση πριν/μετά), χωρίς ομάδα ελέγχου και περιλαμβάνει διδακτική παρέμβαση. Επίσης, ενέχει στοιχεία συμμετοχικής έρευνας αφού η ερευνήτρια είναι και η διδάσκουσα.

Πιο συγκεκριμένα, πριν την εφαρμογή της δόθηκαν στους μαθητές/τριες δύο κλίμακες: μία για την ανίχνευση των γνώσεών τους σχετικά με ενεργειακά θέματα (κλειστού τύπου), και μία για τις αντιλήψεις τους σχετικά με το ενεργειακό αποτύπωμα διαφόρων προϊόντων και υπηρεσιών (ανοιχτού τύπου με τη χρήση εικόνων). Τα ίδια ερωτηματολόγια θα δοθούν μετά την ολοκλήρωση της διδακτικής παρέμβασης, η οποία θα έχει διάρκεια 13 διδακτικές ώρες και θα ολοκληρωθεί σε 6 εβδομάδες.

Στάδιο στο οποίο βρίσκεται η εργασία

Σε εξέλιξη

Η Κοινωνία που οραματιζόμαστε και Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη: Διερεύνηση της εξέλιξης των απόψεων προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών μετά από τη συμμετοχή τους σε αντίστοιχα βιωματικά εργαστήρια

Αθανάσιος Μακρής

Διατμηματικό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών «Ειδίκευση στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση»

**Τμήμα Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαίδευσης & Τμήμα Βιολογίας
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης**

**Επιβλέπων: Γεώργιος Μαλανδράκης, Επίκ. Καθηγητής ΑΠΘ
Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία**

Λέξεις-κλειδιά

Όραμα για την κοινωνία, Αειφόρος Ανάπτυξη, Πολιτική αγωγή.

Θεωρητικό υπόβαθρο/ πλαίσιο

Η έρευνά μου έχει να κάνει με την Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη (ΕΑΑ) – που έρχεται να πάρει την θέση της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης (ΠΕ). Δεν ταυτίζεται με την ΠΕ αλλά την ενσωματώνει. Ξεπερνάει την ΠΕ καθώς ασχολείται με τις κοινωνικές, οικονομικές και πολιτικές διαστάσεις του περιβάλλοντος. Η ΕΑΑ θεωρεί την προστασία του περιβάλλοντος αναγκαία προϋπόθεση και μέσο, για την επίτευξη της κοινωνικής συνοχής και οικονομικής ευημερίας. Η αειφόρος ανάπτυξη προσδιορίζεται από την κοινωνία που οραματιζόμαστε και τη διασφάλιση, στις μελλοντικές γενιές, της δυνατότητας μέσα από την φυσική, κοινωνική και πολιτική κληρονομιά, που παραλαμβάνουν, να ζήσουν σε ευημερία, τουλάχιστον στο δικό μας το επίπεδο, αν όχι βελτιωμένο. Η ευημερία μας ορίζεται με βάση τον τόπο και τον χρόνο που ζούμε και τα προβλήματα και τις προκλήσεις που εμείς θεωρούμε ότι την απειλούν. Η παγκόσμια κοινότητα, μέσα από τις διαδικασίες των διαφόρων διεθνών οργανισμών και φορέων (π.χ. Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών, UNESCO, κλπ), καθώς και μέσα από τους στόχους που έχει βάλει για το 2030 ή για τον 21ο αιώνα γενικότερα, σχηματοποιεί την κοινωνία που οραματίζεται. Η Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη, ως πολιτική αγωγή για την κοινωνική αλλαγή αποτελεί το κύριο εργαλείο για να κινηθούμε προς την κοινωνία που οραματιζόμαστε.

Σκοπός/ βασικά ερευνητικά ερωτήματα

Σκοπός της έρευνας-εργαστήριο ήταν η διερεύνηση των απόψεων 12 προπτυχιακών φοιτητών/τριών εκπαίδευσης προσχολικής αγωγής που παρακολουθούσαν το μάθημα της Ανθρώπινης Οικολογίας και 11 μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών «Ειδίκευσης στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση» για την Κοινωνία που Οραματίζονται (Κπο) και την Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη (ΕΑΑ). Επίσης, μελετά το πώς οι απόψεις αυτές διαμορφώνονται και αλλάζουν μετά από τη συμμετοχή των φοιτητών/τριών αυτών σε βιωματικό εργαστήριο που τους δίνει τη δυνατότητα να παρουσιάσουν τις απόψεις τους και να συζητήσουν με διάφορους τρόπους για την Κπο και την ΕΑΑ. Η συνολική διάρκεια των εργαστηρίων ήταν 12 ώρες σε διάστημα 1-3 εβδομάδων.

Μέθοδος

Έγινε συμμετοχική έρευνα με στοιχεία έρευνας δράσης. Χρησιμοποιήθηκε ημειραματική μέθοδος, χωρίς ομάδα ελέγχου, όπου συλλέχθηκαν τα δεδομένα των αρχικών και τελικών απόψεων με ερωτηματολόγιο, πριν και μετά τα εργαστήρια. Τα δεδομένα για την δυναμική και την διαμόρφωση των εργαστηρίων συλλέχθηκαν από φύλλα εργασίας που συμπλήρωναν οι συμμετέχοντες σε διάφορες ατομικές και ομαδικές ασκήσεις/δραστηριότητες. Μελετάμε το περιεχόμενο όσο και την παρουσία εννοιών.

Έγινε θεματική ανάλυση περιεχομένου, κυρίως από κάτω προς τα πάνω (bottom up), ενώ έγινε και ανάλυση σε σχέση με τα παρακάτω τρία σχήματα αναφοράς.

- Άνθρωπος, Κοινωνία, Φύση
- Οικονομία, Κοινωνία, Περιβάλλον, Πολιτική
- 17 στόχοι ΟΗΕ για Αειφόρο Ανάπτυξη

Αποτελέσματα

Δημοφιλέστερες, αρχικά, έννοιες για την Κοινωνία που Οραματίζονται εμφανίστηκαν με την σειρά: 'Φύση', 'Δικαιοσύνη', 'Ισότητα', 'Αγάπη', 'Αειφορία', 'Ελευθερία', 'Παιδεία' και 'Σεβασμός της διαφορετικότητας'. Ενδεικτικά της επίδρασης των εργαστηρίων είναι ότι μετά τα βιωματικά εργαστήρια η 'Φύση', από δημοφιλέστερη έννοια που ήταν αρχικά, δεν αναφέρεται σχεδόν καθόλου από τους φοιτητές/τριες στα τελικά τεστ. Το ίδιο συμβαίνει και με τις έννοιες/όρους 'Παιδεία' και 'Σεβασμός της διαφορετικότητας'. Αντίθετα, ανέβηκαν στον κατάλογο των δημοφιλέστερων όρων/έννοιών η 'Ειρήνη', η 'Δημοκρατία' και ο 'Σεβασμός'. Σε ό,τι αφορά την έννοια της 'Εκπαίδευσης για την Αειφόρο ανάπτυξη', αρκετοί προπτυχιακοί έδειξαν να έχουν συγκεχυμένη αρχικά εικόνα.

Στάδιο στο οποίο βρίσκεται η εργασία

Σε εξέλιξη

Μουσειακή μάθηση και περιβαλλοντική γνώση. Σχεδιασμός μουσειοσκευής για τον θαλάσσιο κόσμο της Μεσογείου, απευθυνόμενη σε παιδιά προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας.

Ελένη Μαυρουδή

**Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Εκπαίδευση για το περιβάλλον και την αειφορία»
Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης στην Προσχολική Ηλικία
Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης**

**Επιβλέπουσα: Αναστασία Δημητρίου, Καθηγήτρια ΔΠΘ
Μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία**

Λέξεις-κλειδιά

Μουσειοπαιδαγωγική, μουσειοσκευή, περιβάλλον, Μεσόγειος, πρώιμη σχολική ηλικία

Θεωρητικό υπόβαθρο/ πλαίσιο

Σε μια πολυπρισματική κοινωνία διαρκούς αγώνα για εξέλιξη η γνώση φέρει βαρυσήμαντο ρόλο για τη διατήρηση των παγκόσμιων ισορροπιών. Σε συνδυασμό με τα νοητικά εργαλεία, θα κρατήσει άγρυπνα τα ανήσυχα μυαλά και θα εγείρει την ενσυναίσθηση και τη δράση, κόντρα στη νοοτροπία της ωμότητας και της ασυνειδησίας. Τα πολυσυζητημένα πλέον περιβαλλοντικά προβλήματα αναδύονται πίσω από κάθε μικρή ή μεγάλη ανθρώπινη πρακτική, ως απόρροια της νοοτροπίας ολόκληρων γενεών και κοινωνιών, ενώ η διαχείρισή τους έχει γίνει αντικείμενο ενός παγκόσμιου διαλόγου. Η διαπραγμάτευσή τους ξεπερνά τα όρια της μονοδιάστατης προσέγγισής τους, καθώς οι πολύτιμες λύσεις απαιτούν χρόνο και επεξεργασία του ζητήματος από τη βάση του. Η αναδρομή αυτή δε μπορεί παρά να μας οδηγήσει πίσω στα παιδικά μας χρόνια, τότε που διαμορφώνονται και σταδιακά παγιώνονται αντιλήψεις και αξίες, όπως αυτή του σεβασμού απέναντι στην ίδια ζωή. Η παρούσα εργασία εστιάζει στην τρυφερή πρώιμη σχολική ηλικία (5-7) και προωθεί την ενασχόληση με τα περιβαλλοντικά ζητήματα που αφορούν στη Μεσόγειο θάλασσα, μέσα από τα μονοπάτια του μουσειοπαιδαγωγικού σχεδιασμού. Μια μουσειοσκευή θα είναι το τελικό προϊόν αυτής της προσπάθειας, λειτουργώντας ως ένα πρότυπο υλικό πειραματισμού και εξερεύνησης της χρήσης τέτοιων εργαλείων.

Σκοπός/ βασικά ερευνητικά ερωτήματα

Σκοπός είναι η εργασία αυτή να παράγει υλικό που θα καλύπτει επαρκώς τη θεματική που πραγματεύεται, προσαρμοσμένο στις ανάγκες του ηλικιακού κοινού που απευθύνεται, αλλά και του εκπαιδευτικού, που πειραματίζεται με αντίστοιχες θεματικές και εργαλεία. Δεδομένης της θεωρητικής κατεύθυνσης της εργασίας, ο σκοπός αυτός θεωρείται επιτυχής εφόσον απαντώνται ικανοποιητικά τα θεμελιώδη ερευνητικά ερωτήματα και τεκμηριώνεται επιστημονικά και λεπτομερειακά κάθε επιλογή που αφορά στο υλικό αυτό:

- Γιατί να εκπαιδύσουμε τα παιδιά πρώιμης σχολικής ηλικίας σε περιβαλλοντικά ζητήματα μεγάλου βεληνεκούς;
- Τι μπορούν να μάθουν;

- Σε τι εξυπηρετεί το εκπαιδευτικό εργαλείο της μουσειοσκευής, καθώς και οι μουσειακές παιδαγωγικές μέθοδοι που το συμπληρώνουν;
- Πώς να προετοιμαστεί αρτιότερα ένας εκπαιδευτικός;

Μέθοδος

Η ερευνητική μέθοδος είναι μεικτή. Αφενός μελετώνται και παρατίθενται κριτικά οι βιβλιογραφικές πηγές, οι οποίες διαμορφώνουν το ερευνητικό τοπίο και αξιοποιούνται ώστε να συντεθούν συμπεράσματα για την ευρύτερη θεματική της εργασίας. Αφετέρου, το θεωρητικό αυτό συνονθύλευμα αξιοποιείται ως επιστημονική βάση για τον σχεδιασμό μιας μουσειοσκευής για την θεματική της Μεσογείου θάλασσας. Τα τελικά συμπεράσματα της εργασίας συντίθενται από την παραγωγή των δυο αυτών μερών της εργασίας.

Αποτελέσματα

Η εργασία φέρνει στο φως τα προβλήματα, τις δυσκολίες αλλά και την εφικτότητα ανάλογων εγχειρημάτων, ενώ δημιουργεί τις προϋποθέσεις για την επέκταση του ερευνητικού ενδιαφέροντος σε επίπεδο εφαρμογής και αξιολόγησης του παραγόμενου υλικού. Παρότι οι συνθήκες υλοποίησης της παρούσας εργασίας δεν επέτρεψαν την επέκτασή της κατά αυτό τον τρόπο, παρόλα αυτά η εργασία φαίνεται να αποδεικνύει, αν μη τι άλλο, πώς δύναται να υπάρξει επιστημονικότητα και πώς πρότερες ανησυχίες για την εμπειρική προσέγγιση ορισμένων μουσειοπαιδαγωγικών σχεδιασμών μπορούν να ξεπεραστούν. Παράλληλα, τα περιβαλλοντικά ζητήματα μπορούν και οφείλουν να διαφωτιστούν από ποικίλες οπτικές γωνίες, σύμφωνα με τις προσταγές της εκπαίδευσης για το περιβάλλον και την αειφορία.

Στάδιο στο οποίο βρίσκεται η εργασία

Σε εξέλιξη

Αντιλήψεις και στάσεις μελλοντικών εκπαιδευτικών για τη χρήση ποδηλάτου

Φωτεινή Μπαλτούμα

Πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών «Επιστήμες της Αγωγής»
Κατεύθυνση σπουδών «Φυσικές Επιστήμες στην Εκπαίδευση»
Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Επιβλέπων: Κώστας Γαβριλάκης, Επίκ. Καθηγητής Παν. Ιωαννίνων
Μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία

Λέξεις-κλειδιά

Ποδήλατο, αντιλήψεις, στάσεις, εκπαιδευτικοί, αειφόρος κινητικότητα

Θεωρητικό υπόβαθρο/ πλαίσιο

Η ανάγκη δρομολόγησης της αειφόρου ανάπτυξης φέρνει στο προσκήνιο το ζήτημα της προώθησης φιλικών προς το περιβάλλον τρόπων μετακίνησης, όπως είναι το ποδήλατο. Ένα αρχικό σημαντικό βήμα προς αυτή την κατεύθυνση είναι η κατανόηση των κινήτρων και των ανασταλτικών παραγόντων που επηρεάζουν την προθυμία των ανθρώπων να κάνουν ποδήλατο.

Έχουν διαμορφωθεί 5 κατηγορίες τέτοιων παραγόντων: το δομημένο περιβάλλον, το φυσικό περιβάλλον (τοπίο, καιρικές συνθήκες και κλίμα), τα κοινωνικό-οικονομικά και οικιακά χαρακτηριστικά, τους ψυχολογικούς παράγοντες (στάσεις, κοινωνικοί κανόνες και συνήθειες) και μια πέμπτη κατηγορία που σχετίζεται με το κόστος, τον χρόνο και την προσπάθεια.

Στην προώθηση της αειφόρου κινητικότητας και ειδικότερα της χρήσης του ποδηλάτου, ιδιαίτερα σημαντικός είναι ο ρόλος της εκπαίδευσης. Το σχολείο και το πανεπιστήμιο είναι φορείς που μπορούν να υπηρετήσουν την αειφορία τόσο στη θεωρία όσο και στην πράξη. Οργανώνοντας ποικίλα σχέδια μετακίνησης που δεν στηρίζονται στα μηχανοκίνητα μέσα, η εκπαίδευση μπορεί να πετύχει τη διαμόρφωση νέων συμπεριφορών μετακίνησης. Συγκεκριμένα, με την ενσωμάτωση διαστάσεων της αειφορίας, όπως είναι η αειφόρος κινητικότητα, στη διδασκαλία και την έρευνα, το πανεπιστήμιο δημιουργεί πολλαπλές ευκαιρίες να ενεργεί ως παράγοντας αλλαγής.

Σκοπός/ βασικά ερευνητικά ερωτήματα

Σκοπός έρευνας:

- Η διερεύνηση των αντιλήψεων και των στάσεων μελλοντικών εκπαιδευτικών για το ποδήλατο.
- Ο πιλοτικός έλεγχος ενός νέου ερευνητικού εργαλείου (ερωτηματολογίου αντιλήψεων-στάσεων).

Ερευνητικά ερωτήματα:

- Πώς αντιλαμβάνονται οι μελλοντικοί εκπαιδευτικοί το ποδήλατο ως μέσο μετακίνησης;
- Ποιοι παράγοντες επηρεάζουν τους μελλοντικούς εκπαιδευτικούς να χρησιμοποιούν το ποδήλατο ως μέσο μετακίνησης;

- Ποιες είναι οι απόψεις και οι στάσεις μελλοντικών εκπαιδευτικών για το ρόλο της εκπαίδευσης στην ενθάρρυνση της χρήσης ποδηλάτου;

Μέθοδος

Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 428 φοιτητές/τριες του ΠΤΔΕ και του ΠΤΝ του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, με κοινό χαρακτηριστικό την ιδιότητά τους ως μελλοντικοί εκπαιδευτικοί πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Ως εργαλείο συλλογής δεδομένων επιλέχθηκε το ερωτηματολόγιο, το οποίο συντάχθηκε από την αρχή δεδομένου ότι στη διεθνή έρευνα δεν υπάρχει ένα ολοκληρωμένο σχετικό ερευνητικό εργαλείο. Επομένως, η ερευνητική προσέγγιση έχει ταυτόχρονα τον χαρακτήρα της ποσοτικής έρευνας και του πιλοτικού ελέγχου του συγκεκριμένου ερευνητικού εργαλείου. Η ανάλυση των δεδομένων έγινε με το στατιστικό πακέτο IBM SPSS Statistics 23.

Αποτελέσματα

Τα βασικά αποτελέσματα συνοψίζονται στα εξής:

- Πολύ λίγοι είναι οι μελλοντικοί εκπαιδευτικοί που χρησιμοποιούν ποδήλατο, μολονότι κατέχουν αυτήν τη δεξιότητα και θα ήθελαν να το χρησιμοποιούν.
- Προκύπτουν οι εξής κατηγορίες αντιλήψεων για το ποδήλατο ως μέσο μετακίνησης: απόλαυση, ασφάλεια, ευελιξία και υγεία/περιβάλλον. Από αυτές, μόνο η ασφάλεια έχει αρνητικό πρόσημο, δηλ ότι το ποδήλατο δεν είναι ιδιαίτερα ασφαλές μέσο μετακίνησης.
- Οι αντιλήψεις επηρεάζονται από διαφορετικές παραμέτρους. Ισχυρή θετική επίδραση ασκούν οι παράγοντες κόστος/χρόνος/προσπάθεια και τοπίο ενώ αρνητική οι παράγοντες κλίμα/καιρός, ποιότητα και υποδομές δικτύου και διάταξη οδικού δικτύου.
- Η οικογένεια/παιδική ηλικία και οι κοινωνικές νόρμες επηρεάζουν τη χρήση ποδηλάτου.
- Οι μελλοντικοί εκπαιδευτικοί αναγνωρίζουν τη σημασία της εκπαίδευσης και τον ρόλο του εκπαιδευτικού στην ενθάρρυνση της χρήσης ποδηλάτου και διάκεινται θετικά προς αυτή την κατεύθυνση.
- Προτάθηκαν ενδιαφέρουσες δράσεις για την ενθάρρυνση της χρήσης ποδηλάτου.

Στάδιο στο οποίο βρίσκεται η εργασία

Ολοκληρωμένη

Λιγνιτική Δραστηριότητα και Περιβαλλοντική Μετανάστευση στη Δυτική Μακεδονία: Οι Απόψεις των Εκπαιδευτικών και η Παιδαγωγική Προσέγγιση του Ζητήματος στο Σχολείο

Φανή Μπούσδα

Πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών «Επιστήμες της Αγωγής»
Κατεύθυνση σπουδών «Φυσικές Επιστήμες στην Εκπαίδευση»
Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Επιβλέπων: Κώστας Γαβριλάκης, Επίκ. Καθηγητής Παν. Ιωαννίνων
Μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία

Λέξεις-κλειδιά

Απόψεις εκπαιδευτικών, λιγνιτική δραστηριότητα, περιβαλλοντική μετανάστευση, ΠΕ/ΕΑΑ, σχολείο

Θεωρητικό υπόβαθρο/ πλαίσιο

Σε παγκόσμιο αλλά και σε εθνικό επίπεδο η παροχή ενέργειας προέρχεται κατά κύριο λόγο από μη ανανεώσιμους πόρους. Ο λιγνίτης αποτελεί το σημαντικότερο εγχώριο ορυκτό καύσιμο στην Ελλάδα, που χρησιμοποιείται κατά κύριο λόγο για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας. Αποθέματα λιγνίτη και σχετική δραστηριότητα (εξόρυξη και καύση σε ατμοηλεκτρικούς σταθμούς) εντοπίζονται κυρίως στη Δυτική Μακεδονία αλλά και στην Πελοπόννησο. Ωστόσο, στις περιοχές αυτές διαπιστώνεται μια σειρά από συνέπειες, θετικές και αρνητικές, που έχουν αντίκτυπο στη ζωή των τοπικών κοινοτήτων (οικονομικές, περιβαλλοντικές, κοινωνικές/πολιτιστικές και στην υγεία). Οι αρνητικές συνέπειες συνδέονται και με την κοινωνική-περιβαλλοντική αδικία. Μια ειδικότερη επίπτωση, που έγκειται στην περιβαλλοντική αδικία, είναι και η μετεγκατάσταση - περιβαλλοντική μετανάστευση ορισμένων οικισμών εξαιτίας της ανάγκης για αξιοποίηση των εδαφών από την πλευρά της βιομηχανίας. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον σε τέτοιου είδους περιοχές έχει η διερεύνηση του ρόλου της εκπαίδευσης και του σχολείου και ειδικότερα η καλλιέργεια της περιβαλλοντικής συνείδησης. Η ΠΕ/ΕΑΑ αποτελεί τον παράγοντα κλειδί για την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των μαθητών αλλά και τη διόρθωση παρανοήσεων. Ταυτόχρονα, ιδιαίτερη σημασία έχει ο ρόλος των εκπαιδευτικών, αν και αρκετοί λόγοι δυσχεραίνουν την ενασχόλησή τους με την ΠΕ/ΕΑΑ και συνεπώς την επαφή των μαθητών με το συγκεκριμένο πεδίο.

Σκοπός/ βασικά ερευνητικά ερωτήματα

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η διερεύνηση των απόψεων εκπαιδευτικών του λιγνιτικού κέντρου Δυτικής Μακεδονίας σχετικά με τις συνέπειες που επιφέρει η δραστηριότητα στην περιοχή και τις αναγκαστικές μετακινήσεις που υφίστανται διάφοροι οικισμοί, αλλά και σχετικά με την παιδαγωγική προσέγγιση του συγκεκριμένου ζητήματος στο σχολείο. Πιο συγκεκριμένα, τα ερευνητικά ερωτήματα που διερευνώνται είναι:

- Ποιες είναι οι απόψεις των εκπαιδευτικών για τη λιγνιτική δραστηριότητα και τις συνέπειές της;

- Ποιες είναι οι απόψεις των εκπαιδευτικών για τη μετακίνηση των οικισμών εξαιτίας της λιγνιτικής δραστηριότητας;
- Ποια είναι η παιδαγωγική προσέγγιση του ζητήματος στο σχολείο;

Μέθοδος

Η ερευνητική προσέγγιση που επιλέχθηκε ήταν η ποιοτική, καθώς η συγκεκριμένη έρευνα στοχεύει στην κατανόηση του «πώς είναι» να βιώνουν και διαχειρίζονται οι άνθρωποι συγκεκριμένες συνθήκες. Η μέθοδος συλλογής δεδομένων ήταν οι ατομικές ημιδομημένες συνεντεύξεις με εκπαιδευτικούς της περιοχής που έχουν άμεση συσχέτιση με τους οικισμούς, είτε λόγω εργασίας είτε λόγω καταγωγής. Η μέθοδος δειγματοληψίας που ακολουθήθηκε ήταν η δειγματοληψία της χιονοστιβάδας. Η μέθοδος επεξεργασίας και ανάλυσης των δεδομένων ήταν η θεματική ανάλυση καθώς κρίνεται κατάλληλη για ποιοτικό υλικό και ερευνητικά ερωτήματα που αφορούν αντιλήψεις, απόψεις ή τρόπους σκέψης ατόμων για κοινωνικά θέματα. Η προσέγγιση επίσης που συνοδεύει την ανάλυση, λόγω της περιορισμένης σχετικής βιβλιογραφίας, ήταν η επαγωγική προσέγγιση.

Αποτελέσματα

Με βάση τα ερευνητικά ερωτήματα δημιουργήθηκαν τρεις θεματικοί άξονες. Ο πρώτος αφορά στις απόψεις των εκπαιδευτικών σχετικά με τις συνέπειες της λιγνιτικής δραστηριότητας στην περιοχή τους. Εδώ καταγράφηκαν οι θετικές και οι αρνητικές συνέπειες που αυτοί διαπίστωσαν ενώ παράλληλα καταγράφηκαν οι απόψεις τους για τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας καθώς και οι προτάσεις τους για την μελλοντική προοπτική της περιοχής. Ο δεύτερος άξονας αφορά στη μετακίνηση των οικισμών. Οι συμμετέχοντες εξέφρασαν τριών ειδών απόψεις, θετική, αρνητική και ουδέτερη, ενώ καταγράφηκαν και οι επιπτώσεις που η μετακίνηση επιφέρει. Τέλος, σχετικά με τον τρόπο προσέγγισης του ζητήματος στο σχολείο, καταγράφηκαν οι απόψεις των μαθητών και των γονέων, όπως τις αντιλαμβάνονται οι εκπαιδευτικοί, καθώς επίσης οι τρόποι ενασχόλησης με το ζήτημα ή οι πιθανοί λόγοι μη ενασχόλησης.

Στάδιο στο οποίο βρίσκεται η εργασία

Σε εξέλιξη

Αειφορικές στρατηγικές και δράσεις στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση: Το μοντέλο του αειφόρου σχολείου στην Ευρώπη και στην Ελλάδα

Χρυσούλα Μπουτζιλούδη

**Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Εκπαίδευση για το περιβάλλον και την αειφορία»
Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης στην Προσχολική Ηλικία
Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης**

**Επιβλέπουσα: Αναστασία Δημητρίου, Καθηγήτρια ΔΠΘ
Μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία**

Λέξεις-κλειδιά

Αειφόρο σχολείο, Εκπαίδευση, στρατηγικές, Ελλάδα, Ευρώπη

Θεωρητικό υπόβαθρο/ πλαίσιο

Η έννοια του αειφόρου σχολείου και η προσέγγιση της από την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση επεκτείνονται: στο πρόγραμμα σπουδών, στο συνολικό σχεδιασμό και διαχείριση εγκαταστάσεων του σχολείου το οποίο γίνεται αυτόνομο, θέτει στόχους, σέβεται το περιβάλλον, προετοιμάζει τους μαθητές για μια ζωή βιώσιμης διαβίωσης μέσα από τη διδασκαλία με βάση τις δημοκρατικές αξίες. Το αειφόρο σχολείο συνιστά μια καινοτομία που τροποποιεί τις δομές του σύγχρονου εκπαιδευτικού συστήματος, αποτελεί μια καινούρια προοπτική κι ένα στοιχείο ανεξερεύνητο σε αρκετές όψεις και διαστάσεις του. Από το 2000 και μετά γίνονται πολλές αναφορές στον όρο Αειφόρο Σχολείο και στον τρόπο που αυτό οικοδομείται, αναλαμβάνονται πολλές πρωτοβουλίες διεθνώς και οργανώνονται Διασκέψεις κορυφής από διεθνείς οργανισμούς UNCED, UNECE, UNESCO). Αναπτύσσονται στρατηγικές και ταυτόχρονα δημιουργούνται διεθνή και εθνικά προγράμματα και δίκτυα σχολείων που υλοποιούν δράσεις τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Στη χώρα μας η ιδέα της Εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη (ΕΑΑ) και του Αειφόρου Σχολείου εισάγεται και προωθείται επίσημα στα Νέα Προγράμματα Σπουδών (ΠΣ) το 2010-2011.

Οι στρατηγικές και οι δράσεις αυτές αναπτύσσονται τόσο στην τυπική εκπαίδευση όσο και στην άτυπη εκπαίδευση τα τελευταία δεκαπέντε χρόνια. Η απουσία μιας έρευνας στον ελλαδικό χώρο σχετικά με την ολοκληρωμένη εφαρμογή του σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο αποτέλεσε το έναυσμα γι' αυτή την έρευνα.

Σκοπός/ βασικά ερευνητικά ερωτήματα

Σκοπός της εργασίας είναι να εξεταστούν ζητήματα που συνδέονται με την έννοια της ΕΑΑ και να παρουσιαστεί το θεωρητικό πλαίσιο μέσα από το οποίο δομείται το Αειφόρο Σχολείο, καθώς και οι στρατηγικές και οι δράσεις που αναπτύχθηκαν στα πλαίσια αυτά στο χώρο της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, στην Ευρώπη και στην Ελλάδα. Επίσης, να διατυπωθούν προβληματισμοί και να επισημανθούν πιθανές δυσκολίες που ανακύπτουν κατά την πρακτική εφαρμογή του μέσα σε ένα εκπαιδευτικό σύστημα αλλά και προτάσεις για την αποτελεσματική εφαρμογή του.

Μέθοδος

Η έρευνα είναι θεωρητική (έρευνα επισκόπησης). Για την προσέγγιση και μελέτη του θέματος πραγματοποιείται διερεύνηση της σχετικής βιβλιογραφίας και ερευνητικών μελετών και αναζήτηση και επισκόπηση βιβλιογραφικών πηγών σε σχέση με την έννοια και το περιεχόμενο του Αειφόρου Σχολείου και Μελέτη εγγράφων, νόμων, επίσημων διαδικτυακών τόπων και ερευνητικών μελετών για την καταγραφή των στρατηγικών και δράσεων που αναπτύσσονται στην Ελλάδα και την Ευρώπη για την ανάπτυξη του αειφόρου σχολείου, καταγραφή της υφιστάμενης κατάστασης και διατύπωση προτάσεων για βελτίωσή της.

Στάδιο στο οποίο βρίσκεται η εργασία

Σε εξέλιξη

Ζητήματα και διαστάσεις της πρακτικής του εκπαιδευτικού στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση/ Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη. Μια αφηγηματική έρευνα

Αικατερίνη Νταή

**Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών "Θεωρία, Πράξη και Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Έργου" Κατεύθυνση σπουδών «Περιβαλλοντική Εκπαίδευση για την Αειφορία»
Τμήμα Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών**

**Επιβλέπουσα: Μαρία Δασκολιά, Αναπλ. Καθηγήτρια ΕΚΠΑ
Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία**

Λέξεις-κλειδιά

Εκπαιδευτικοί, εκπαιδευτική πρακτική, ΠΕ/ΕΑΑ, Αφηγηματική Έρευνα

Θεωρητικό υπόβαθρο/ πλαίσιο

Η ΠΕ/ΕΑΑ είναι μια εκπαίδευση που φιλοδοξεί να συμβάλλει στην οικολογική ισορροπία, την κοινωνική δικαιοσύνη και τη δημοκρατία, προβάλλοντας μια σειρά από χαρακτηριστικά και προσεγγίσεις (ολιστική, διεπιστημονική, διαθεματική, συστημική, πολιτική, προσανατολισμένη στις αξίες και στη δράση, κ.ά.), που θα πρέπει να διαχέουν την εκπαιδευτική πράξη προκειμένου να επιτελέσει τον σκοπό της, δηλαδή να συμβάλλει στην ανάπτυξη υπεύθυνων και ενεργών πολιτών που θα δημιουργήσουν τις προϋποθέσεις και τις συνθήκες για την αειφορία στην κοινωνία και τη φύση. Όμως, η μετάβαση από τη θεωρία στην πράξη δημιουργεί προβληματισμούς, αμηχανία και προκλήσεις στους εκπαιδευτικούς της σχολικής τάξης που καλούνται να την υπηρετήσουν. Η παρούσα διπλωματική εργασία επικεντρώνεται στις προσωπικές θεωρίες εκπαιδευτικών για τους τρόπους που οι ίδιοι επιχειρούν να πετύχουν στην πράξη τις προκλήσεις αυτές, μέσα από την αφήγηση και ανάλυση των προσωπικών τους ιστοριών.

Σκοπός / βασικά ερευνητικά ερωτήματα

Η έρευνα επιχειρεί να αναδείξει ζητήματα και διαστάσεις της πρακτικής εκπαιδευτικών της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που εκπονούν προγράμματα ΠΕ/ΕΑΑ στο σχολείο τους, με βάση τη βιωμένη εμπειρία τους κατά την πολύχρονη ενασχόληση τους με την ΠΕ.

Βασικά ερευνητικά ερωτήματα είναι τα εξής:

- Πώς αντιλαμβάνονται οι εκπαιδευτικοί την έννοια της αειφορίας και πώς επιχειρούν να την αναδείξουν στα προγράμματα ΠΕ/ΕΑΑ που υλοποιούν;
- Ποια είναι τα προσωπικά εμπόδια που αντιμετωπίζουν και πώς επιχειρούν να τα υπερβούν;
- Ποιες εντοπίζουν ως καλές/επιτυχημένες στιγμές της προσωπικής τους εκπαιδευτικής πρακτικής στην ΠΕ/ΕΑΑ που θα ήθελαν να μοιραστούν με άλλους εκπαιδευτικούς;

Μέθοδος

Η προσέγγιση που ακολουθείται είναι η αφηγηματική έρευνα. Η μελέτη της αφήγησης είναι η μελέτη των τρόπων που ο άνθρωπος βιώνει τον κόσμο, και όσον αφορά στον εκπαιδευτικό χώρο, οι αφηγήσεις αποτελούν το πλαίσιο για την κατανόηση των εκπαιδευτικών φαινομένων και καταστάσεων. Στην έρευνα τα δεδομένα θα συλλεχθούν με μη δομημένες συνεντεύξεις και αφηγήσεις ιστοριών, καθώς αυτές μας επιτρέπουν να κατανοήσουμε τις αντιλήψεις και τις πρακτικές των εκπαιδευτικών μέσα από τις βιωμένες εμπειρίες τους. Επίσης, θα επιτρέψουν την ανάδειξη εσωτερικών διεργασιών, συναισθηματικών καταστάσεων και του αναστοχασμού των εκπαιδευτικών πάνω στη βιωμένη εμπειρία τους.

Στάδιο στο οποίο βρίσκεται η εργασία

Σε εξέλιξη

Κίνητρα εμπλεκόμενων εκπαιδευτικών με την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση

Ειρήνη Ντόνα

Διατμηματικό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών «Ειδίκευση στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση»

Τμήμα Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαίδευσης & Τμήμα Βιολογίας
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Επιβλέπων: Αλέξανδρος Γεωργόπουλος, Καθηγητής ΑΠΘ
Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία

Λέξεις-κλειδιά

Κίνητρα εκπαιδευτικών, Περιβαλλοντική Εκπαίδευση

Θεωρητικό υπόβαθρο/ πλαίσιο

Κίνητρα είναι τα αίτια που προκαλούν ή οι λόγοι που ερμηνεύουν την ανθρώπινη συμπεριφορά και δράση. Συνιστούν μια ψυχολογική διαδικασία που διεγείρει, κατευθύνει και διατηρεί μια συμπεριφορά προς ένα στόχο. Σύμφωνα με τον παραπάνω ορισμό είναι εμφανείς οι τρεις λειτουργίες των κινήτρων οι οποίες:

- ενεργοποιούν ή προκαλούν τους ανθρώπους να δράσουν
- κατευθύνουν τη συμπεριφορά τους προς συγκεκριμένο στόχο και
- διατηρούν την προσπάθεια που καταβλήθηκε για την επίτευξη του στόχου.

Στον εκπαιδευτικό χώρο τα κίνητρα αποτελούν βασικό στοιχείο της επαγγελματικής ικανότητας των εκπαιδευτικών, είναι θεμελιώδη για την επαγγελματική τους επιτυχία και έχουν μεγάλη σημασία παράλληλα με τις γνώσεις τους.

Η θεσμοθέτηση της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης ως τμήμα των σχολικών δραστηριοτήτων, συνιστά σημαντική εκπαιδευτική καινοτομία που ξεκινάει από τη βάση της εκπαιδευτικής πυραμίδας, με αφετηρία την ιδεολογία και τα ενδιαφέροντα των εκπαιδευτικών, παρέχοντας μια παιδαγωγική πρόταση ενεργού συμμετοχής των παιδιών στη διαδικασία μάθησης, που συνδέει το σχολείο με την κοινωνία εστιάζοντας σε πραγματικά προβλήματα. Ο καινοτόμος χαρακτήρας και τα παιδαγωγικά χαρακτηριστικά, συγκαταλέγονται στους κυρίαρχους λόγους εμπλοκής των εκπαιδευτικών με την ΠΕ, παράλληλα με περιβαλλοντικού και επαγγελματικού τύπου αιτίες, σύμφωνα με ερευνητική ανασκόπηση.

Σκοπός/ βασικά ερευνητικά ερωτήματα

Υπό την έννοια της θεώρησης της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης ως εκπαιδευτικής καινοτομίας, βασικός σκοπός αποτελεί η διερεύνηση των κινήτρων των εκπαιδευτικών δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σχετικά με την ενασχόληση και την υλοποίηση προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης πριν τη θεσμοθέτηση και στις απαρχές της και κατά τη δεκαετία της Εκπαίδευσης για την Αειφορία.

Μέθοδος

Η παρούσα έρευνα βασίζεται στο μεθοδολογικό σχεδιασμό της ποιοτικής προσέγγισης καθώς αυτή συνάδει με τη γενικότερη επιστημολογική προσέγγιση και καλύπτει τις επιδιώξεις και τους στόχους της εργασίας. Υιοθετείται η ερμηνευτική προσέγγιση, με βάση την οποία η κοινωνική πραγματικότητα κατασκευάζεται μέσα από νοήματα και ερμηνείες που δίνουν τα υποκείμενα στη δική τους συμπεριφορά και στη συμπεριφορά των άλλων. Ως καταλληλότερη ερευνητική τεχνική επιλέχθηκε η ημιδομημένη συνέντευξη με εκπαιδευτικούς της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, εμπλεκόμενους με την ΠΕ. Διενεργήθηκαν 20 ημιδομημένες συνεντεύξεις, η επιλογή των υποκειμένων της έρευνας έγινε με βάση τη μέγιστη δυνατή διαφοροποίηση ως προς τα ποιοτικά τους χαρακτηριστικά και η μέθοδος που χρησιμοποιείται είναι η θεμελιωμένη θεωρία.

Αποτελέσματα

Από την ανάλυση των δεδομένων σχηματίστηκαν τέσσερις κατηγορίες κινήτρων για τους «παλιούς» και «πέντε» για τους «νέους» εκπαιδευτικούς. Οι κατηγορίες κινήτρων των «παλιών» εκπαιδευτικών αφορούν:

- Το ενδιαφέρον και τις προσωπικές ανησυχίες των εκπαιδευτικών
- Συναισθηματικού τύπου κίνητρα
- Το αξιακό σύστημα των εκπαιδευτικών
- Κίνητρα παρεχόμενα από θεσμικούς φορείς.

Σχετικά με τους «νέους» εκπαιδευτικούς σε αυτές προστίθεται επιπλέον και η 5η κατηγορία που αφορά στην Εσωτερίκευση εξωτερικών παρωθήσεων. Επιχειρώντας την ερμηνεία των ευρημάτων και τη σύγκριση μεταξύ «παλιών» και «νέων» εκπαιδευτικών ως προς τα κίνητρα, με βάση τη θεωρία του αυτοπροσδιορισμού-αυτόνομα κίνητρα των εκπαιδευτικών και με έρευνες που σχετίζονται με εγγενείς κινητήριες δυνάμεις που περιλαμβάνουν τον ενθουσιασμό, το ενδιαφέρον, το πάθος και την αίσθηση της προσωπικής ευθύνης, διαπιστώνεται μια ισχυρή παρουσία εσωτερικών κινήτρων ιδιαίτερα έκδηλη στους «παλιούς» εκπαιδευτικούς σε σχέση με τους «νέους» στους οποίους συγκριτικά ιδιαίτερα εμφανή είναι τα εξωτερικού τύπου κίνητρα.

Στάδιο στο οποίο βρίσκεται η εργασία

Σε εξέλιξη

Περιβαλλοντικό παραμύθι και Εκπαίδευση για το Περιβάλλον και την Αειφορία: Βιώματα και προσεγγίσεις "εμψυχωτών"

Καλλιόπη Ξανθοπούλου

Διατμηματικό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών «Ειδίκευση στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση»

Τμήμα Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαίδευσης & Τμήμα Βιολογίας
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Επιβλέπουσα: Πολυξένη Ράγκου, Επίκ. Καθηγήτρια ΑΠΘ
Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία

Λέξεις-κλειδιά

Εκπαίδευση, Περιβάλλον, Παραμύθι, Αειφορία, Προσεγγίσεις

Θεωρητικό υπόβαθρο/ πλαίσιο

Το παραμύθι είναι αντικείμενο μακροχρόνιων ερευνών και επιστημονικών συζητήσεων διαφόρων επιστημονικών κλάδων. Επίσης, ψυχαγωγεί, ενδυναμώνει, καλλιεργεί τη φαντασία, το συναίσθημα, την κριτική σκέψη, τις αξίες, τις συμπεριφορές. Η επίλυση των περιβαλλοντικών προβλημάτων, ως προς την απόφαση των εναλλακτικών επιλογών, απαιτεί, όχι απλά επιστημονική γνώση, αλλά ενεργούς πολίτες με ανάλογες αξίες, όπου το παραμύθι με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά και λειτουργία του μπορεί να συμβάλλει.

Ο παιδαγωγικός σκοπός του παραμυθιού στο σχολείο είναι πολλαπλός: ψυχαγωγικός, γνωστικός, γλωσσικός, ηθικός, συναισθηματικός, δημιουργικός, αισθητικός. Αποτελεί προνομιούχο μέσο για διαθεματικές προσεγγίσεις μέσα από τη γλώσσα, την αισθητική αγωγή, το θεατρικό παιχνίδι. Επίσης, το παραμύθι είναι βασικό παιδαγωγικό υλικό, που συναντάται σε μικρότερη ή μεγαλύτερη κλίμακα σε όλη την εκπαίδευση.

Τυπική και άτυπη εκπαίδευση και πολιτισμός καλούνται να συμβάλλουν στην επίτευξη περιβαλλοντικής κουλτούρας, αξιών, δεξιοτήτων και συμπεριφορών που να είναι συμβατές με την Αειφορία. Βασικός στόχος της είναι η δημιουργία αυτόνομων ενεργών πολιτών, περιβαλλοντικά ευαισθητοποιημένων και ενημερωμένων, με αειφορικές αξίες, συμπεριφορές και θέληση να παρέμβουν, ώστε να επιλυθούν τα προβλήματα και να πραγματοποιηθούν τα οράματά τους.

Τέλος, δεν είναι τυχαία η άνθηση της αφήγησης των λαϊκών παραμυθιών, φορέων συσσωρευμένης σοφίας, που συντελείται, ως μια ανάγκη επικοινωνίας των ανθρώπων, σε μια εποχή που βάλλεται από την ψηφιακή πραγματικότητα και την αποξένωση.

Σκοπός/ βασικά ερευνητικά ερωτήματα

Θεωρώντας ότι ένα καλό παραμύθι μπορεί να συγκινήσει μικρούς και μεγάλους και η Εκπαίδευση για το Περιβάλλον και την Αειφορία (ΕΠΑ) είναι μια δια βίου εκπαίδευση, η έρευνα στοχεύει σε διερεύνηση των διαφορετικών προσεγγίσεων που τα συνδέουν (παραμύθι και ΕΠΑ), ώστε να αναδυθούν χαρακτηριστικά, που ανάγουν το παραμύθι σε βίωμα ικανό να συγκινήσει, να συναντήσει βιώματα "μεσολαβητών" και "αποδεκτών", να επωάσει περιβαλλοντικές ευαισθησίες, να αφυπνίσει προβληματισμούς, να βελτιώσει κι ενδυναμώσει

τη λειτουργία του παραμυθιού, με περιβαλλοντικές και αειφορικές κατευθύνσεις και να συμβάλλει, στο μέτρο που του αναλογεί, στη μετάβαση από τον “χαλαρό” αναγνώστη, σε ενεργό, έμπειρο αναγνώστη, ακροατή, θεατή, μαθητή και κατόπιν ενεργό πολίτη.

Μέθοδος

Στην έρευνα συμμετείχαν 21 γυναίκες και 2 άνδρες, ηλικίας από 30-65 ετών, που εμπλέκονται ενεργά στην καθημερινή τους πρακτική με την ΕΠΑ, το παραμύθι ή και με τα δύο: ως εκπαιδευτικοί (πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας), αφηγητές, εμπυχωτές περιβαλλοντικών Μ.Κ.Ο., θεατρικού παιχνιδιού, στην τυπική και άτυπη εκπαίδευση, απευθυνόμενοι σε όλες τις ηλικίες, με εστίαση τις προσχολικές και πρωτοσχολικές.

Καθώς οι προσλαμβάνουσες του καθενός έχουν να κάνουν με προσωπικά βιώματα, αισθητική, αναζητήσεις, πεποιθήσεις, επιλέχθηκε η ποιοτική έρευνα, ώστε οι ερωτώμενοι να μιλήσουν αφουγκραζόμενοι την προσωπική τους σχέση με το παραμύθι και/ή την Π.Ε. μέσα από ημιδομημένες προφορικές συνεντεύξεις, διάρκειας μίας ώρας, που ηχογραφήθηκαν, απομαγνητοφωνήθηκαν, κωδικοποιούνται και αναλύονται με βάση τους άξονες των αρχικών ερωτήσεων και τα δεδομένα που προκύπτουν.

Αποτελέσματα

Οι συμμετέχοντες στην έρευνα, φέρουν ένα προφίλ πολυδιάστατο, με πολλές ιδιότητες-ρόλους, δρουν με διάφορες μορφές και πλαίσια, που ενδιαφέρουν την έρευνα. Μολονότι δεν έχει ολοκληρωθεί η επεξεργασία και ανάλυση δεδομένων, ώστε να υπάρχουν τελικά συμπεράσματα, έχουμε ένα πολυδύναμο ψηφιδωτό που μοιάζει να αναγνωρίζει στο παραμύθι στοιχεία λειτουργικά, που με τις απαραίτητες προεκτάσεις ή τις διαφορετικές διαδρομές προσέγγισης και επανάληψης, μέσω της τέχνης, αναστοχαστικών διαδρομών και ανοιχτών επιλογών, δημιουργικών παρεμβάσεων, με κατάλληλους χειρισμούς, χωροχρονικά πλαίσια και σχέσεις θα μπορούσαν να συγκινήσουν, να ενισχύσουν τη φαντασία, τις αισθήσεις, την κριτική ικανότητα, την ανάληψη δράσης και να συμβάλλουν σε περιβαλλοντικά ευαισθητοποιημένους ενεργούς πολίτες.

Στάδιο στο οποίο βρίσκεται η εργασία

Σε εξέλιξη

Αναζητώντας τη βιωματική μάθηση στη φύση. Μια αφηγηματική έρευνα

Κωνσταντίνα Παπαγεωργίου

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών "Θεωρία, Πράξη και Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Έργου" Κατεύθυνση σπουδών «Περιβαλλοντική Εκπαίδευση για την Αειφορία»
Τμήμα Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Επιβλέπουσα: Μαρία Δασκολιά, Αναπλ. Καθηγήτρια ΕΚΠΑ
Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία

Λέξεις-κλειδιά

Βιωματική μάθηση, μάθηση στη φύση, αφηγηματική έρευνα

Θεωρητικό υπόβαθρο/ πλαίσιο

Αφορμή για την επιλογή του θέματος της έρευνας αποτέλεσε το επιστημονικό άρθρο του M. Brody (2005), *Learning in Nature*, στο οποίο ο ίδιος ο ερευνητής δημιουργεί τη θεωρία του για τους τρόπους που συντελείται η μάθηση στη φύση. Οι αρχές που αποτελούν τη βάση τη θεωρία αυτή είναι η Σκέψη, η Δράση και το Συναίσθημα ως προς τέσσερις κοινούς παράγοντες η καθεμία: τον χώρο, το άτομο, τη μοιρασμένη εμπειρία και τον χρόνο.

Το θεωρητικό πλαίσιο της εργασίας ενισχύεται από τους θεμελιωτές της βιωματικής μάθησης J. Dewey, K. Lewin, D. Kolb και J. Piaget μέσα από τις θεωρίες των οποίων αναδεικνύεται η εμπειρία στη διαδικασία της μάθησης καθώς και η διαδικασία οικειοποίησης της γνώσης μέσω της εμπειρίας και της αναζήτησης προσωπικού νοήματος σε αυτήν. Τέλος οι M. Connelly & J. Clandinin (1990), στο άρθρο τους *Stories of experience and narrative inquiry*, αναπτύσσουν την χρήση της αφηγηματικής έρευνας για τη μελέτη της εμπειρίας καθώς και τα στοιχεία που αφορούν την διαδικασία σχεδιασμού, οργάνωσης, υλοποίησης και συγγραφής μιας αφηγηματικής έρευνας.

Σκοπός/ βασικά ερευνητικά ερωτήματα

Η συγκεκριμένη έρευνα έχει ως στόχο να περιγράψει και να ερμηνεύσει πώς οι άνθρωποι μαθαίνουν στο φυσικό περιβάλλον, αλληλεπιδρώντας με αυτό, αλλά και σε προσωπικό επίπεδο. Η έρευνα αποσκοπεί στη διερεύνηση του τρόπου που οι ενήλικες μετασχηματίζουν την εμπειρία τους από τη φύση, σε γνώση για τη φύση.

Αρχικά ερευνητικά ερωτήματα που έχουν διαμορφωθεί από τη μελέτη της αρθρογραφίας είναι:

- Ποιες δραστηριότητες βοηθούν τους ενήλικες περισσότερο να μαθαίνουν μέσα στη φύση;
- Πώς μετασχηματίζεται η εμπειρία που αποκτούν οι άνθρωποι μέσα τη φύση σε γνώση για τη φύση;
- Πώς επιτυγχάνονται οι στόχοι της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης/ Εκπαίδευσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη μέσα από την μάθηση στη φύση;

Μέθοδος

Κύριο ποιοτικό μεθοδολογικό εργαλείο της έρευνας είναι η αφήγηση. Η διαδικασία συλλογής δεδομένων θα υλοποιηθεί μέσω εξιστόρησης – αφήγησης και με την καταγραφή εμπειριών από το πεδίο έρευνας. Η αφήγηση ως μεθοδολογικό εργαλείο στην έρευνα θα επιχειρήσει να αναδείξει τις θεωρητικές ιδέες των ατόμων που θα συμμετάσχουν στην έρευνα σε συσχέτιση με τη βιωμένη εμπειρία τους, αναζητώντας το προσωπικό νόημα που αποδίδουν σε κάθε περίπτωση.

Στάδιο στο οποίο βρίσκεται η εργασία

Σε εξέλιξη

Εκπαιδευτική πολιτική και καινοτόμες δράσεις στην εκπαίδευση. Μια πρόταση εφαρμογής περιβαλλοντικού προγράμματος με έμφαση στη δημιουργία βιολογικού σχολικού κήπου

Αθανασία Παπαδοπούλου

Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Επιβλέπων: Δημήτριος Χαραλάμπους, Καθηγητής ΑΠΘ
Διδακτορική εργασία

Λέξεις-κλειδιά

Σχολικός βιολογικός κήπος, βιωματική μάθηση, καινοτόμες δράσεις, outdoor learning.

Θεωρητικό υπόβαθρο/ πλαίσιο

Η δημιουργία βιολογικών σχολικών κήπων αποτελεί παγκοσμίως μια διαδεδομένη πρακτική. Ο χώρος διδασκαλίας μεταφέρεται έξω από τη σχολική τάξη και η μάθηση προσεγγίζεται διερευνητικά, ανακαλυπτικά και βιωματικά. Σύμφωνα με τη διεθνή βιβλιογραφία πολλά είναι τα οφέλη από τη δημιουργία αλλά και τη συντήρηση σχολικών κήπων. Αρχικά, η δημιουργία σχολικού βιολογικού κήπου βελτιώνει την ακαδημαϊκή επίδοση των μαθητών/τριών ενώ μέσα από την ενεργητική συμμετοχή των μαθητών/τριών αναπτύσσονται θετικές στάσεις για το σχολείο και ενισχύεται το ενδιαφέρον τους για μάθηση. Αναπτύσσεται η αίσθηση του «ανήκειν», της ευθύνης και της υπευθυνότητας, της υπομονής και της επιμονής. Καλλιεργούνται επίσης συνεργατικές και οργανωτικές δεξιότητες ενώ προωθείται παράλληλα το άνοιγμα του σχολείου στην κοινωνία. Επίσης, η δημιουργία σχολικού κήπου μπορεί να έχει θετική επίδραση στην προθυμία κατανάλωσης λαχανικών αλλά και στην υιοθέτηση υγιεινών διατροφικών συνηθειών. Θετικές στάσεις μπορεί ακόμα να αναπτυχθούν από την ενασχόληση με τη γη και την κηπουρική. Προκειμένου όμως να αξιοποιηθεί ένας σχολικός κήπος και να αποδώσει τους καλύτερους καρπούς και τα μέγιστα οφέλη για τους/τις μαθητές/τριες, θα πρέπει να υλοποιηθούν οι κατάλληλες δραστηριότητες. Διαφορετικά θα αποτελέσει απλά ένα διακοσμητικό στοιχείο στην αυλή των σχολείων μας.

Σκοπός/ βασικά ερευνητικά ερωτήματα

Σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η εφαρμογή μιας καινοτόμου περιβαλλοντικής δράσης σε σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης που στοχεύει στη δημιουργία βιολογικού σχολικού κήπου.

Συγκεκριμένα, η έρευνα αποσκοπεί να απαντήσει στα παρακάτω επιμέρους ερωτήματα:

- Ποιες είναι οι γνώσεις, οι στάσεις και οι συμπεριφορές των μαθητών/τριών απέναντι στην υγιεινή διατροφή πριν και μετά τη δημιουργία του βιολογικού σχολικού κήπου;
- Ποιες είναι οι προτιμήσεις των μαθητών/τριών και ποια η συχνότητα κατανάλωσης διαφόρων λαχανικών πριν και μετά την εφαρμογή του σχολικού κήπου. Η ενδεχόμενη αλλαγή προτιμήσεων είναι βραχυπρόθεσμη ή μακροπρόθεσμη;
- Ποια είναι η επίδραση του σχολικού βιολογικού κήπου απέναντι στις στάσεις των μαθητών απέναντι στην κηπουρική;

- Ποιες είναι οι αλλαγές στη συναισθηματική κατάσταση των μαθητών/τριών πριν και μετά από κάθε μάθημα;
- Ποιες είναι οι αλλαγές στις απόψεις και τις πρακτικές των εκπαιδευτικών κατά τη διάρκεια εφαρμογής του πρότζεκτ;

Μέθοδος

Στην παρούσα έρευνα συμμετέχουν τέσσερα δημόσια σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, δύο σχολεία της Ανατολικής Θεσσαλονίκης και δύο σχολεία σχολείο της Δυτικής Θεσσαλονίκης. Από κάθε σχολείο θα αξιοποιηθεί μια τάξη τρίτης δημοτικού, συνολικά δηλαδή τέσσερα τμήματα. Τα κριτήρια επιλογής του δείγματος στηρίχθηκαν στην αρχή της αντιπροσωπευτικότητας, λαμβάνοντας υπόψη την περιοχή στην οποία βρίσκεται το σχολείο, τον τύπο του σχολείου, τη γεωγραφία, την κοινωνική διαστρωμάτωση της κάθε περιοχής καθώς και την ηλικία των μαθητών/τριών.

Για τη διερεύνηση των παραπάνω ερωτημάτων θα χρησιμοποιηθούν ερωτηματολόγια αλλά και συνεντεύξεις.

Δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 87 μαθητές/τριες από δύο σχολεία Ανατολικής και δύο σχολεία Δυτικής Θεσσαλονίκης κατά τη σχολική χρονιά 2017-2018. Για τη συλλογή των δεδομένων θα διανεμηθούν γραπτά ερωτηματολόγια σε τρεις φάσεις (pre-post-delay). Σε ένα επιλεγμένο δείγμα μαθητών θα πραγματοποιηθούν ημιδομημένες συνεντεύξεις καθ' όλη τη διάρκεια του project. Μετά το πέρας του project συνεντεύξεις θα πραγματοποιηθούν και σε δείγμα γονέων. Συνεντεύξεις θα πραγματοποιηθούν και με τους εκπαιδευτικούς της εκάστοτε τάξης πριν και μετά από κάθε μάθημα καθώς και μετά το πέρας του project.

Μετά το πέρας του προγράμματος στις παραπάνω τάξεις, θα δοθούν ερωτηματολόγια στο σύνολο των μαθητών/τριών για διερεύνηση εκ νέου των αντιλήψεων των μαθητών/τριών. Ένα εξάμηνο μετά το τέλος του προγράμματος, δηλαδή την επόμενη σχολική χρονιά, θα δοθούν ερωτηματολόγια στο σύνολο των μαθητών/τριών προκειμένου να διερευνηθεί αν οι όποιες επιδράσεις της δημιουργίας του σχολικού κήπου έχουν βραχυπρόθεσμο ή μακροπρόθεσμο αποτέλεσμα.

Στάδιο στο οποίο βρίσκεται η εργασία

Σε εξέλιξη

Η Ομάδα Συνάντησης ως εργαλείο Βιωματικής Προσέγγισης της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.

Αικατερίνη Πετροπούλου

Διατμηματικό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών «Ειδίκευση στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση»

Τμήμα Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαίδευσης & Τμήμα Βιολογίας
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Επιβλέπων: Αλέξανδρος Γεωργόπουλος, Καθηγητής ΑΠΘ
Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία

Λέξεις-κλειδιά

Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη, Ομάδα Συνάντησης, Βιωματική Εκπαίδευση

Θεωρητικό υπόβαθρο/ πλαίσιο

Η Βιωματική μάθηση είναι μια διαδικασία ξεχωριστής σημασίας κι εφαρμογής στην ΕΑΑ, σύμφωνα με την οποία ο μαθητής χτίζει τη γνώση, τις ικανότητες και τις αξίες του μέσα από την απευθείας εμπειρία και τις επικοινωνιακές σχέσεις που αναπτύσσει με το περιβάλλον του. Τροποποιώντας το μοντέλο του Kolb για τη Βιωματική Μάθηση συμπεριλαμβάνει και την εκτίμηση της νέας εμπειρίας μέσα από το πρίσμα προτύπων προερχόμενων από την εμπειρία άλλων. Αναδεικνύεται ο σημαντικός ρόλος της δυναμικής της ομάδας ως προς τον τρόπο πρόσληψης της γνώσης, τον εμπλουτισμό της αντιληπτικής ικανότητας του ατόμου και τη δημιουργία εσωτερικών κινήτρων για δράση υπέρ του κοινού καλού.

Ελάχιστες έρευνες έχουν δημοσιευθεί αναφορικά με την αξιοποίηση της Ομάδας Συνάντησης ως μαθησιακής μεθόδου στην ανάπτυξη των απαραίτητων διευκολυντικών δεξιοτήτων-ικανοτήτων σε υποψήφιους εκπαιδευτικούς. Επειδή στη σημερινή εποχή αναδύεται η ανάγκη για διαμόρφωση νέων «συστημάτων μάθησης», ώστε οι πολίτες να διαχειρίζονται τη πολυπλοκότητα της κοινωνίας και των προβλημάτων της αλλάζοντας τρόπο ζωής προς την κατεύθυνση της Αειφόρου Ανάπτυξης κρίθηκε σκόπιμο να διερευνηθεί προς αυτή την κατεύθυνση η αξιοποίηση της Ομάδας Συνάντησης ως εργαλείο Βιωματικής Προσέγγισης της Ε.Α.Α.

Σκοπός/ βασικά ερευνητικά ερωτήματα

Στο πλαίσιο του Διατμηματικού Μεταπτυχιακού Προγράμματος «Ειδίκευση στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση» η υλοποίηση του μαθήματος «Βασικές αρχές της Βιωματικής Εκπαίδευσης» έγινε με τη δημιουργία μιας Ομάδας Συνάντησης στην οποία συμμετείχαν 14 φοιτητές του προγράμματος.

Σκοπός της παρούσας εργασίας: Η διερεύνηση της αξιοποίησης της Ομάδας Συνάντησης ως εργαλείο Βιωματικής Προσέγγισης της Π.Ε. – Ε.Α.Α.

Βασικό ερευνητικό ερώτημα:

- Πως βιώνουν οι συμμετέχοντες φοιτητές τις μαθησιακές ευκαιρίες που διαμορφώνονται στην συγκεκριμένη Ομάδα Συνάντησης.

Τα επιμέρους ερευνητικά ερωτήματα βρίσκονται υπό διαμόρφωση κατά τη διαδικασία ανάλυσης κι ερμηνείας των δεδομένων, όπως προβλέπει η Grounded Theory και θα παρουσιαστούν αναλυτικά με την ολοκλήρωση της ερευνητικής διαδικασίας.

Μέθοδος

Η μέθοδος που χρησιμοποιείται για τη συλλογή κι ανάλυση των δεδομένων είναι η Grounded Theory. Τα δεδομένα της έρευνας συλλέγονται, κωδικοποιούνται, αναλύονται κι ερμηνεύονται με σκοπό την παραγωγή και θεμελίωση μιας θεωρίας μέσου βεληνεκούς, μέσω της συνεχούς αλληλοτροφοδότησης ανάμεσα στην ανάλυση και την συλλογή δεδομένων

Δεδομένα: Οι απολογιστικές γραπτές αναφορές των φοιτητών μετά την ολοκλήρωση των συναντήσεων της ομάδας, υλικό που μπορεί να αναδείξει το πώς και το τι μάθηση επιτεύχθηκε στα πλαίσια της ομάδας, αντλώντας πληροφορίες από την ίδια την εμπειρία των συμμετεχόντων.

Στάδιο στο οποίο βρίσκεται η εργασία

Σε εξέλιξη

Απόψεις και στάσεις της Τοπικής Αυτοδιοίκησης για τον ρόλο του αστικού πρασίνου και για τις δυνατότητες αξιοποίησης του σε περιβαλλοντικές και κοινωνικές δράσεις : Η περίπτωση του Δήμου Θεσσαλονίκης και των όμορων Δήμων του πολεοδομικού συγκροτήματος Θεσσαλονίκης

Ελένη Σακαλή

Τμήμα Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Επιβλέπουσα: Πολυξένη Ράγκου, Επίκ. Καθηγήτρια ΑΠΘ
Διδακτορική εργασία

Λέξεις-κλειδιά

Αστικό Πράσινο, Τοπική Κοινωνία, Ευαισθητοποίηση

Θεωρητικό υπόβαθρο/ πλαίσιο

Το αστικό πράσινο έχει ευεργετική επίδραση μέσω του πολύπλευρου ρόλου του και συνιστάται για τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης των πολιτών μιας πόλης και της ποιότητα ζωής τους. Είναι κοινός τόπος η δυνατότητα αξιοποίησης του υπάρχοντος αστικού πρασίνου στην κατεύθυνση της περιβαλλοντικής και κοινωνικής ευαισθητοποίησης των πολιτών. Μέσω των δράσεων περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης των δημοτών αναδεικνύεται ο περιβαλλοντικός, κοινωνικός, συμμετοχικός ρόλος του αστικού πρασίνου. Ωστόσο, τέτοιες δράσεις δεν είναι διαδεδομένες στην ελληνική πραγματικότητα. Αυτός ο πολλαπλός ρόλος του αστικού πρασίνου δεν έχει διερευνηθεί ή και αναδειχθεί στην ελληνική πραγματικότητα.

Επιπλέον, υπάρχει πληθώρα εργασιών που διερευνούν στάσεις και αντιλήψεις μαθητών όλων των βαθμίδων αλλά και της ευρύτερης εκπαιδευτικής κοινότητας για τον ευεργετικό ρόλο του πρασίνου στις πόλεις. Ανεπαρκής έως ανύπαρκτη όμως και ιδίως στην ελληνική πραγματικότητα είναι η μελέτη της επίδρασης των πολιτών και της ενίσχυσης του ρόλου της τοπικής κοινωνίας, σε επίπεδο γειτονιάς, μέσα από προγράμματα και δράσεις των ΟΤΑ σχετικά με την αξιοποίηση του αστικού πρασίνου.

Σκοπός/ βασικά ερευνητικά ερωτήματα

Σκοπός της έρευνας είναι η διερεύνηση των απόψεων και στάσεων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης για το ρόλο του αστικού πρασίνου, η διερεύνηση του πλαισίου δυνατοτήτων αξιοποίησης προγραμμάτων σχετικών με το αστικό πράσινο σε περιβαλλοντικές και κοινωνικές δράσεις και η επίδραση των δράσεων αυτών στους εμπλεκόμενους πολίτες-δημότες.

Βασικά ερευνητικά ερωτήματα :

- Ποια η πολιτική αστικού πρασίνου της Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Δήμος Θεσσαλονίκης και όμοροι Δήμοι του πολεοδομικού συγκροτήματος Θεσσαλονίκης);
- Ποιες οι απόψεις των εργαζομένων ((επιστημονικό προσωπικό υπεύθυνο για το αστικό πράσινο και για τα εκπαιδευτικά προγράμματα) των ΟΤΑ για τη χρησιμότητα του

αστικού πράσινου ως εργαλείου περιβαλλοντικής ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης, κοινωνικής προσφοράς και συμμετοχής της τοπικής κοινωνίας;

- Υπάρχει εμπλοκή των δημοτών και με ποιον τρόπο, σε προγράμματα δράσης των ΟΤΑ σχετικά με το αστικό πράσινο;
- Ποιο το προφίλ και οι απόψεις των δημοτών που πήραν μέρος σε δράσεις των ΟΤΑ αξιοποίησης του αστικού πρασίνου και ποια επίδραση άσκησαν σε αυτούς οι δράσεις για το αστικό πράσινο;

Μέθοδος

Το δείγμα της έρευνας αποτελούν οι εργαζόμενοι (επιστημονικό προσωπικό υπεύθυνο για το αστικό πράσινο και για τα εκπαιδευτικά προγράμματα) του Δήμου Θεσσαλονίκης και των όμορων Δήμων του πολεοδομικού συγκροτήματος Θεσσαλονίκης και οι δημότες που ενεπλάκησαν σε προγράμματα δράσης των ΟΤΑ σχετικά με το αστικό πράσινο.

Θα γίνει ανασκόπηση της ελληνικής και διεθνούς βιβλιογραφίας σχετικά με το αστικό πράσινο (οικολογικά χαρακτηριστικά, επίδραση του στο αστικό περιβάλλον, τρόποι αξιοποίησης, κ.λπ.) Η συλλογή ερευνητικών δεδομένων θα γίνει με ερωτηματολόγια και ημιδομημένες συνεντεύξεις. Θα διερευνηθούν :

- Αντιλήψεις των εργαζομένων (επιστημονικό προσωπικό υπεύθυνο για το αστικό πράσινο και για τα εκπαιδευτικά προγράμματα) στους υπό μελέτη ΟΤΑ σχετικά με το τον ρόλο του αστικού πρασίνου
- Τρόποι εμπλοκής των δημοτών σε προγράμματα δράσης των ΟΤΑ σχετικά με το αστικό πράσινο
- Τα αποτελέσματα στους δημότες από την ενασχόληση τους και την εμπλοκή τους στις δράσεις των ΟΤΑ που σχετίζονται με το αστικό πράσινο
- Τα αποτελέσματα σε ειδικές ομάδες δημοτών (άτομα με εξαρτήσεις κ.λπ.) από την ενασχόληση τους και την εμπλοκή τους στις δράσεις των ΟΤΑ που σχετίζονται με το αστικό πράσινο
- Οι περιβαλλοντικές δράσεις των υπό μελέτη ΟΤΑ σε σχέση με το αστικό πράσινο

Στάδιο στο οποίο βρίσκεται η εργασία

Σε εξέλιξη

Το Θέατρο των Καταπιεσμένων του Augusto Boal για τη θάλασσα του Περάματος σε ένα Πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης

Παναγιώτα Σιαπλαούρα

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών "Θεωρία, Πράξη και Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Έργου", Κατεύθυνση σπουδών «Περιβαλλοντική Εκπαίδευση για την Αειφορία»
Τμήμα Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας
Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Επιβλέπουσα: Γεωργία Λιαράκου, Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Αιγαίου
Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία

Λέξεις-κλειδιά

Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, Ανοικτό Θέατρο (ΘτΑ), Ενσυναίσθηση, Ενδυνάμωση, Δράση.

Θεωρητικό υπόβαθρο/ πλαίσιο

Το θέατρο μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να αναδείξει περιβαλλοντικά ζητήματα, ανεξαρτήτως χρόνου και τόπου. Ενσωματωμένο όμως, στο σχολικό πρόγραμμα το Ανοικτό Θέατρο, η πιο γνωστή τεχνική του Θεάτρου του Καταπιεσμένου του Augusto Boal, μπορεί επιπλέον να προάγει τον κριτικό στοχασμό και τον στοχαστικό διάλογο μέσα από συλλογικές δράσεις. Το Ανοικτό Θέατρο δίνει κεντρικό ρόλο στον θεατή και τονίζει την αλλαγή που θα επιφέρει ο ίδιος ο θεατής, μέσω της ενσυναίσθησης προς τον ήρωα της ιστορίας. Καταργώντας το παλιό διδακτικό θέατρο, καλλιεργεί ένα παιδαγωγικό θέατρο που εγείρει την ενσυναίσθηση των θεατών για τις δύσκολες καταστάσεις που βιώνουν οι ίδιοι ή οι άλλοι γύρω τους και προωθεί τις κοινωνικές παρεμβάσεις. Η ενσυναίσθηση αποτελεί μια συναισθηματική αντίδραση στο τι αντιλαμβανόμαστε ως ευημερία του άλλου και προϋποθέτει αφού υιοθετήσουμε την οπτική του πάσχοντα να βιώσουμε τα συναισθήματά του. Ενέχει συναισθήματα συμπάθειας (sympathy), συμπόνιας (compassion) και ευαισθησίας (tenderness).

Η ενσυναίσθηση είναι η διαπροσωπική σχέση που μας επιτρέπει να αισθανθούμε τα συναισθήματα του άλλου και να φτάσουμε σε σημείο να έρθουμε στη θέση του, κατανοώντας πάντα ότι πρόκειται για τη δική του ψυχοσυναισθηματική κατάσταση και περιλαμβάνει ψυχικό δέσιμο, χτίσιμο σχέσεων, ακρόαση και φροντίδα για τον άλλο, στοιχεία που οδηγούν στην ενδυνάμωση, διαδικασίες που βοηθούν τα άτομα να κατανοήσουν τις δυνατότητες και τα περιθώρια δράσης τους. Το αντικείμενο της ενσυναίσθησης μπορεί να αξιολογηθεί κυρίως με το βαθμό που κάποιος μπορεί να αντιληφθεί με βιωματικό τρόπο τα θέματα που απασχολούν τους άλλους ακόμη και αν εκ πρώτης όψευς ούτε τους αγγίζουν.

Το Ανοικτό Θέατρο προσπαθεί να οδηγήσει τους συμμετέχοντες να αναλάβουν οι ίδιοι δράση για την άρση της καταπίεσης. Αφού λοιπόν, κάποιος μάθει τους μηχανισμούς της καταπίεσης, ανακαλύψει τις τεχνικές και τις στρατηγικές αποφυγής τους και τέλος δοκιμάσει αυτές τις πρακτικές στην πράξη, καταλήγει να δράσει εναντίον της.

Προσεγγίζοντας τα περιβαλλοντικά ζητήματα με το Ανοικτό Θέατρο, οι συμμετέχοντες επιθυμούν να δράσουν με συμπόνια και ευθύνη κάτι που δείχνει πως η σύνδεση τέχνης και

Π.Ε. μπορεί να αποτελέσει χρήσιμο εργαλείο για περιβαλλοντικές δράσεις και προγράμματα που θα προωθούν έναν αειφόρο τρόπο ζωής.

Σκοπός/ βασικά ερευνητικά ερωτήματα

Να εξεταστεί η αξιοποίηση της τεχνικής του Ανοιχτού Θεάτρου (ΘτΑ) στη διδασκαλία της Π.Ε. Στα ερωτήματα της έρευνας ήταν αν μπορεί να αναπτυχθεί αρχικά η ενσυναίσθηση και η ενδυνάμωση και κατ' επέκταση η δράση των μαθητών σε σχέση με την καταπίεση που υφίστανται από άλλους ανθρώπους σε ένα περιβαλλοντικό θέμα της περιοχής τους, μέσω του ΘτΑ.

Τα ερωτήματα που πραγματεύτηκε η έρευνα και πάνω σε αυτή «ξετυλίχτηκε» κομμάτι – κομμάτι είναι:

- Μπορεί το ΘτΑ να αναπτύξει την ενσυναίσθηση των παιδιών και να τα βοηθήσει να αντιληφθούν την «εκμετάλλευση» της φύσης και του ανθρώπου από τον άνθρωπο;
- Μπορεί το ΘτΑ να ενδυναμώσει τους μαθητές ώστε να αναλάβουν δράση σε θέμα Π.Ε.

Μέθοδος

Ως βασική ερευνητική μέθοδος χρησιμοποιήθηκε η Έρευνα Δράσης. Για τη συλλογή των δεδομένων χρησιμοποιήθηκε πληθώρα ερευνητικών εργαλείων, όπως η παρατήρηση και οι συνεντεύξεις, ενώ για κάθε συνάντηση με τους μαθητές υπήρξε ημερολόγιο με αναλυτική περιγραφή των πραγματοποιηθέντων δραστηριοτήτων. Το πρόγραμμα είχε να κάνει με τη ρύπανση της θάλασσας του Περάματος και κυρίως με τον αποκλεισμό της πρόσβασης σε αυτή όχι μόνο των παιδιών της περιοχής αλλά και των κατοίκων της. Συμμετείχε η Περιβαλλοντική Ομάδα του σχολείου που αποτελείτο από 14 μαθητές - 9 κορίτσια και 5 αγόρια και η ηλικιακή τους σύνθεση κυμαινόταν από 13-15 ετών καθώς προέρχονται και από τις τρεις τάξεις του γυμνασίου. Η δράση της Π.Ο. και οι συναντήσεις της έγιναν στα πλαίσια περιβαλλοντικού προγράμματος που υλοποιήθηκε σε 8 μήνες, από τον Οκτώβριο έως το Μάιο.

Αποτελέσματα

Στην αξιολόγηση διαφάνηκε ξεκάθαρα η ανάπτυξη της ενσυναίσθησης, όπως και σαφείς ενδείξεις ενδυνάμωσης. Το εύρος της έρευνας δεν έδωσε τη δυνατότητα να μπορεί να αξιολογηθεί κατά πόσο ενδυναμώθηκαν τα ίδια τα παιδιά που συμμετείχαν στην παρέμβαση. Επίσης, διαπιστώθηκε σαφή μετατόπιση του σημείου ελέγχου τους – που από εξωτερικό αρχικά μετατοπίστηκε σε εσωτερικό, όπως και μεγάλο εμπλουτισμό προτάσεων για δράση. Τα συγκεκριμένα ευρήματα αναφέρονται κυρίως στα παιδιά που μπήκαν στο ρόλο του καταπιεζόμενου και πολύ λιγότερο σε ορισμένα παιδιά που δεν μπήκαν σε αντίστοιχο ρόλο όμως συμμετείχαν σε όλες τις υπόλοιπες δραστηριότητες. Το Ανοιχτό Θέατρο ως παιδαγωγική διαδικασία φάνηκε ότι μπορεί να συμβάλλει στην ενδυνάμωση των μαθητών μέσα από την κατανόηση, αναγνώριση και κυρίως τον τρόπο επίλυσης της καταπίεσης. Ο ίδιος ο Βοαί είχε πει «ακόμη και αν δε βρούμε λύση στο τέλος του Θεάτρου της Αγοράς λέω - Εντάξει, καλό είναι. Δε βρήκαμε τη λύση, αλλά τη ψάξαμε». Άλλωστε το θέατρο είναι μια πρόβα για τη ζωή.

Στάδιο στο οποίο βρίσκεται η εργασία

Ολοκληρωμένα

Η φύση και το περιβάλλον στα έργα των C. Fauriel "Chants populaires de la Grèce moderne" (1824-1825) και Ν.Γ. Πολίτη "Εκλογαί από τα τραγούδια του ελληνικού λαού" (1914)

Σωτήριος Στάης

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών «Επιστήμες της Αγωγής»
Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

Επιβλέπουσα: Αναστασία Δημητρίου, Καθηγήτρια ΔΠΘ
Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία

Λέξεις-κλειδιά

δημοτικό τραγούδι, φύση, βιοποικιλότητα, Ν. Πολίτης, Fauriel

Θεωρητικό υπόβαθρο/ πλαίσιο

Στην παρούσα ερευνητική εργασία μελετήσαμε τις αναφορές στο φυσικό περιβάλλον σε δύο συλλογές ορόσημα για την Ελληνική δημοτική παράδοση. Συγκεκριμένα, μας απασχόλησε το έργο του C. Fauriel, "Chants populaires de la Grèce moderne" (1824-1825), το πρώτο βιβλίο που εκδόθηκε στην Ευρώπη και περιείχε Ελληνικά τραγούδια. Η άλλη συλλογή που μελετήσαμε ήταν το "Εκλογαί από τα τραγούδια του ελληνικού λαού" (1914) του Ν.Γ. Πολίτη, «πατέρα» της Ελληνικής λαογραφίας.

Σε ένα σύνολο 713 δημοτικών τραγουδιών διερευνήσαμε την παρουσία των όρων που σχετίζονται με τη φύση. Αρχικά, καταγράψαμε τις αναφορές σε φυτά, ζώα, πουλιά, υδάτινα και χερσαία οικοσυστήματα, καθώς και τους όρους που σχετίζονταν με τον αέρα αλλά και την παρουσία μυθικών-μεταφυσικών-θεικών όντων. Στη συνέχεια μελετήσαμε τη βιοποικιλότητα έως το επίπεδο είδους, για τη χλωρίδα και την πανίδα των τραγουδιών. Επίσης, μας απασχόλησε η σχέση του τόπου που δημιουργήθηκε το κάθε τραγούδι, όπως και η κατηγορία στην οποία ανήκει, με τις αναφορές για το φυσικό περιβάλλον. Τέλος, καταγράψαμε την παρουσία των δημοτικών σε όλο το φάσμα της εκπαίδευσης, πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας.

Σκοπός/ βασικά ερευνητικά ερωτήματα

Ως στόχος της εργασίας ορίζεται η καταγραφή και η ταξινόμηση εννοιών που σχετίζονται με το φυσικό περιβάλλον όπως εμφανίζονται σε έργα των C. Fauriel και Ν.Γ. Πολίτη.

Τα ερευνητικά ερωτήματα που θα τέθηκαν ήταν:

- Ποια φυσικά στοιχεία εμφανίζονται στη λαϊκή μας παράδοση και συγκεκριμένα στα έργα "Chants populaires de la Grèce moderne" του C. Fauriel, "Παραδόσεις" και "Εκλογαί από τα τραγούδια του ελληνικού λαού" του Ν.Γ. Πολίτη.
- Με ποια συχνότητα εμφανίζονται;
- Ποια η σχέση τους με τον τόπο γένεσης των λαϊκών παραδόσεων;

Μέθοδος

Η μεθοδολογία η οποία ακολουθήθηκε για την επίτευξη του στόχου ήταν αρχικά η συλλογή υλικού από τα έργα "Chants populaires de la Grèce moderne" του C. Fauriel, "Παραδόσεις" και "Εκλογαί από τα τραγούδια του ελληνικού λαού" του Γ.Ν. Πολίτη.

Η καταγραφή περιέλαβε τις έννοιες που σχετίζονται με το φυσικό περιβάλλον (ζώα, πουλιά, φυτά, βουνά, ποτάμια, λίμνες, κάμποι, μυθικά όντα [δράκοι, λάμιες]). Στη συνέχεια έγινε στατιστική ανάλυση των δεδομένων, την οποία ακολούθησε η τοποθέτησή τους στο γεωγραφικό χώρο.

Αποτελέσματα

Παρατηρήσαμε ότι οι αναφορές στη φύση κυριαρχούν, καθώς μόνο ένα μικρό ποσοστό των τραγουδιών που εξετάστηκαν δεν είχε οποιαδήποτε αναφορά σ' αυτήν. Όμως, παρά την πλούσια βιοποικιλότητα του τόπου μας ενδιαφέρον προκάλεσε η απουσία πολλών κοινών αλλά και σπανιότερων ειδών της Ελληνικής υπαίθρου. Καταγράψαμε ύπαρξη σχέσεων του τόπου και της κατηγορίας των τραγουδιών άλλοτε με την παρουσία του νερού, άλλοτε με αυτή των βουνών και άλλων χερσαίων ενδιαιτημάτων κτλ. Ακόμη καταγράφηκε μια τάση ομαδοποίησης μεταβλητών που σχετίζονται με τη φύση, οδηγώντας μας στο συμπέρασμα ότι οι συγκεκριμένες μεταβλητές δεν χρησιμοποιούνται τυχαία αλλά υπάρχει μεταξύ τους σύνδεση.

Στάδιο στο οποίο βρίσκεται η εργασία

Ολοκληρωμένη

Γνώσεις και Στάσεις Μαθητών Δημοτικού Σχολείου σχετικά με τα Απειλούμενα Ζώα

Ερασμία Σταμούλη

Πρόγραμμα μεταπτυχιακών σπουδών «Επιστήμες της Αγωγής»
Κατεύθυνση σπουδών «Φυσικές Επιστήμες στην Εκπαίδευση»
Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

Επιβλέπων: Κώστας Γαβριλάκης, Επίκ. Καθηγητής Παν. Ιωαννίνων
Μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία

Λέξεις-κλειδιά

Μαθητές Δημοτικού, Στάσεις, Γνώσεις, Βιοποικιλότητα, Απειλούμενα είδη

Θεωρητικό υπόβαθρο/ πλαίσιο

Η μείωση της βιοποικιλότητας αποτελεί σήμερα ένα από τα μεγαλύτερα παγκόσμια περιβαλλοντικά ζητήματα και η προστασία της έχει αναγνωριστεί διεθνώς ως βασική προτεραιότητα. Σε αυτό το πλαίσιο, ο ρόλος της ΠΕ/ΕΑΑ είναι ιδιαίτερα κρίσιμος για την καλλιέργεια των κατάλληλων γνώσεων και στάσεων στους αυριανούς πολίτες προς την κατεύθυνση της προστασίας και διατήρησης της βιοποικιλότητας. Η σχετική διεθνής βιβλιογραφία έχει ασχοληθεί αρκετά με τις γνώσεις και τις στάσεις των ατόμων απέναντι στα ζώα (REF). Επίσης έχουν καταγραφεί παράγοντες που μπορεί να επηρεάσουν τις στάσεις και τις γνώσεις του ατόμου. Οι στάσεις και οι γνώσεις φαίνεται επίσης ότι διαφοροποιούνται με βάση την ηλικία και το φύλο του ατόμου. Επιπλέον, το οικονομικό ενδιαφέρον και η στοργή απέναντι στα ζώα φαίνεται ότι συνδέονται με τη διαμόρφωση στάσεων ενώ ο βαθμός άμεσης επαφής με τα ζώα και τη φύση επηρεάζει τη διαμόρφωση γνώσεων του ατόμου. Τέλος, αναφορικά με τις γνώσεις και στάσεις του ατόμου παρατηρούνται διαφοροποιήσεις μεταξύ κατοίκων αστικών και αγροτικών περιοχών. Ένα πεδίο με το οποίο δεν έχει ασχοληθεί μέχρι σήμερα η σχετική διεθνής έρευνα είναι οι γνώσεις και στάσεις μαθητών για τα απειλούμενα ζώα σε τοπικό επίπεδο.

Σκοπός/ βασικά ερευνητικά ερωτήματα

Η παρούσα έρευνα μελετά τις γνώσεις και στάσεις μαθητών του δημοτικού σχολείου στην περιοχή της Ηπείρου για τα άγρια και απειλούμενα ζώα. Μελετάται παράλληλα η επίδραση που μπορεί να έχουν στις γνώσεις και στάσεις των παιδιών παράγοντες όπως το εκπαιδευτικό επίπεδο, το φύλο και ο τόπος διαμονής.

Σε αυτό το πλαίσιο, η παρούσα έρευνα σχεδιάστηκε με σκοπό να απαντηθούν τα παρακάτω ερευνητικά ερωτήματα:

- Σε ποιο βαθμό τα παιδιά γνωρίζουν τα άγρια ζώα της περιοχής τους και σε ποιο βαθμό διακρίνουν τα απειλούμενα ζώα;
- Σε ποιο βαθμό γνωρίζουν τους βασικούς παράγοντες εξαφάνισης των άγριων ζώων;
- Για ποιους λόγους τα παιδιά συμπαθούν ή αντιπαθούν τα ζώα; Ποια χαρακτηριστικά των ζώων συμπαθούν/αντιπαθούν περισσότερο;

- Ποιες είναι οι βασικές στάσεις των παιδιών απέναντι στα άγρια ζώα και ποιες αξίες τις διέπουν;
- Υπάρχει συσχέτιση μεταξύ στάσεων και γνώσεων των μαθητών απέναντι στα άγρια ζώα;
- Είναι οι μαθητές εξοικειωμένοι με τρόπους προστασίας των άγριων ζώων;

Μέθοδος

Στην έρευνα συμμετείχαν 401 μαθητές, εκ των οποίων 183 ήταν αγόρια και 218 κορίτσια, προερχόμενοι από την Δ', Ε' και Στ' τάξη του Δημοτικού. Η δειγματοληψία που πραγματοποιήθηκε σε πρώτο επίπεδο ήταν στρωματοποιημένη, καθώς ένα μέρος των μαθητών διέμεναν σε αστική περιοχή και οι υπόλοιποι σε ημιαστική – αγροτική περιοχή. Το ερωτηματολόγιο που χορηγήθηκε περιλάμβανε συνολικά 15ανοιχτού και κλειστού τύπου ερωτήσεις. Η ανάλυση δεδομένων πραγματοποιήθηκε με το SPSS IBM Statistics, αξιοποιώντας εργαλεία τόσο της περιγραφικής όσο και της επαγωγικής στατιστικής (π.χ. Ανάλυση Διακύμανσης ANOVA, Έλεγχος Ανεξαρτησίας χ^2) προκειμένου να ελεγχθεί η επίδραση των ανεξάρτητων μεταβλητών στις γνώσεις και στάσεις των παιδιών.

Αποτελέσματα

Τα αποτελέσματα έδειξαν πως οι μαθητές δεν γνωρίζουν σε ικανοποιητικό βαθμό τα απειλούμενα είδη της περιοχής, όμως διατηρούν θετικές στάσεις γι' αυτά. Φαίνεται ότι οι μαθητές που διαμένουν σε αγροτικές περιοχές έχουν μεγαλύτερη επίγνωση των απειλούμενων ειδών από τους μαθητές αστικών περιοχών αλλά και θετικότερες στάσεις ως προς αυτά. Τέλος, τα αποτελέσματα έδειξαν ότι οι γνώσεις επηρεάζουν τις στάσεις των μαθητών, με αυτούς που έχουν περισσότερες γνώσεις να διαθέτουν και θετικότερες στάσεις.

Στάδιο στο οποίο βρίσκεται η εργασία

Σε εξέλιξη

Από την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στην Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη: Η ελληνική εκπαιδευτική πολιτική

Ιωάννης Τίγκας

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών «Επιστήμες της Αγωγής»
Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο

Επιβλέπουσα: Ευγενία Φλογαΐτη, Καθηγήτρια ΕΚΠΑ
Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία

Λέξεις-κλειδιά

Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη, Εκπαιδευτική πολιτική

Θεωρητικό υπόβαθρο/ πλαίσιο

Η εκπαίδευση, όπως ακόμα και σήμερα γίνεται συνήθως αντιληπτή, ως μια διαδικασία μετάδοσης γνώσεων και δεξιοτήτων, δεν μπορεί να συμβάλει, με τους παραδοσιακούς όρους, στη διεκδίκηση ενός βιώσιμου μέλλοντος. Η αξιοποίησή της για την προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης προϋποθέτει τον επαναπροσανατολισμό της σε στόχους που θα σημάδουν αλλαγές στα εκπαιδευτικά συστήματα αλλά κυρίως στην ίδια την κοινωνία.

Μετά το 2000, διεθνώς, η εκπαιδευτική πολιτική για το περιβάλλον και, ιδίως, για την αειφόρο ανάπτυξη, εντάχθηκε σταδιακά σε μια ομπρέλα πρωτοβουλιών υπερτοπικού και διεθνούς χαρακτήρα. Οι πρωτοβουλίες αυτές, αν και ποτέ δεν παρουσιάστηκαν ως αποφάσεις δεσμευτικές για τα κράτη που συμμετείχαν στη διαμόρφωσή τους, αποτέλεσαν κατευθυντήριες γραμμές για τις εθνικές πολιτικές, μεταξύ των οποίων είναι και η ελληνική.

Η ΕΑΑ βρίσκεται σε μια διαδικασία διαρκούς αναμόρφωσης. Υπάρχουν ωστόσο οι προϋποθέσεις προσδιορισμού – μέσα από τα γενικώς αποδεκτά κείμενα που αποφέρει η διεθνής συζήτηση και η επιστημονική έρευνα – των στοχεύσεων που οφείλουν να έχουν οι εκπαιδευτικές πολιτικές για την αειφόρο ανάπτυξη.

Η στρατηγική της UNESCO χρησιμοποιείται συνήθως ως βασικός οδηγός για την αξιολόγηση των πολιτικών που σχετίζονται με την ΕΑΑ. Σύγχρονοι μελετητές, ωστόσο, εστιάζοντας στην αποσαφήνιση του περιεχομένου που πρέπει να έχει ο επαναπροσανατολισμός της εκπαίδευσης προς την ΕΑΑ, προτείνουν ειδικότερα μελετητικά εργαλεία. Χαρακτηριστική περίπτωση αποτελεί το μοντέλο C του Stephen Sterling.

Σκοπός/ βασικά ερευνητικά ερωτήματα

Η έρευνά μας αποσκοπεί στην κωδικοποίηση και κριτική προσέγγιση της ελληνικής εκπαιδευτικής πολιτικής για τη μετάβαση από την περιβαλλοντική εκπαίδευση στην εκπαίδευση για την αειφόρο ανάπτυξη.

Τα ερευνητικά ερωτήματα συνοψίζονται ως εξής:

- Πώς κατηγοριοποιούνται ως προς το είδος και το θέμα τους οι ελληνικές εκπαιδευτικές πολιτικές για την προώθηση της ΕΑΑ;
- Σε ποιον βαθμό αυτές οι πολιτικές ακολουθούν διεθνώς αποδεκτά πρότυπα;
- Είναι η ελληνική εκπαιδευτική πολιτική πραγματικά μεταρρυθμιστική, με την έννοια της υιοθέτησης θεσμών, δομών, μεθόδων (πρακτικών) και προγραμμάτων που προτείνονται

σχετικά ή μήπως ο αναπροσανατολισμός του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος προς την ΕΑΑ υστερεί και σε ποιους τομείς;

Μέθοδος

Στα τεκμήρια που μελετήθηκαν περιλαμβάνεται το σύνολο των σχετικών νόμων, προεδρικών διαταγμάτων και υπουργικών αποφάσεων από τη θεσμοθέτηση της ΠΕ (1990) μέχρι και το σχολικό έτος 2015-2016. Η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε βασίζεται στη συλλογή δεδομένων με τη διαδικασία της ανάλυσης περιεχομένου. Για τις ειδικότερες επεξεργασίες δημιουργήθηκαν πρωτότυπες λίστες ελέγχου με βάση τη σχετική βιβλιογραφία και αξιοποιήθηκε ο κώδικας κριτηρίων που προτείνεται από τον μελετητή Stephen Sterling και ονομάζεται μοντέλο C. Το μοντέλο αυτό διευκολύνει την αξιολόγηση των εκπαιδευτικών πολιτικών ως προς την ικανότητά τους να συμβάλουν στον επαναπροσανατολισμό των εκπαιδευτικών συστημάτων στην κατεύθυνση της ΕΑΑ.

Αποτελέσματα

Συνοψίζοντας τα αποτελέσματα των επιμέρους διερευνήσεων, η μελέτη απολήγει σε συμπεράσματα που δεν δείχνουν άμεση εναρμόνιση της ελληνικής εκπαιδευτικής πολιτικής με τη διεθνή τάση. Διαπιστώνεται συγκεκριμένα ότι η θεματολογία των πολιτικών πρωτοβουλιών είναι περιορισμένη σε ένα πλαίσιο που διαμορφώθηκε κατά βάση από τις αρχικές ανάγκες της ΠΕ, ότι η ορολογία που υιοθετείται για τους τίτλους των θεσμικών κειμένων δεν έχει ανανεωθεί ώστε να παραπέμπει στην ΕΑΑ και, κυρίως, από το περιεχόμενο των κειμένων αυτών προκύπτει ότι η ελληνική εκπαιδευτική πολιτική για την ΠΕ και την ΕΑΑ δεν μπορεί να συμβάλει καθοριστικά στη γενικότερη αναδιοργάνωση του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος και να ενεργοποιήσει μετασχηματιστικές επιδιώξεις για την ελληνική κοινωνία, καθώς είναι περιορισμένες οι προβλέψεις που σχετίζονται με τη δημιουργία νέων θεσμών, δομών, μεθόδων και υλικών.

Στάδιο στο οποίο βρίσκεται η εργασία

Ολοκληρωμένη

Προσέγγιση της εκπαίδευσης για την αειφορία μέσα από την αξιοποίηση των φυσικών επιστημών και των νέων τεχνολογιών στο πλαίσιο τυπικής και μη τυπικής εκπαίδευσης

Μαρία Τοπολιάτη

**Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων**

**Επιβλέπουσα: Αικατερίνη Πλακίτση, Καθηγήτρια Παν. Ιωαννίνων
Διδακτορική εργασία**

Λέξεις-κλειδιά

Αειφόρος εκπαίδευση, φυσικές επιστήμες, τεχνολογία

Θεωρητικό υπόβαθρο/ πλαίσιο

Σύμφωνα με τη θεωρία της Δραστηριότητας και την κοινωνικοπολιτισμική προσέγγιση της διδακτικής των φυσικών επιστημών και των νέων τεχνολογιών επιδιώκεται η καλλιέργεια της Αειφόρου Εκπαίδευσης να προσεγγίζεται μέσα από ανακαλυπτικές διαδικασίες. Βασιζόμενοι στην πεποίθηση ότι η μάθηση είναι αποτέλεσμα αλληλεπίδρασης, κυρίαρχο μέλημα της εκπαιδευτικής παρέμβασης αποτελεί ο εμπλουτισμός του παιδαγωγικού υλικού, η επέκταση του μαθησιακού περιβάλλοντος έξω από τη σχολική τάξη και η εφαρμογή τυπικής και μη τυπικής μορφής διδασκαλίας, κατά την οποία το φυσικό, κοινωνικό και πολιτισμικό περιβάλλον αξιοποιείται ως πρωταρχική πηγή γνώσης.

Σκοπός/ βασικά ερευνητικά ερωτήματα

Σκοπός και βασικά ερευνητικά ερωτήματα αποτελούν η διερεύνηση της ύπαρξης συνάφειας μεταξύ του εμπλουτισμού του παιδαγωγικού υλικού των φυσικών επιστημών, της επέκτασης του μαθησιακού περιβάλλοντος και της αξιοποίησης των νέων τεχνολογιών, με το βαθμό εμπλοκής των μαθητών σε δραστηριότητες που αφορούν στην αειφόρο εκπαίδευση.

Μέθοδος

Ως μεθοδολογικά εργαλεία χρησιμοποιούνται: η έρευνα δράσης, η έρευνα πεδίου και η αξιοποίηση των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών.

Στο εμπειρικό μέρος υλοποιούνται πειραματικές δραστηριότητες κατά τις οποίες αλληλοδιαπλέκεται το περιεχόμενο των Φυσικών Επιστημών, των Νέων Τεχνολογιών και της Εκπαίδευσης για την Αειφορία με όλο το εύρος των μαθησιακών περιοχών του Αναλυτικού Προγράμματος του Νέου Σχολείου για την προσχολική ηλικία.

Στάδιο στο οποίο βρίσκεται η εργασία

Σε εξέλιξη

Σχεδιασμός Εκπαιδευτικού Προγράμματος Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης με θέμα την Ηθική της τροφής, με τη χρήση μεθόδων βιωματικής Εκπαίδευσης. Μελέτη αλλαγής στάσεων και αντιλήψεων μαθητών Δ' Δημοτικού μετά την εφαρμογή του στην τάξη

Βικτωρία Χατζηαργυρίου

Διατμηματικό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών «Ειδίκευση στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση»

Τμήμα Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαίδευσης & Τμήμα Βιολογίας

Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Επιβλέπων: Γεώργιος Μαλανδράκης, Επίκ. Καθηγητής ΠΔΜ

Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία

Λέξεις-κλειδιά

Βιωματική εκπαίδευση, ηθική της τροφής, σχεδιασμός εκπαιδευτικού προγράμματος, μαθητές/τριες Δ τάξης

Θεωρητικό υπόβαθρο/ πλαίσιο

Η ηθική της τροφής αποτελεί σύγχρονη τάση στον τομέα της περιβαλλοντικής ηθικής. Αναφέρεται στις ηθικές συνέπειες των διατροφικών μας επιλογών. Η θεωρία για την ηθική της τροφής εξετάζει διάφορα ζητήματα που προκύπτουν όσον αφορά τόσο στην παραγωγή της, όσο και στην διανομή, στην επεξεργασία, στην απόθεση τροφής. Μελετάει, επίσης, ζητήματα που αφορούν στην παγκόσμια πείνα, η οποία σχετίζεται με την ανισοκατανομή των πόρων, τον τρόπο δημιουργίας αειφορικών συστημάτων τροφής, καθώς και ζητήματα ηθικής των ζώων. Σχετίζεται με τις ηθικές προεκτάσεις του ζητήματος της ασφάλειας των τροφίμων και δίνει μεγάλη έμφαση στα ηθικά ζητήματα που προκύπτουν όσον αφορά στην χρήση της βιοτεχνολογίας για την επεξεργασία και συντήρηση των τροφίμων. Ακόμη, μελετάει την ηθική καταναλωτική συμπεριφορά, σαν οδηγό ελέγχου της αγοράς τροφίμων. Η παρούσα εργασία αφορά στον σχεδιασμό ενός εκπαιδευτικού προγράμματος, διάρκειας 12 ωρών, για την Τετάρτη τάξη του Δημοτικού Σχολείου με θέμα την ηθική της τροφής με την χρήση μεθόδων βιωματικής εκπαίδευσης. Η βιωματική εκπαίδευση κρίθηκε ως η καταλληλότερη μέθοδος για την αλλαγή αντιλήψεων, στάσεων και συμπεριφοράς των μαθητών, όσον αφορά στην θεματική του προγράμματος, την ηθική της τροφής εν προκειμένω.

Σκοπός/ βασικά ερευνητικά ερωτήματα

Η παρούσα εργασία μπορεί να χωριστεί σε δύο επιμέρους ενότητες. Αρχικά αφορά στον σχεδιασμό του εκπαιδευτικού προγράμματος, για το οποίο έπρεπε να υπάρξει αρκετή βιβλιογραφική έρευνα, ώστε να δημιουργηθεί ένα βασικό κύριο σώμα γνώσης όσον αφορά στον τομέα της ηθικής της τροφής. Αυτό το βασικό σώμα γνώσης μετατράπηκε σε εκπαιδευτικό πρόγραμμα με την χρήση εργαλείων βιωματικής εκπαίδευσης, μέσω της

δημιουργίας του κατάλληλου εκπαιδευτικού υλικού, των δραστηριοτήτων και μιας επίσκεψης στο πεδίο.

Η δεύτερη ενότητα αφορά στην εφαρμογή του προγράμματος και στην αξιολόγηση των αποτελεσμάτων.

Τα βασικά ερευνητικά ερωτήματα αφορούν:

- Ποια είναι η κατανόηση των μαθητών/τριών σχετικά με τα ζητήματα ηθικής της τροφής;
- Πώς η κατανόηση αυτή μπορεί να βελτιωθεί μετά τη συμμετοχή τους σε σχετικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα με βιωματικές δραστηριότητες, και ποιοι παράγοντες συνεισφέρουν σε αυτό;

Μέθοδος

Για την υλοποίηση της έρευνας έγινε διδακτική παρέμβαση, διάρκειας 8 διδακτικών ωρών εντός τάξης και μια επίσκεψη πεδίου διάρκειας 5 ωρών. Η παρέμβαση πραγματοποιήθηκε σε 3 τμήματα Δ' δημοτικού. Η αξιολόγηση της παρέμβασης έγινε με χρήση ερωτηματολογίων (πριν/μετά), συνεντεύξεων (μετά), αλλά και φύλλων εργασίας (κατά τη διάρκεια).

Στάδιο στο οποίο βρίσκεται η εργασία

Σε εξέλιξη

Σχεδιασμός εκπαιδευτικού υλικού για τους υγροτόπους: Η περίπτωση του υγροτόπου της Επανομής

Νιόβη Χατζηνικολάου

Διατμηματικό Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών «Ειδίκευση στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση»

Τμήμα Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαίδευσης & Τμήμα Βιολογίας
Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης

Επιβλέπουσα: Αναστασία Δημητρίου, Καθηγήτρια ΔΠΘ
Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία

Λέξεις-κλειδιά

Υγρότοποι, υγρότοπος της Επανομής, προστατευόμενες περιοχές, εκπαιδευτικό υλικό για την Π.Ε, εκπαίδευση για την Αειφόρο ανάπτυξη

Θεωρητικό υπόβαθρο/ πλαίσιο

Το θεωρητικό πλαίσιο της εργασίας αποτελούν βασικές έννοιες όπως οι Υγρότοποι, η Περιβαλλοντική Εκπαίδευση (ΠΕ) και η Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη (ΕΑΑ) και το Εκπαιδευτικό Υλικό για τη Περιβαλλοντική Εκπαίδευση. Αναλύονται τα είδη και οι αξίες των υγροτόπων καθώς και οι απειλές που δέχονται απ' τις ανθρωπινές δραστηριότητες. Επίσης, γίνεται αναφορά στις θεμελιώδεις αρχές και στόχους της ΠΕ και στις αρχές της ΕΑΑ και στις μεθόδους που χρησιμοποιούνται για να επιτευχθούν οι στόχοι στο πλαίσιο προγραμμάτων. Τέλος, αφού δοθούν ορισμοί για το εκπαιδευτικό υλικό γενικά και για το εκπαιδευτικό υλικό για την ΠΕ, γίνεται αναφορά στη μεθοδολογία σχεδιασμού, ανάπτυξης και αξιολόγησης εκπαιδευτικού υλικού για την ΠΕ.

Σκοπός/ βασικά ερευνητικά ερωτήματα

Η εργασία πραγματεύεται τη δημιουργία εκπαιδευτικού υλικού ΠΕ για τον υγρότοπο της Επανομής, Νομού Θεσσαλονίκης. Το εκπαιδευτικό υλικό αποτελείται από δύο μέρη: πληροφοριακό υλικό σχετικά με τον υγρότοπο της Επανομής (πληροφορίες για την βιοποικιλότητα της περιοχής, τα καθεστώτα προστασίας της, τις απειλές) και προτεινόμενες δραστηριότητες, που μπορούν να χρησιμοποιηθούν από τους εκπαιδευτικούς στο σχεδιασμό προγραμμάτων ΠΕ για τον υγρότοπο. Το εκπαιδευτικό υλικό αναφέρεται σε μαθητές Γυμνασίου. Λειτουργεί ως ένας οδηγός για τον εκπαιδευτικό που έχει ως στόχο την ευαισθητοποίηση των μαθητών σχετικά με την προστασία και διατήρηση του υγροτόπου της Επανομής και την προώθηση ενός αειφορικού μοντέλου για την διαχείριση του.

Μέθοδος

Οι στόχοι των δραστηριοτήτων βασίζονται στις αρχές της εκπαίδευσης για την Αειφόρο ανάπτυξη και οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται είναι βιωματικές και ενθαρρύνουν την ενεργή εμπλοκή των μαθητών. Μέθοδοι που χρησιμοποιούνται στις δραστηριότητες είναι η μελέτη

στο πεδίο, τα περιβαλλοντικά μονοπάτια, τα παιχνίδια ρολών και διαφορές μέθοδοι συζήτησης.

Στάδιο στο οποίο βρίσκεται η εργασία

Σε εξέλιξη

Αλλαγές και μετασχηματισμοί στο αστικό περιβάλλον του Βόλου με την έλευση και την εγκατάσταση των προσφύγων στη Θεσσαλική πόλη (2016). Ανάπτυξη μιας πρότασης για ένα σχέδιο ανασυγκρότησης του αστικού ιστού με στόχο την εγκατάστασή τους

Μαρία Χιώτη

**Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Εκπαίδευση για το περιβάλλον και την αειφορία»
Τμήμα Επιστημών της Εκπαίδευσης στην Προσχολική Ηλικία
Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης**

**Επιβλέπων: Ίκαρος Μαντούβαλος, Επίκ. Καθηγητής, ΔΠΘ
Μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία**

Λέξεις-κλειδιά

Μετανάστες – πρόσφυγες, ένταξη, αποκατάσταση, αστική ανασυγκρότηση

Θεωρητικό υπόβαθρο/ πλαίσιο

Το περιεχόμενο της εργασίας μου σχετίζεται με την καταγραφή και μελέτη της αστικής δομής του Βόλου και τις αλλαγές που προέκυψαν σε αυτή λόγω της εισροής προσφύγων σε βάθος χρόνου, από τα τέλη του 19αι μέχρι και σήμερα, έχοντας ως απώτερο στόχο τη διαμόρφωση ενός σχεδίου ανασυγκρότησής της στα πλαίσια της ένταξης και αποκατάστασης των σύγχρονων προσφυγικών ρευμάτων.

Σκοπός/ βασικά ερευνητικά ερωτήματα

Οι στόχοι στους οποίους βασίζεται η έρευνα είναι:

- η μελέτη των αλλαγών που συμβαίνουν σε μια πόλη, η οποία καλείται να αντιμετωπίσει το σύγχρονο προσφυγικό ζήτημα
- η ανάδειξη της πολυπλοκότητας του ζητήματος της προσφυγιάς καθώς αφορά την κοινωνία, την πολιτική, την οικονομία, τη θρησκεία, το περιβάλλον
- η διαμόρφωση μιας πρότασης για την εξέλιξη του αστικού δικτύου του Βόλου, που θα στηρίζεται στις αρχές του αειφορικού τρόπου ανάπτυξης.

Μέθοδος

- Βιβλιογραφική έρευνα (διαδίκτυο, πανεπιστημιακή βιβλιοθήκη Βόλου)
- Συλλογή εποπτικού υλικού, μέσα από:
 - αναζήτηση στο διαδίκτυο
 - αναζήτηση σχετικών αρχείων στην πανεπιστημιακή βιβλιοθήκη
 - περίπατο και λήψη φωτογραφιών (επίσκεψη στο χώρο της προσωρινής εγκατάστασης των προσφύγων, Κουτσόχερο Λαρίσης)
 - πραγματοποίηση συνεντεύξεων

Στάδιο στο οποίο βρίσκεται η εργασία

Σε εξέλιξη

Αντιλήψεις και εμπειρίες παιδιών προσχολικής ηλικίας για το αστικό πάρκο στα πλαίσια της Π.Ε. και Ε.Α.Α. Μια αφηγηματική έρευνα

Κατερίνα Χουλιανρά

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών "Θεωρία, Πράξη και Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Έργου", Κατεύθυνση σπουδών: «Περιβαλλοντική Εκπαίδευση για την Αειφορία»

Τμήμα Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Επιβλέπουσα: Μαρία Δασκολιά, Αναπλ. Καθηγήτρια ΕΚΠΑ

Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία

Λέξεις-κλειδιά

Αντιλήψεις παιδιών προσχολικής ηλικίας, αφηγηματική έρευνα, αστικά πάρκα

Θεωρητικό υπόβαθρο/ πλαίσιο

Η έρευνα εντάσσεται στο χώρο της Αστικής Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (Urban Environmental Education) και της Εκπαίδευσης της βασισμένης στον Τόπο (Place-based Education). Προηγούμενες έρευνες έχουν δείξει ότι τα παιδιά αντιλαμβάνονται τον χώρο διαφορετικά από τους ενήλικες, στοιχείο που οδηγεί στην ανάπτυξη διαφορετικών εμπειριών και αναγκών σε σχέση με αυτόν. Επιπλέον, οι ανάγκες των παιδιών δεν καλύπτονται από τις σύγχρονες πόλεις, που είναι μη-φιλικές προς αυτά κι έχουν σχεδιαστεί με άξονα την ικανοποίηση των αναγκών των ενηλίκων. Όμως, σύμφωνα με τα δικαιώματα των παιδιών και τις ανάγκες τους για παιχνίδι σε ελεύθερους πράσινους χώρους, είναι σημαντική η ανάδειξη και αξιοποίηση των αντιλήψεων των παιδιών για τον αστικό χώρο. Προηγούμενες έρευνες, που περιλάμβαναν την εμπλοκή των παιδιών στην αξιολόγηση του τοπικού τους περιβάλλοντος ανέδειξαν στοιχεία τα οποία οδήγησαν στη βελτίωση της ποιότητας ζωής στο αστικό περιβάλλον για τα παιδιά, όπως επίσης στην καθιέρωση της ιδέας των «πόλεων που είναι φιλικές προς το παιδί» και την ανάγκη γενικότερης αναθεώρησης του σχεδιασμού και οργάνωσης των πόλεων.

Με βάση το εννοιολογικό αυτό πλαίσιο και την σχετική έρευνα για τους δείκτες ποιότητας του τοπικού περιβάλλοντος, η παρούσα εργασία επικεντρώνεται να μελετήσει και αναδείξει τις αντιλήψεις και εμπειρίες παιδιών προσχολικής ηλικίας για ένα αστικό πάρκο της περιοχής του σχολείου τους μέσα από μία αφηγηματική έρευνα.

Σκοπός/ βασικά ερευνητικά ερωτήματα

Σκοπός της παρούσης εργασίας είναι να αναδειχθούν οι αντιλήψεις και οι εμπειρίες παιδιών ηλικίας πέντε ετών για το τοπικό αστικό πάρκο της περιοχής τους μέσα μια μελέτη περίπτωσης στην οποία αξιοποιείται η οπτική της αφηγηματικής έρευνας.

Τα ερευνητικά ερωτήματα έχουν τεθεί ως εξής:

- Πώς αντιλαμβάνονται παιδιά ηλικίας πέντε ετών τις φυσικές και κοινωνικές ποιότητες ενός αστικού πάρκου, το οποίο χρησιμοποιείται από αυτά ως χώρος-πλαίσιο της καθημερινής τους ζωής και εκπαιδευτικής τους δραστηριότητας;
- Ποιες αναγνωρίζουν τα παιδιά ως σημαντικές «φυσικές» και «κοινωνικές» ποιότητες του πάρκου αυτού με βάση την εμπειρία τους;

Μέθοδος

Η έρευνα ακολουθεί την ποιοτική μεθοδολογική προσέγγιση της Αφηγηματικής Έρευνας και αξιοποιεί τις ακόλουθες τρεις τεχνικές συλλογής δεδομένων: παρατήρηση, photovoice και αφηγηματική συνέντευξη.

Η παρατήρηση αφορά την δραστηριότητα των παιδιών στο πάρκο με βάση συγκεκριμένα κριτήρια. Η τεχνική photovoice βασίζεται στη λήψη και ανάλυση φωτογραφιών που θα τραβήξουν τα ίδια τα παιδιά. Οι αφηγηματικές συνεντεύξεις απευθύνονται σε παιδιά και θα έχουν την μορφή των «Walking Interviews».

Η ανάλυση των δεδομένων θα γίνει με βάση τις αρχές της αφηγηματικής έρευνας και η σύνθεση των αποτελεσμάτων θα οδηγήσει στην παραγωγή αφηγηματικών κειμένων.

Στάδιο στο οποίο βρίσκεται η εργασία

Σε εξέλιξη

Μια Ανθρωποκεντρική Προσέγγιση στις Γεωεπιστήμες και την Περιβαλλοντική Παιδεία στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση

Μαρία Χρηστάκη

Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών « Περιβαλλοντική Γεωλογία»

Τμήμα Γεωλογίας & Γεωπεριβάλλοντος

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Επιβλέπουσα: Ασημίνα Αντωνάρακου, Αναπλ. Καθηγήτρια ΕΚΠΑ

Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία

Λέξεις-κλειδιά

Κριτική σκέψη, ανθρώπινος παράγοντας, Γεωπεριβάλλον

Θεωρητικό υπόβαθρο/ πλαίσιο

Γενικές διαπιστώσεις:

- Μέχρι το 1998 διδασκόταν και Γεωλογία στην Α΄ Λυκείου και Γεωγραφίες αληθινές με κράτη δηλ. Έκτοτε τα βιβλία γίνονται χειρότερα σε κάθε καινούρια έκδοση και «αναθεώρηση» και «αναβάθμιση»
- Η κατάργηση της διδασκαλίας του μαθήματος της Γεωλογίας υποβάθμισε το Περιβάλλον.
- Τα κράτη στα μαθήματα της Γεωγραφίας έχασαν την αυτοτέλειά τους και άρχισαν να ομαδοποιούνται μέχρι που καταργήθηκαν.
- Η Γεωλογία συνθλίφτηκε με την υποτιθέμενη Γεωγραφία.

Επί μέρους διαπιστώσεις:

- Τα καθαρά περιβαλλοντικά μαθήματα διδάσκονται από μη ειδικούς. Η Γεωλογία και η Γεωγραφία σπανίως ανατίθενται σε Γεωλόγους, Γεωγράφους. Οι καθηγητές δεν έχουν στοιχειωδώς τις βάσεις για το ασύλληπτα ευρύ πεδίο των Γεωεπιστημών. Έχω λοιπόν εξ αρχής δασκάλους με αγνωσία.
- Η έλλειψη γνώσης του δασκάλου τον οδηγεί στο συμβατικό μάθημα του κάκιστου βιβλίου. Αυτό με τη σειρά του τοποθετεί τον μαθητή στη θέση που χρόνια τώρα η εκπαίδευση του εκάστοτε υπουργείου παιδείας επιδιώκει-στον παθητικό δέκτη-βαθμοθήρα-παπαγάλο.

Σκοπός/ βασικά ερευνητικά ερωτήματα

Ερωτήματα της έρευνας που τέθηκαν ήταν τα εξής:

- Αναδεικνύεται και γίνεται κατανοητό το Περιβάλλον μέσα από την Διδασκαλία στην Μέση Εκπαίδευση;
- Υπάρχουν κενά στην Εκπαίδευση και γίνεται κατανοητή από τον έφηβο η ολιστική εικόνα του Περιβάλλοντος μέσα από τις φυσικές διεργασίες, τις γεωλογικές ανακατατάξεις στο πέρασμα του γεωλογικού χρόνου, την εμφάνιση του ανθρώπου, την ένταξή του στο Γεωπεριβάλλον, τις δυνάμεις της Γης;
- Αναδεικνύεται το αέναον μεταβολής της φύσης και ο ανθρωποκεντρικός παράγοντας;

Μέθοδος

Η διδασκαλία έγινε με συνεχείς παρουσιάσεις, όχι μόνον στην ύλη του εκάστοτε μαθήματος, αλλά επί πολλαπλών θεμάτων που αναδύονταν από το μάθημα. Συνεχή ερεθίσματα δίνονταν με συνεχείς ερωτήσεις και προβληματισμούς και τα παιδιά ανταποκρίνονταν και ταυτόχρονα έθεταν καινούρια ερωτήματα. Η διδασκαλία για τις μεγάλες πόλεις του κόσμου, τις μεγάλες πόλεις της Ευρώπης, την κατανομή των ανθρώπων στη Γη, τους φυσικούς πόρους, έδινε έρεισμα και βήμα στη σύνδεση του φυσικού με τον ανθρώπινο παράγοντα. Καταπληκτικά θέματα εδώ επεξεργάστηκαν οι τάξεις που αφορούν τις γεωμορφολογικές αλλαγές, τη διαθεσιμότητα των φυσικών πόρων, τις μετακινήσεις πληθυσμών, τον πλούτο και την κατανομή των αγαθών. Όλα τα παραπάνω εξετάστηκαν και τα δεδομένα αναλύθηκαν ως προς την αποτελεσματικότητα της προτεινόμενης προσέγγισης.

Αποτελέσματα

Η προτεινόμενη διδακτική αυτή προσέγγιση αποδείχτηκε ουσιαστική, δεδομένου ότι:

- Στο τέλος της χρονιάς τα παιδιά ήταν σε θέση να συγγράψουν ένα επιστημονικό παραμύθι που στηριζόταν στο γνωστικό τους πεδίο.
- Συνέταξαν ηλεκτρονικές επιστολές προς την Ελληνίδα Επίτροπο στην Κομισιόν και για να τις προωθήσει περαιτέρω. Αντίστοιχες σύντομες επιστολές εστάλησαν και προς Έλληνες ευρωβουλευτές.
- Στο επίπεδο της τοπικής αυτοδιοίκησης οι δήμαρχοι ενημερώθηκαν για τις απόψεις των παιδιών πάνω σε θέματα του δήμου τους.
- Το σχολείο παρουσίασε Περιβαλλοντική εργασία για πρώτη φορά με θέμα «Υδάτινη Ενέργεια και Ρύπανση» καθώς και ένα θεατρικό έργο.
- Τα παιδιά είχαν πάντα πολλές ερωτήσεις, απορίες, έψαχναν, έφερναν υλικό. Οι γονείς μπήκαν και οι ίδιοι σε αυτό το Γεωπεριβαλλοντικό παιχνίδι και έστειλαν φωτογραφίες, άρθρα και δημοσιεύσεις.

Στάδιο στο οποίο βρίσκεται η εργασία

Ολοκληρωμένα

Διερεύνηση και αποτύπωση των γνώσεων και απόψεων μαθητών της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης του Νομού Έβρου σε περιβαλλοντικά ζητήματα

Μαρία Ψαρρά

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών «Περιβαλλοντική Πολιτική, Εκπαίδευση και Επικοινωνία», Κατεύθυνση σπουδών: « Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και Επικοινωνία»
Τμήμα Δασολογίας και Διαχείρισης Περιβάλλοντος και Φυσικών Πόρων
Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης

Επιβλέπων: Γεώργιος Τσαντόπουλος, Αναπλ. Καθηγητής ΔΠΘ
Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία

Λέξεις-κλειδιά

Περιβαλλοντικές γνώσεις, Περιβαλλοντικές συμπεριφορές, Μαθητές Γενικών Λυκείων, Μελέτη περίπτωσης.

Θεωρητικό υπόβαθρο/ πλαίσιο

Οι περισσότεροι ερευνητές σήμερα συμφωνούν ότι οι περιβαλλοντικές γνώσεις αυτές καθαυτές δεν αποτελούν προϋπόθεση που οδηγεί απαραίτητα σε φιλοπεριβαλλοντική συμπεριφορά. Πολυάριθμα θεωρητικά μοντέλα έχουν αναπτυχθεί, προκειμένου να εξηγηθεί το χάσμα μεταξύ της κατοχής περιβαλλοντικών γνώσεων και της φιλοπεριβαλλοντικής συμπεριφοράς, όπως π.χ. η Θεωρία της Αιτιολογημένης Δράσης, η Θεωρία της Προσχεδιασμένης Συμπεριφοράς, το μοντέλο της υπεύθυνης περιβαλλοντικής συμπεριφοράς, το Μοντέλο φιλοπεριβαλλοντικής συμπεριφοράς κ.ά. Η διερεύνηση της βιβλιογραφίας αναδεικνύει πληθώρα ερευνών που έχουν ως αντικείμενο την αποτύπωση γνώσεων, απόψεων και συμπεριφορών διαφόρων μαθητικών ομάδων, σε μια μεγάλη ποικιλία γενικότερων και ειδικότερων περιβαλλοντικών ζητημάτων. Στις περισσότερες έρευνες διαπιστώνεται ότι οι γνώσεις των μαθητών είναι ελλιπείς έως μέτριες, με τα αγόρια να υπερτερούν, ενώ τα κορίτσια εμφανίζουν να έχουν υψηλότερα ποσοστά θετικών συμπεριφορών απέναντι στο φυσικό περιβάλλον. Ταυτόχρονα, η καλή σχολική επίδοση, οι μεγαλύτεροι σε ηλικία μαθητές, η συμμετοχή των μαθητών σε περιβαλλοντικά προγράμματα, το υψηλότερο μορφωτικό επίπεδο και τα υψηλά εισοδήματα των γονέων δείχνουν επίσης να επηρεάζουν τις γνώσεις και εν τέλει τις συμπεριφορές τους, ενώ σημαντικές πηγές περιβαλλοντικής πληροφόρησης των εφήβων αποτελούν η οικογένεια, το σχολείο και τα μέσα μαζικής επικοινωνίας (κυρίως το διαδίκτυο και η τηλεόραση).

Η παρούσα εργασία επιχειρεί να ελέγξει την εφαρμοσιμότητα του μοντέλου φιλοπεριβαλλοντικής συμπεριφοράς των Kollmuss & Agyeman (2002).

Σκοπός/ βασικά ερευνητικά ερωτήματα

Βασικός σκοπός της έρευνας είναι η διερεύνηση και η αποτύπωση των γνώσεων, απόψεων και συμπεριφορών μαθητών της Β΄ τάξης Γενικών Λυκείων του Ν. Έβρου σε μια σειρά σύγχρονων περιβαλλοντικών ζητημάτων.

Ειδικότεροι στόχοι είναι η διερεύνηση (α) των γνώσεων τους σε διάφορα περιβαλλοντικά ζητήματα, (β) των καθημερινών συνηθειών τους και η επίδρασή τους στο περιβάλλον, (γ) των περιβαλλοντικών δράσεων στις οποίες θα συμμετείχαν και (δ) πιθανών συσχετίσεων των παραπάνω με το φύλο των μαθητών, τη συμμετοχή τους σε προγράμματα ΠΕ, το μάθημα επιλογής που διδάσκονται στην Α΄ τάξη, καθώς και (ε) πιθανών συσχετίσεων μεταξύ των κατεκτημένων γνώσεων και των συμπεριφορών που επιδεικνύουν.

Μέθοδος

Για τις ανάγκες συλλογής των δεδομένων της παρούσας έρευνας σχεδιάστηκε και κατασκευάστηκε δομημένο ερωτηματολόγιο με ερωτήσεις κλειστού τύπου, χωρισμένο σε επιμέρους υποκλίμακες. Η μέθοδος δειγματοληψίας που χρησιμοποιήθηκε είναι η πολυσταδιακή, προκειμένου να επιτευχθεί η αντιπροσωπευτικότητα του δείγματος από όλο το νομό. Για τον έλεγχο της αξιοπιστίας του εργαλείου αξιοποιήθηκε ο συντελεστής Cronbach α, ενώ για την επεξεργασία των δεδομένων χρησιμοποιήθηκαν εφαρμογές της περιγραφικής στατιστικής, της επαγωγικής στατιστικής (π.χ. t-test, One-way ANOVA), ο μη παραμετρικός έλεγχος Friedman, καθώς και ανάλυση παραγόντων.

Αποτελέσματα

Οι γνώσεις των μαθητών/τριών κρίνονται μέτριες έως ικανοποιητικές ανάλογα με το περιβαλλοντικό ζήτημα που εξετάζεται. Οι συμπεριφορές τους εμφανίζονται αρκετά φιλοπεριβαλλοντικές και οι προθέσεις τους για εθελοντική δράση ιδιαίτερα θετικές. Τα κορίτσια δείχνουν να έχουν περισσότερες γνώσεις και εμφανίζουν περισσότερο φιλοπεριβαλλοντική συμπεριφορά συγκριτικά με τα αγόρια. Επίσης, η συμμετοχή των μαθητών σε περιβαλλοντικά προγράμματα και η επιλογή του μαθήματος «Γεωλογία & Διαχείριση Φυσικών Πόρων» φαίνεται ότι έχει θετική επίδραση στην απόκτηση γνώσεων και την επίδειξη φιλοπεριβαλλοντικών συμπεριφορών. Παράλληλα, η οικογένεια, το σχολείο και το διαδίκτυο φαίνεται να αποτελούν τις κύριες πηγές απόκτησης γνώσεων. Τέλος, το επίπεδο των περιβαλλοντικών γνώσεων εμφανίζεται να έχει σημαντική συσχέτιση με το βαθμό των φιλοπεριβαλλοντικών συμπεριφορών των μαθητών.

Στάδιο στο οποίο βρίσκεται η εργασία

Ολοκληρωμένη

3^η Επιστημονική Συνάντηση

Υποψηφίων Διδασκόντων και Μεταπτυχιακών Φοιτητών

στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση

και την Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη

Συνδιοργάνωση:

Ελληνική Επιστημονική Εταιρεία Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης για την Αειφορία (Ε.Ε.Ε.Τ.Π.Ε.Α.)

Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

- **Εργαστήριο «Περιβαλλοντική Εκπαίδευση/ Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη»** του Τμήματος Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία (ΤΕΑΠΗ) της Σχολής Επιστημών της Αγωγής
- **Εργαστήριο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης** του Τμήματος Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας (Φ.Π.Ψ.) της Φιλοσοφικής Σχολής
- **ΠΜΣ Θεωρία, Πράξη και Αξιολόγηση του Εκπαιδευτικού Έργου (ΘΕΠΑΕΕ)**, Κατεύθυνση: «Περιβαλλοντική Εκπαίδευση για την Αειφορία» του Τμήματος Φιλοσοφίας, Παιδαγωγικής και Ψυχολογίας (Φ.Π.Ψ.) της Φιλοσοφικής Σχολής,

Αθήνα, 22 και 23 Ιουνίου 2018

Πνευματικό Κέντρο του Δήμου Αθηναίων

ΑΘΗΝΑ

Επιστημονική Επιτροπή

- Ευγενία Φλογαΐτη, Καθηγήτρια ΤΕΑΠΗ – ΕΚΠΑ, Πρόεδρος ΕΛ.Ε.ΕΤ.Π.Ε.Α
- Αλέξανδρος Γεωργόπουλος, Καθηγητής ΤΕΠΑΕ - ΑΠΘ
- Αναστασία Δημητρίου, Καθηγήτρια-ΤΕΕΠΗ – ΔΠΘ
- Γεωργία Λιαράκου, Καθηγήτρια ΠΤΔΕ - ΠΑ
- Μαρία Δασκολιά, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια ΦΠΨ – ΕΚΠΑ
- Μαριάννα Καλαϊτζιδάκη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, ΠΤΔΕ - ΠΚ
- Ευάγγελος Μανωλάς, Αναπληρωτής Καθηγητής Τμήματος Δασολογίας & Διαχείρισης Περιβάλλοντος και Φυσικών Πόρων – ΔΠΘ
- Βασίλης Παπαβασιλείου, Επίκουρος Καθηγητής, ΤΕΠΑΕΣ – ΠΑ
- Πολυξένη Ράγκου, Επίκουρη Καθηγήτρια Τμήματος Δασολογίας και Φυσικού Περιβάλλοντος - ΑΠΘ
- Κωνσταντίνος Γαβριλάκης, Επίκουρος Καθηγητής ΠΤΔΕ - ΠΙ
- Γεώργιος Μαλανδράκης, Επίκουρος Καθηγητής ΠΤΔΕ - ΠΔΜ
- Αθανάσιος Μόγιας, Επίκουρος Καθηγητής ΠΤΔΕ - ΔΠΘ

Οργανωτική Επιτροπή

- Ευγενία Φλογαΐτη, Καθηγήτρια ΤΕΑΠΗ – ΕΚΠΑ, Πρόεδρος ΕΛ.Ε.ΕΤ.Π.Ε.Α.
- Μαρία Δασκολιά, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια ΦΠΨ – ΕΚΠΑ, Μέλος ΕΛ.Ε.ΕΤ.Π.Ε.Α.
- Μαρία-Παναγιώτα Γρίλλια, Υποψήφια Διδάκτωρ ΦΠΨ - ΕΚΠΑ
- Έφη Δουβίτσα, Υποψήφια Διδάκτωρ ΤΕΑΠΗ – ΕΚΠΑ
- Δήμητρα Πούλου, Υποψήφια Διδάκτωρ ΤΕΑΠΗ – ΕΚΠΑ
- Αναστασία Παπαδοπούλου, Υποψήφια Διδάκτωρ, ΠΜΣ ΘΕΠΑΕΕ ΦΠΨ – ΕΚΠΑ
- Κωνσταντίνα Καλογεράκου, Υποψήφια Διδάκτωρ, ΠΜΣ ΘΕΠΑΕΕ ΦΠΨ – ΕΚΠΑ
- Δημήτρης Πάνος, Υποψήφιος Διδάκτωρ, ΠΜΣ ΘΕΠΑΕΕ ΦΠΨ – ΕΚΠΑ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

1^η ΗΜΕΡΑ // ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ, 22 Ιουνίου 2018

13.30 – 15.00: Προσέλευση – Εγγραφή συνέδρων

15.00: Έναρξη εργασιών 1^{ης} ημέρας

► **15.00 – 16.00: 1^η ΣΥΝΕΔΡΙΑ**

«Από την ΠΕ στην ΕΑΑ: καινοτόμες σχολικές δράσεις και εκπαιδευτικές πολιτικές»

Συντονίστρια: Ε. Φλογαΐτη

ΜΠΟΥΤΖΙΛΟΥΔΗ Χρυσούλα	ΠΜΣ ΕΠΑ ΤΕΕΠΗ, ΔΠΘ	Αειφορικές στρατηγικές και δράσεις στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση: Το μοντέλο του αειφόρου σχολείου στην Ευρώπη και την Ελλάδα	Α. Δημητρίου
ΑΜΥΓΔΑΛΙΤΣΗΣ Κωνσταντίνος	ΠΜΣ ΕΑ ΕΑΠ	Σχολεία σχεδόν μηδενικής ενεργειακής κατανάλωσης: Αξιολογώντας τις προοπτικές και τα εμπόδια σε ένα σχολικό συγκρότημα του Βόλου	Α. Δημητρίου
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ Αθανασία	Υπ.Δ ΠΤΔΕ ΑΠΘ	Εκπαιδευτική πολιτική και καινοτόμες δράσεις στην εκπαίδευση. Μια πρόταση εφαρμογής περιβαλλοντικού προγράμματος, με έμφαση στη δημιουργία βιολογικού σχολικού κήπου	Δ. Χαραλάμπους
ΤΙΓΚΑΣ Ιωάννης	ΠΜΣ ΕΑ ΕΑΠ	Από την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση στην Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη: Η ελληνική εκπαιδευτική πολιτική	Ε. Φλογαΐτη

► **16.00 – 17.00: 2^η ΣΥΝΕΔΡΙΑ**

«Νέες προσεγγίσεις στην αξιοποίηση ΦΕ και ψηφιακών τεχνολογιών στην ΠΕ/ΕΑΑ»

Συντονίστρια: Α. Δημητρίου

ΧΡΗΣΤΑΚΗ Μαρία	ΠΜΣ ΠΓ ΤΓΓΠ, ΕΚΠΑ	Μια ανθρωποκεντρική προσέγγιση στις γεωεπιστήμες και την περιβαλλοντική παιδεία στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση	Α. Αντωναράκου
ΤΟΠΟΛΙΑΤΗ Μαρία	Υπ.Δ ΠΤΝ ΠΙ	Προσέγγιση της εκπαίδευσης για την αειφορία μέσα από την αξιοποίηση των φυσικών επιστημών και των νέων τεχνολογιών στο πλαίσιο τυπικής και μη τυπικής εκπαίδευσης	Κ. Πλακίτση
ΓΕΩΡΓΟΥΣΗ Αθηνά	ΠΜΣ ΕΠΕ ΤΕΠΑΕ/ ΤΒ, ΑΠΘ	Η προσέγγιση του φαινομένου της κλιματικής αλλαγής μέσα από τα σχολικά εγχειρίδια φυσικών επιστημών της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης, από τη σκοπιά μιας Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφορία	Π. Ράγκου
ΘΕΟΥ Ελένη	ΠΜΣ ΠΤΔΕ ΠΙ	Ανάπτυξη και πιλοτικός έλεγχος μιας ρουμπρίκας αξιολόγησης ψηφιακών παιχνιδιών και προσομοιώσεων για το φαινόμενο του θερμοκηπίου και την κλιματική αλλαγή	Κ. Γαβριλάκης

5.00 – 5.15: Διάλειμμα

Πρακτικά 3^{ης} Επιστημονικής Συνάντησης Υποψηφίων Διδασκόντων και Μεταπτυχιακών Φοιτητών στην ΠΕ/ΕΑΑ
22 - 23 Ιουνίου 2018, Αθήνα

► **17.15 – 18.15: 3^η ΣΥΝΕΔΡΙΑ**

«Αντιλήψεις, γνώσεις και στάσεις μαθητών για περιβαλλοντικά ζητήματα»

Συντονιστής: Γ. Μαλανδράκης

ΑΘΑΝΑΣΟΠΟΥΛΟΥ Ιωάννα	ΠΜΣ ΕΑ ΕΑΠ	Διερεύνηση των αντιλήψεων των μαθητών της ΣΤ' τάξης δημοτικών σχολείων της δημοτικής κοινότητας Καματερού για τα απορρίμματα και τη διαχείρισή τους	Ε. Φλογαΐτη
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ Ελένη	ΠΜΣ ΕΦΕΠΤ ΠΤΔΕ, ΠΔΜ	Ανάπτυξη, εφαρμογή και αξιολόγηση μιας διδακτικής μαθησιακής ακολουθίας (ΔΜΑ) για τη διδασκαλία του ενεργειακού αποτυπώματος σε μαθητές δημοτικού	Γ. Μαλανδράκης
ΣΤΑΜΟΥΛΗ Ερασμία	ΠΜΣ ΦΕΕ ΠΤΔΕ, ΠΙ	Γνώσεις και Στάσεις Μαθητών Δημοτικού Σχολείου σχετικά με τα Απειλούμενα Ζώα	Κ. Γαβριλάκης
ΨΑΡΡΑ Μαρία	ΠΜΣ ΠΠΕΕ ΤΔΔΠΦΠ, ΔΠΘ	Διερεύνηση και αποτύπωση των γνώσεων και απόψεων μαθητών της Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης του Νομού Έβρου σε περιβαλλοντικά ζητήματα	Γ. Τσαντόπουλος

18.15 – 18:30: Διάλειμμα

► **18.30 – 19.00: ΕΠΙΣΗΜΗ ΕΝΑΡΞΗ 3^{ης} ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΗΣ**

ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΙ:

Ναπολέων Μαραβέγιας, Αναπληρωτής Πρύτανη ΕΚΠΑ

Δήμητρα Μακρυνιώτη, Πρόεδρος ΤΕΑΠΗ, ΕΚΠΑ

Μαρίζα Φουντοπούλου, Πρόεδρος ΦΠΨ, ΕΚΠΑ

Ευαγγελία Φρυδάκη, Διευθύντρια ΠΜΣ ΘΕΠΑΕΕ, ΦΠΨ, ΕΚΠΑ

► **19.00 – 19.15: Ευγενία Φλογαΐτη**, Καθηγήτρια ΤΕΑΠΗ, ΕΚΠΑ - Πρόεδρος ΕΛ.Ε.ΕΤ.Π.Ε.Α.

«Η συμβολή της Ελληνικής Επιστημονικής Εταιρείας Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης για την Αειφορία στην προώθηση της εκπαιδευτικής έρευνας και πρακτικής στην ΠΕ/ΕΑΑ στη χώρα μας»

► **19.15 – 19.30: Μαρία Δασκολιά**, Αν. Καθηγήτρια ΦΠΨ, ΕΚΠΑ – Μέλος ΕΛ.Ε.ΕΤ.Π.Ε.Α.

«Η έρευνα στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση για την Αειφορία στην Ελλάδα και διεθνώς: τάσεις, συγκλίσεις, προοπτικές»

► **19.30 – 21.00: ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΣΕ ΣΤΡΟΓΓΥΛΟ ΤΡΑΠΕΖΙ** με θέμα:

«Από την θεωρία, στην έρευνα και την εκπαιδευτική πράξη στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση για την Αειφορία σήμερα».

Συμμετέχουν οι: Ε. Φλογαΐτη, Α. Γεωργόπουλος, Α. Δημητρίου, Μ. Δασκολιά, Γ. Μαλανδράκης, Κ. Γαβριλάκης, Θ. Μόγιας, Ί. Τσεβρένη, Β. Παπαβασιλείου, με δυνατότητα συμμετοχής-παρέμβασης στη συζήτηση από όλους τους παρευρισκομένους.

Συντονίζουν οι: Ε. Φλογαΐτη & Μ. Δασκολιά

21.00: Λήξη εργασιών 1^{ης} ημέρας

2^η ΗΜΕΡΑ // ΣΑΒΒΑΤΟ, 23 Ιουνίου 2018

8:45 - 9.00 : Προσέλευση συνέδρων - Έναρξη εργασιών 2^{ης} ημέρας

► **9.00 – 10.00:** 4^η ΣΥΝΕΔΡΙΑ

«Αντιλήψεις και στάσεις εκπαιδευτικών για περιβαλλοντικά ζητήματα»

Συντονιστής: **Κ. Γαβριλάκης**

ΜΠΑΛΤΟΥΜΑ Φωτεινή	ΜΠΣ ΦΕΕ ΠΤΔΕ, ΠΙ	Αντιλήψεις και στάσεις μελλοντικών εκπαιδευτικών για τη χρήση ποδηλάτου	Κ. Γαβριλάκης
ΜΠΟΥΣΔΑ Φανή	ΜΠΣ ΦΕΕ ΠΤΔΕ, ΠΙ	Λιγνιτική Δραστηριότητα και Περιβαλλοντική Μετανάστευση στη Δυτική Μακεδονία: Οι Απόψεις των Εκπαιδευτικών και η Παιδαγωγική Προσέγγιση του Ζητήματος στο Σχολείο	Κ. Γαβριλάκης
ΔΟΥΒΙΤΣΑ Ευφροσύνη	Υπ.Δ ΤΕΑΠΗ ΕΚΠΑ	Η διερεύνηση των αντιλήψεων των εκπαιδευτικών πάνω στο αμφιλεγόμενο θέμα των γενετικά τροποποιημένων οργανισμών και της ικανότητας τους να το προσεγγίσουν στην τάξη	Ε. Φλογαίτη
ΓΕΩΡΓΑΛΗΣ Αλέξιος	ΠΜΣ ΘΕΠΑΕΕ ΦΠΨ, ΕΚΠΑ	Διερεύνηση της σχέσης ανάμεσα σε προσκοπικές αξίες και την ευαισθητοποίηση μαθητών για περιβαλλοντικά προβλήματα	Μ. Δασκολιά

► **10.00 – 11.00:** 5^η ΣΥΝΕΔΡΙΑ

«Βιωματικές προσεγγίσεις του περιβάλλοντος στην πρακτική της ΠΕ/ΕΑΑ»

Συντονίστρια: **Ι. Τσεβρένη**

ΚΑΛΑΦΑΤΗ Μαριάνθη	Υπ.Δ ΤΕΑΠΗ ΕΚΠΑ	Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και Τέχνη: Προσεγγίζοντας τη δημιουργική σκέψη των παιδιών, μέσα από τη διερεύνηση ενός περιβαλλοντικού ζητήματος στο νηπιαγωγείο	Ε. Φλογαίτη
ΚΟΥΛΟΥ Αριέττα	ΠΜΣ ΕΑ ΠΤΠΕ, ΠΑΘΕ	Διερεύνηση της επιρροής του ήχου στη σχέση των παιδιών με το άμεσο περιβάλλον τους.	Ι. Τσεβρένη
ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ Κωνσταντίνα	ΠΜΣ ΘΕΠΑΕΕ ΦΠΨ, ΕΚΠΑ	Βιωματική μάθηση μέσα στη φύση	Μ. Δασκολιά
ΧΟΥΛΙΑΡΑ Κατερίνα	ΠΜΣ ΘΕΠΑΕΕ ΦΠΨ, ΕΚΠΑ	Αντιλήψεις και εμπειρίες παιδιών προσχολικής ηλικίας για το αστικό πάρκο στα πλαίσια της Π.Ε. και Ε.Α.Α. Μια αφηγηματική έρευνα	Μ. Δασκολιά

11.00 – 11.30: Διάλειμμα

Πρακτικά 3^{ης} Επιστημονικής Συνάντησης Υποψηφίων Διδακτόρων και Μεταπτυχιακών Φοιτητών στην ΠΕ/ΕΑΑ
22 - 23 Ιουνίου 2018, Αθήνα

► **11.30 – 12.30: 6^η ΣΥΝΕΔΡΙΑ**

«Εκπαιδευτική πρακτική και επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών στη ΠΕ/ΕΑΑ»

Συντονίστρια: **Μ. Δασκολιά**

ΓΡΙΛΛΙΑ Παναγιώτα-Μαρία	Υπ.Δ ΦΠΨ ΕΚΠΑ	«Διαβαίνοντας όρια...». Εκπαιδευτική πρακτική και ταυτότητα του εκπαιδευτικού στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση	Μ. Δασκολιά
ΝΤΑΗ Κατερίνα	ΠΜΣ ΘΕΠΑΕΕ ΦΠΨ, ΕΚΠΑ	Ζητήματα και διαστάσεις της πρακτικής του εκπαιδευτικού στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση/ Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη. Μια αφηγηματική έρευνα.	Μ. Δασκολιά
ΝΤΟΝΑ Ειρήνη	ΠΜΣ ΕΠΕ ΤΕΠΑΕ/ ΤΒ, ΑΠΘ	Κίνητρα εμπλεκόμενων εκπαιδευτικών με την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση	Α. Γεωργόπουλος

► **12.30 – 13.30: 7^η ΣΥΝΕΔΡΙΑ**

«Από τη βιωματική στην κριτική προσέγγιση στην πρακτική της ΠΕ/ΕΑΑ»

Συντονιστής: **Α. Γεωργόπουλος**

ΑΓΑΟΓΛΟΥ Χαρά	ΠΜΣ ΕΠΕ ΤΕΠΑΕ/ ΤΒ, ΑΠΘ	Κριτική ανασκόπηση των θεωρητικών καταβολών της βιωματικής εκπαίδευσης	Α. Γεωργόπουλος
ΠΕΤΡΟΠΟΥΛΟΥ Κατερίνα	ΠΜΣ ΕΠΕ ΤΕΠΑΕ/ ΤΒ, ΑΠΘ	Η «ομάδα συνάντησης» ως εργαλείο βιωματικής προσέγγισης της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης	Α. Γεωργόπουλος
ΜΑΚΡΗΣ Θανάσης	ΠΜΣ ΕΠΕ ΤΕΠΑΕ/ ΤΒ, ΑΠΘ	Η κοινωνία που οραματιζόμαστε και Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη: διερεύνηση της εξέλιξης των απόψεων προπτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών μετά από τη συμμετοχή τους σε αντίστοιχα βιωματικά εργαστήρια.	Γ. Μαλανδράκης
ΓΟΥΝΑΡΗ Νεκταρία	Υπ.Δ ΤΕΑΠΗ ΕΚΠΑ	Ερευνώντας την κριτική σκέψη των μελλοντικών εκπαιδευτικών πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης	Ε. Φλογαΐτη

13.30 – 15.30: Διάλειμμα

14.00 – 15.00: Εκλογές - Αρχαιρεσίες για την ανάδειξη του νέου Συμβουλίου της ΕΛ.Ε.ΕΤ.Π.Ε.Α.

15:15 - 15.30 : Προέλευση συνόδων - Έναρξη απογευματινών συνεδριών

► 15.30 – 16.30: 8^η ΣΥΝΕΔΡΙΑ

«Παραμύθια, δημοτικά τραγούδια και το θέατρο ως εργαλεία στην ΠΕ/ΕΑΑ»

Συντονιστής: Β. Παπαβασιλείου

ΑΔΑΜΟΠΟΥΛΟΥ Ελένη	ΠΜΣ ΕΑ ΕΑΠ	Ανάλυση εικονογραφημένων παραμυθιών προσχολικής ηλικίας με περιβαλλοντικό περιεχόμενο σχετικά με τη διαχείριση των απορριμμάτων	Σ. Χατζηλεοντιάδου
ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΥ Καλλιόπη	ΠΜΣ ΕΠΕ ΤΕΠΑΕ/ ΑΠΘ	Περιβαλλοντικό παραμύθι και Εκπαίδευση για το Περιβάλλον και την Αειφορία : Βιώματα και προσεγγίσεις "εμψυχωτών"	Π. Ράγκου
ΣΤΑΗΣ Σωτήρης	ΠΜΣ ΕΠΑ ΠΤΔΕ, ΔΠΘ	Η φύση και το περιβάλλον στα έργα των C. Fauriel "Chants populaires de la Grèce moderne" (1824-1825) και Ν.Γ. Πολίτη "Εκλογαί από τα τραγούδια του ελληνικού λαού" (1914)	Α. Δημητρίου
ΣΙΑΠΛΑΟΥΡΑ Παναγιώτα	ΠΜΣ ΘΕΠΑΕΕ ΦΠΨ, ΕΚΠΑ	Το Θέατρο των Καταπιεσμένων του Augusto Boal για τη θάλασσα του Περάματος σε ένα Πρόγραμμα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης	Γ. Λιαράκου

► 16.30 – 17.30: 9^η ΣΥΝΕΔΡΙΑ

«Αντιλήψεις και δράσεις των πολιτών στη διαχείριση του αστικού περιβάλλοντος»

Συντονιστής: Κ. Γαβριλάκης

ΚΑΛΥΒΑΣ Ιωάννης	ΠΜΣ ΕΑ ΕΑΠ	Διαχείριση του αστικού ποτάμιου οικοσυστήματος Πικροδάφνης του νομού Αττικής: Οι αντιλήψεις των πολιτών	Ε. Φλογαίτη
ΣΑΚΑΛΗ Ελένη	Υπ.Δ ΤΔΦΠ ΑΠΘ	Απόψεις και στάσεις της Τοπικής Αυτοδιοίκησης για τον ρόλο του αστικού πρασίνου και τις δυνατότητες αξιοποίησής του σε περιβαλλοντικές και κοινωνικές δράσεις : Η περίπτωση του Δήμου Θεσσαλονίκης και των όμορων Δήμων του πολεοδομικού συγκροτήματος Θεσσαλονίκης	Π. Ράγκου
ΚΕΚΕΡΗΣ Γιώργος	ΠΜΣ ΘΕΠΑΕΕ ΦΠΨ, ΕΚΠΑ	Σχολικός κήπος και αστική γεωργία στο πλαίσιο της Εκπαίδευσης για το Περιβάλλον και την Αειφορία: Έρευνα σε εκπαιδευτικούς Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης	Ε. Φλογαίτη
ΧΙΩΤΗ Μαρία	ΠΜΣ ΕΠΑ ΠΤΔΕ, ΔΠΘ	Αλλαγές και μετασχηματισμοί στο αστικό περιβάλλον του Βόλου με την έλευση και την εγκατάσταση των προσφύγων στη Θεσσαλική πόλη (2016). Ανάπτυξη μιας πρότασης για ένα σχέδιο ανασυγκρότησης του αστικού ιστού με στόχο την εγκατάστασή τους	Ι. Μαντούβαλος

17.30 -18.00: Διάλειμμα

► **18.00 – 19:00: 10^η ΣΥΝΕΔΡΙΑ**

«Εκπαιδευτικό υλικό και παρεμβάσεις στην τυπική και μη-τυπική ΠΕ/ΕΑΑ»

Συντονιστής: Θ. Μόγιας

ΑΒΑΓΙΑΝΟΣ Αλέξανδρος	ΠΜΣ ΕΑ ΕΑΠ	Η προώθηση της εκπαίδευσης για το περιβάλλον και την αειφορία μέσω των ερευνητικών εργασιών στα Λύκεια της Δ/νσης Πειραιά	Ε. Φλογαίτη
ΧΑΤΖΗΑΡΓΥΡΙΟΥ Βικτωρία	ΠΜΣ ΕΠΕ ΤΕΠΑΕ/ ΤΒ, ΑΠΘ	Σχεδιασμός εκπαιδευτικού προγράμματος Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης με θέμα την ηθική της τροφής	Γ. Μαλανδράκης
ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ Νιόβη	ΠΜΣ ΕΠΕ ΤΕΠΑΕ/ ΤΒ, ΑΠΘ	Σχεδιασμός εκπαιδευτικού υλικού για τους υγροτόπους. Η περίπτωση του υγροτόπου της Επανομής	Α. Δημητρίου
ΜΑΥΡΟΥΔΗ Ελένη	ΠΜΣ ΕΠΑ ΠΤΔΕ, ΔΠΘ	Μουσειακή μάθηση και περιβαλλοντική γνώση. Σχεδιασμός μουσειοσκευής για τον θαλάσσιο κόσμο της Μεσογείου για παιδιά προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας.	Α. Δημητρίου

19.00-19.30: Ολοκλήρωση και λήξη των εργασιών της 3^{ης} Επιστημονικής Συνάντησης